

**UCHWAŁA NR XLIII/276/2018
RADY GMINY ZBÓJNO**

z dnia 19 kwietnia 2018 r.

w sprawie przyjęcia Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Zbójno na lata 2016-2026

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 6 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2017 r. poz. 1875 z późn. zm.¹⁾) uchwala się, co następuje:

§ 1. Uchwala się Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Zbójno na lata 2016-2026, stanowiący załącznik nr 1 do Uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Zbójno.

§ 3. Traci moc Uchwała Nr XXX.187.2017 Rady Gminy Zbójno z dnia 23 marca 2017 r. w sprawie przyjęcia Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Zbójno na lata 2016-2026.

§ 4. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Gminy

Mieczysław Pankiewicz

¹⁾Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w: Dz. U. z 2017 r. poz. 2232, Dz. U. z 2018 r., poz. 130.

Załącznik nr 1 do uchwały Nr
XLIII/276/2018 Rady Gminy Zbójno z
dnia 19 kwietnia 2018 r.

MINISTERSTWO
ROZWOJU

WOJEWÓDZTWO
KUJAWSKO-POMORSKIE

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Lokalny Program Rewitalizacji dla Gminy Zbójno na lata 2016-2026

GINA ZBÓJNO
POWIAT GOLUBSKO-DOBRZYŃSKI
WOJEWÓDZTWO KUJAWSKO-POMORSKIE

ZAMAWIAJĄCY	GINA ZBÓJNO
WYKONAWCA OPRACOWANIA	WESTMOR CONSULTING JOANNA KASZUBSKA
SPRAWDZAJĄCY	BARBARA WOJCIECHOWSKA
PODPIS SPRAWDZAJĄCEGO	

ZBÓJNO 2016

Spis treści

1. Wstęp	4
2. Metodyka opracowania Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Zbójno	6
3. Opis powiązań Programu Rewitalizacji z dokumentami strategicznymi i planistycznymi	8
4. Uproszczona diagnoza stanu obecnego Gminy Zbójno	14
5. Zasięg przestrzenny obszaru zdegradowanego.....	19
6. Zasięg przestrzenny obszaru rewitalizowanego.....	29
6.1. Metodyka wyboru obszaru rewitalizowanego	29
6.2. Obszar rewitalizacji gminy.....	30
6.3. Szczegółowa diagnoza obszaru rewitalizacji.....	34
7. Wizja obszaru rewitalizacji po rewitalizacji.....	44
8. Cele i kierunki działań rewitalizacyjnych	46
9. Projekty/przedsięwzięcia rewitalizacyjne	48
10. Mechanizmy zapewnienia komplementarności między poszczególnymi projektami/przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi oraz pomiędzy działaniami różnych podmiotów i funduszy na obszarze objętym Programem Rewitalizacji.....	57
11. Mechanizmy włączenia mieszkańców, przedsiębiorców oraz innych podmiotów i grup aktywnych na terenie gminy w proces rewitalizacji	67
12. Szacunkowe ramy finansowe w odniesieniu do głównych i uzupełniających projektów/przedsięwzięć rewitalizacyjnych	74
13. System realizacji (wdrażania) Programu Rewitalizacji	84
14. System monitoringu i oceny skuteczności działań oraz system wprowadzania modyfikacji w reakcji na zmiany w otoczeniu Programu	89
15. Spis tabel	91
16. Spis rysunków	91
17. Spis wykresów.....	91

Wykaz skrótów

LPR – Lokalny Program Rewitalizacji

EFS – Europejski Fundusz Społeczny

EFRR – Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego

FS – Fundusz Spójności

JST - Jednostka Samorządu Terytorialnego

UE – Unia Europejska

MŚP – Małe i średnie przedsiębiorstwa

RPO – Regionalny Program Operacyjny

RPO WK-P – Regionalny Program Operacyjny Województwa Kujawsko-Pomorskiego

SZOOP – Szczegółowy opis osi priorytetowych

TIK – Technologie informacyjno-komunikacyjne

UP – Umowa Partnerstwa

ZIT – Zintegrowane Inwestycje Terytorialne

1. Wstęp

Problemy społeczno-gospodarcze występujące w ostatnich latach na terenie Polski są następstwem dokonujących się zmian politycznych i gospodarczych. Sytuacja ta stawia przed władzami samorządowymi nowe wyzwania, które mają prowadzić do łagodzenia skutków tych niekorzystnych zjawisk. W efekcie, dużego znaczenia zaczęło nabierać planowanie, opracowywanie i realizowanie kompleksowych i wieloletnich Programów Rewitalizacyjnych, mających na celu rozwiązywanie zidentyfikowanych problemów występujących szczególnie na zdegradowanych obszarach.

Zgodnie z definicją rewitalizacji umieszczoną w art. 2.1 ustawy o rewitalizacji (Dz.U. 2015 poz. 1777 z późn. zm.): „*Rewitalizacja stanowi proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych, prowadzonych w sposób kompleksowy, poprzez zintegrowane działania na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni i gospodarki, skoncentrowane terytorialnie, prowadzone przez interesariuszy rewitalizacji na podstawie gminnego programu rewitalizacji*”.

Lokalny Program Rewitalizacji dla Gminy Zbójno na lata 2016-2026 został opracowany zgodnie z ustawą z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2016 poz. 446). Jest spójnym, strategicznym dokumentem, zawierającym wieloletni program działań prowadzących do wyprowadzenia obszarów zdegradowanych ze stanu kryzysowego i stworzenia odpowiednich warunków do ich rozwoju.

Celami i oczekiwanymi efektami rewitalizacji jest:

- ✓ wzrost aktywności społecznej;
- ✓ zmniejszenie poziomu ubóstwa i wykluczenia społecznego;
- ✓ ożywienie gospodarcze i wzrost potencjału gospodarczego.

Rewitalizacja to nie tylko odbudowa, renowacja czy też przywracanie stanu pierwotnego lub minimum stanu używalności określonego obiektu lub terenu, lecz przede wszystkim dążenie do przywrócenia ożywienia społeczno-gospodarczego danego regionu. Rewitalizacja jest procesem kompleksowym oraz długotrwałym, w związku z czym dotyczy wybranych obszarów zamieszkałych przez grupę społeczną dotkniętą określonymi problemami. Wyznaczone w jej ramach działania, muszą być konsekwentnie realizowane przez władze Gminy. Tylko takie podejście wpłynie na osiągnięcie wyznaczonych celów i pobudzi rozwój społeczno-gospodarczy danej jednostki samorządu terytorialnego.

Ponadto, rewitalizacja ma umożliwić na obszarach zdegradowanych tworzenie warunków lokalnych i infrastrukturalnych do rozwoju małej i średniej przedsiębiorczości, działalności kulturalnej i edukacyjnej, w tym także podniesienie kwalifikacji mieszkańców zagrożonych wykluczeniem społecznym, ze szczególnym uwzględnieniem działań obejmujących:

- poprawę estetyki przestrzeni publicznej;
- porządkowanie „starej tkanki” urbanistycznej poprzez odpowiednie zabudowywanie pustych przestrzeni w harmonii z otoczeniem;
- rewaloryzację obiektów infrastruktury społecznej oraz budynków o wartości architektonicznej i znaczeniu historycznym;
- zachęcanie do rozwijania nowych form aktywności gospodarczej generujących miejsca pracy poprzez budowę i przebudowę infrastruktury (dróg, budynków, parkingów) aby dostosować się do działalności i potrzeb nowych przedsiębiorstw, przy równoczesnej trosce o ochronę stanu środowiska naturalnego warunkującego zrównoważony rozwój gospodarczo-społeczny;
- współpracę różnych środowisk i instytucji na rzecz rozwiązywania problemów społecznych, poprawy bezpieczeństwa i zapobiegania przestępczości;
- aktywizację organizacji kulturalnych, edukacyjnych, turystycznych dla rozwoju czy usprawnienia ich działalności poprzez remont lub przebudowę obiektów pełniących funkcje zaplecza turystycznego lub kulturalnego.

Lokalny Program Rewitalizacji (LPR) to inicjowany, opracowany i uchwalony przez radę gminy, na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 6 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2016 r. poz. 446), wieloletni program działań w sferze społecznej, ekonomicznej, przestrzennej, infrastrukturalnej, środowiskowej, kulturalnej, zmierzający do wyprowadzenia obszarów zdegradowanych ze stanu kryzysu oraz stworzenia warunków do ich zrównoważonego rozwoju, stanowiący narzędzie planowania, koordynowania i integrowania różnorodnych aktywności w ramach rewitalizacji.

Program Rewitalizacji powinien charakteryzować się następującymi cechami:

➤ **KOMPLEKSOWOŚĆ**

- działania całościowe i wielowymiarowe, uwzględniające aspekty: społeczne, ekonomiczne, przestrzenne, techniczne, środowiskowe i kulturowe,
- włączenie środków z EFRR, EFS, innych publicznych oraz prywatnych.

➤ **KONCENTRACJA**

- koncentracja na obszarach najbardziej zdegradowanych, tj. obszarach gminy gdzie skala problemów i zjawisk kryzysowych jest największa.

➤ **KOMPLEMENTARNOŚĆ**

- wzajemne oddziaływanie między projektami rewitalizacyjnymi,
- powiązania działań rewitalizacyjnych ze strategicznymi decyzjami gminy,
- efektywny system zarządzania projektami rewitalizacyjnymi (współdziałanie instytucji, spójność procedur itp.),

➤ **PARTYCYPACJA**

- nierozzerwalnie wpisane w proces rewitalizacji uczestnictwo we współdecydowaniu,
- musi mieć realny charakter,
- stanowi fundament działań na każdym etapie procesu rewitalizacji: diagnozowania, programowania, wdrażania, monitorowania i oceniania.

Lokalny Program Rewitalizacji podlega strategicznej ocenie oddziaływania na środowisko (opiniowaniu przez Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego i Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska i wyłożeniu do konsultacji społecznych na 21 dni, w przypadku stwierdzenia konieczności przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko), a następnie przyjmowany jest uchwałą Rady Gminy.

Lokalny Program Rewitalizacji dla Gminy Zbójno jest dokumentem planistycznym, określającym cele i programy działań, przy założeniu, że znamionuje się on „żywym” charakterem oraz możliwością aktualizacji. Stanowi on podstawę do ubiegania się o środki finansowe w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020.

2. Metodyka opracowania Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Zbójno

Lokalny Program Rewitalizacji dla Gminy Zbójno na lata 2016-2026 został opracowany zgodnie z ustawą o samorządzie gminnym. Ponadto, *Program* spełnia wymogi *Wytucznych Ministra Infrastruktury i Rozwoju w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020* oraz jest zgodny z *Zasadami programowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych w celu ubiegania się o środki finansowe w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020*.

Prace związane z opracowaniem *Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Zbójno*, realizowane były przy aktywnym udziale społeczeństwa, które na etapie tworzenia dokumentu miało możliwość wniesienia swoich pomysłów, opinii, stanowisk, sprzeciwu, aprobaty. Konsultacje społeczne były skierowane do szerokiego grona odbiorców. Zaangażowanie mieszkańców, organizacji pozarządowych i partnerów społecznych spoza JST przebiegało na etapie uzgadniania zapisów dokumentu strategicznego m.in. w zakresie

identyfikacji przedsięwzięć rozwojowych (wywiady z mieszkańcami, udział w spotkaniach konsultacyjnych). Ponadto, dokument został opracowany we współpracy z pracownikami Urzędu Gminy Zbójno.

Metodologia opracowania *Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Zbójno* obejmowała następujące etapy:

1. Diagnoza stanu obecnego Gminy Zbójno – analiza i ocena potrzeb Gminy na podstawie obecnie panującej sytuacji społeczno-gospodarczej;
2. Wyznaczenie obszaru zdegradowanego - wskazanie obszaru Gminy znajdującego się w stanie kryzysowym z powodu koncentracji negatywnych zjawisk;
3. Wyznaczenie obszaru rewitalizowanego - wskazanie obszaru zdegradowanego, na którym podjęte zostaną działania wspierające, rewitalizacyjne;
4. Wyznaczenie wizji obszaru rewitalizowanego - określenie wizerunku Gminy Zbójno w perspektywie na kilkanaście następnych lat;
5. Sformułowanie celów i kierunków działań rewitalizacyjnych - określenie priorytetowych działalności i kierunków rozwoju Gminy w celu wyprowadzenia obszaru zdegradowanego ze stanu kryzysowego;
6. Opracowanie harmonogramu realizacji *Programu Rewitalizacji* i określenie źródeł jego finansowania;
7. Przedstawienie sposobów monitorowania i oceny skuteczności działań rewitalizacyjnych;
8. Przeprowadzenie procedury strategicznej oceny oddziaływania na środowisko wraz z udziałem społeczeństwa.

Na poszczególnych etapach opracowywania *Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Zbójno* zapewniono wszystkim interesariuszom *Programu Rewitalizacji* możliwość partycypacji w jego przygotowaniu. Konsultacje społeczne miały na celu poznanie potrzeb społeczeństwa oraz oczekiwań interesariuszy wobec opracowywanego dokumentu. Dzięki konsultacjom możliwy był właściwy wybór obszaru rewitalizacji, określenie odpowiednich kierunków rozwoju Gminy oraz zaplanowanie adekwatnych działań rewitalizacyjnych.

Zastosowano następujące narzędzia partycypacji społecznej:

- ankietyzacja;
- spotkania z mieszkańcami Gminy;
- spotkania z pracownikami Urzędu Gminy oraz władzami Gminy Zbójno.

Lokalny Program Rewitalizacji jest narzędziem służącym do planowania, koordynowania i integrowania różnorodnych form aktywności w ramach rewitalizacji. Jego przyjęcie odbywa się poprzez podjęcie uchwały przez samorząd gminny na podstawie art. 18 ust. 2 pkt. 6

ustawy o samorządzie gminnym. Etapem finalnym, kończącym prace nad dokumentem, będzie uchwalenie *Lokalnego Programu Rewitalizacji* przez Radę Gminy Zbójno.

3. Opis powiązań Programu Rewitalizacji z dokumentami strategicznymi i planistycznymi

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W POWIECIE GOLUBSKO-DOBRZYŃSKIM NA LATA 2013-2017

Misją Strategii Rozwiązywania problemów Społecznych w Powiecie Golubsko – Dobrzyńskim jest umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężenie trudnych sytuacji, których nie są w stanie pokonać wykorzystując własne środki, możliwości i uprawnienia przy współpracy instytucji i organizacji o charakterze społecznym.

Głównym celem jest doskonalenie systemu pomocy społecznej w zakresie stworzenia odpowiednich warunków życia dla rodziny, jej prawidłowego funkcjonowania i spełniania przez nią wszystkich ważnych społecznie ról.

Dla efektywniej realizacji misji i celu głównego w dokumencie sformułowano również cele strategiczne i wyznaczono kierunki działań:

- Cel strategiczny 1: Wypracowanie spójnego systemu pomocy dzieciom i rodzinie;
- Cel strategiczny 2: Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu osób Niepełnosprawnych;
- Cel strategiczny 3: Przeciwdziałanie zjawisku bezrobocia.

Działania określone w *Programie Rewitalizacji dla Gminy Zbójno* są komplementarne do działań planowanych w ramach *Strategii* powiatowej. W związku z tym, przedmiotowy *Program Rewitalizacji dla Gminy Zbójno*, przyczyni się do realizacji celów określonych w opisywanej *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych*. Pozwoli to na ograniczenie występujących na terenie obszaru zdegradowanego negatywnych zjawisk społecznych, co spowoduje również zmniejszenie ich wpływu na terenie powiatu.

STRATEGIA OBSZARU ROZWOJU SPOŁECZNO – GOSPODARCZEGO POWIATU GOLUBSKO - DOBRZYŃSKIEGO

Strategia ORSG Powiatu Golubsko-Dobrzyńskiego wyznacza cele strategiczne i operacyjne, których realizacja pozwoli na rozwiązanie najważniejszych jego problemów i będzie miała wpływ na rozwój społeczny i gospodarczy.

W skład ORSG Powiatu Golubsko-Dobrzyńskiego wchodzi: miasto Golub-Dobrzyń, gmina Ciechocin, gmina Golub – Dobrzyń, gmina Radomin, gmina Zbójno.

Głównymi problemami i barierami rozwojowymi, które zostały wyznaczone w dokumencie są: niski poziom oferty edukacyjnej szkół, słabo wykorzystany potencjał dziedzictwa natury i kultury, słaba aktywność gospodarcza, niewystarczający stan infrastruktury technicznej, niedostatecznie rozwinięty system usług społecznych i zdrowotnych.

Realizacja Strategii ORSG Powiatu Golubsko-Dobrzyńskiego, odbywać się będzie poprzez osiągnięcie wyznaczonych celów strategicznych i operacyjnych. Poniżej przedstawiono cele strategiczne dokumentu:

1. Oferta edukacyjna dostosowana do potrzeb rynku pracy:
 - 1.1. Podniesienie poziomu kształcenia;
 - 1.2. Podniesienie atrakcyjności oferty edukacyjnej;
 - 1.3. Dostosowanie bazy edukacyjnej do potrzeb kształcenia;
 - 1.4. Doskonalenie kadry nauczycielskiej;
 - 1.5. Rozwój doradztwa zawodowego;
 - 1.6. Współpraca z instytucjami rynku pracy;
 - 1.7. Współpraca z pracodawcami.
2. Efektywne wykorzystanie potencjału ORSG z zachowaniem walorów środowiska naturalnego:
 - 2.1. Udostępnienie atrakcyjnych miejsc dla turystów;
 - 2.2. Odbudowanie obiektów zasobów dziedzictwa;
 - 2.3. Zagospodarowanie doliny Drwęcy;
 - 2.4. Rewitalizacja obiektów historycznych;
 - 2.5. Rozwój infrastruktury turystycznej;
 - 2.6. Ochrona środowiska poprzez racjonalne zarządzanie energią.
3. Atrakcyjne warunki do inwestowania:
 - 3.1. Przygotowanie terenów do prowadzenia działalności gospodarczej;
 - 3.2. Wspieranie działań dla rozwoju przedsiębiorczości;
 - 3.3. Aktywizacja osób zagrożonych wykluczeniem i wykluczonych społecznie;
 - 3.4. Poprawa stanu infrastruktury technicznej;
 - 3.5. Rozbudowa infrastruktury turystycznej.
4. Poprawa stanu bezpieczeństwa i zdrowia mieszkańców powiatu:
 - 4.1. Rozbudowa ciągów pieszo-rowerowych;
 - 4.2. Zwiększenie dostępności do usług medycznych;
 - 4.3. Aktywizacja osób starszych i niepełnosprawnych;
 - 4.4. Wdrożenie programów profilaktycznych;
 - 4.5. Rozwój usług opieki nad dziećmi.

W związku z kompleksowością działań rewitalizacyjnych, *Lokalny Program Rewitalizacji dla Gminy Zbójno*, przyczynia się do realizacji wszystkich ww. celów strategicznych. Dokumenty są ze sobą kompatybilne, spójne i wzajemnie się uzupełniają.

Ponadto w dokumencie odniesiono się do obszarów problemowych wymagających rewitalizacji i wskazano, że wszystkie jednostki samorządu terytorialnego, chcące prowadzić procesy rewitalizacyjne zobowiązane są do opracowania Lokalnych/Gminnych Programów Rewitalizacyjnych, które stanowią podstawę do zniwelowania występujących negatywnych zjawisk w sferach społecznej, gospodarczej, przestrzenno - funkcjonalnej, środowiskowej i technicznej.

STOWARZYSZENIE LOKALNA GRUPA DZIAŁANIA „DOLINA DRWĘCY” LOKALNA STRATEGIA ROZWOJU NA LATA 2014-2020

Obszar objęty Lokalną Strategią Rozwoju obejmuje sześć gmin: Ciechocin, Golub – Dobrzyń, Miasto Golub – Dobrzyń, Kowalewo Pomorskie, Radomin, Zbójno. Obejmuje on wszystkie Gminy powiatu, co potwierdza spójność obszaru działania Lokalnej Grupy Działania „Dolina Drwęcy”.

W ramach Strategii wyznaczono cele ogólne, który przypisano konkretne cele szczegółowe. Należą do nich:

Cel ogólny 1. Ożywienie społeczno-gospodarcze obszaru LGD „Dolina Drwęcy” poprzez wsparcie rozwoju przedsiębiorczości i wzrost zatrudnienia.

- Cele szczegółowe:
 - 1.1. Wsparcie przedsiębiorczości;
 - 1.2. Wsparcie tworzenie instytucji otoczenia biznesu.

Cel ogólny 2. Rozwój kapitału społecznego oraz integracja społeczno-zawodowa obszaru LGD „Dolina Drwęcy”

- Cele szczegółowe:
 - 2.1. Aktywizacja i integracja społeczności obszaru LGD.

Cel ogólny 3. Poprawa atrakcyjności turystycznej i osiedleńczej obszaru LGD „Dolina Drwęcy”

- Cele szczegółowe:
 - 3.1. Wzmocnienie promocji i potencjału turystycznego obszaru LGD;
 - 3.2. Wzmocnienie spójności lokalnej poprzez rewitalizację fizyczną.

Przedmiotowy Lokalny Program Rewitalizacji dla Gminy Zbójno, przyczynia się do osiągnięcia założonych celów. Przyczynia się również do spełniania przedstawionych w Strategii wskaźników:

- oddziaływania dla celów ogólnych, tj. Spadek liczby osób w gospodarstwach domowych korzystających z pomocy społecznej na obszarze LGD do 2023 roku, wzrost podmiotów gospodarczych w powiecie do 2023 roku; Spadek liczby wymeldowań ogółem do innych powiatów na obszarze LGD do 2023 roku;
- rezultatu dla celów szczegółowych m.in.: liczba utworzonych miejsc pracy, liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym pracujących po opuszczeniu programu, liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym u których wzrosła aktywność społeczna, Liczba osób korzystających z nowej lub zmodernizowanej infrastruktury technicznej drogowej w zakresie włączenia społecznego, Liczba osób korzystająca ze rewitalizowanych obszarów;
- wskaźników produktu m.in.: powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją, liczba obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach; liczba operacji w zakresie infrastruktury drogowej w zakresie włączenia społecznego.

STRATEGIA ROZWOJU GMINY ZBÓJNO NA LATA 2015-2020

Strategia Rozwoju Gminy Zbójno stanowi załącznik do Uchwały Nr XI/68/2015 Rady Gminy Zbójno z dnia 16 września 2015 roku (zmiana Strategii Uchwałą nr XVII/100/2016 Rady Gminy Zbójno z dnia 23 lutego 2016 r. w sprawie zmiany Strategii Rozwoju Gminy Zbójno na Lata 2015-2020).

W dokumencie sformułowana została następująca wizja rozwoju Gminy Zbójno do 2020 roku, która wyznacza obraz przyszłego jej stanu i zawiera opis dążeń do niego społeczności lokalnej:

Wizja Gminy

Gmina Zbójno jako centrum turystyczno-rolnicze wykorzystujące do rozwoju swoje naturalne walory w sposób zrównoważony i efektywny

Misją Gminy Zbójno jest natomiast:

Zachowanie czystego środowiska naturalnego, rozwój turystyki, nowoczesne rolnictwo oraz poprawa warunków życia i pracy mieszkańców jako sposób na prawidłowy rozwój Gminy.

Na podstawie wizji rozwoju sformułowane zostały cele, które pozwolą na jej osiągnięcie.

Cele strategiczne:

- Tworzenie warunków dla rozwoju turystyki jako alternatywnego źródła dochodów mieszkańców Gminy;
- Poprawa stanu infrastruktury technicznej;
- Walka z bezrobociem i rozwój gospodarczy Gminy;

- Rozwój aktywności społecznej i edukacji;
- Tworzenie warunków dla rozwoju turystyki jako alternatywnego źródła dochodów mieszkańców Gminy;
- Zwiększenie efektywności i różnorodności produkcji rolnej.

Przedmiotowy *Lokalny Program Rewitalizacji dla Gminy Zbójno* jest spójny z ww. celami strategicznymi zawartymi w *Strategii Rozwoju Gminy Zbójno*. Wpływa na realizację założonych w Strategii celów, głównie z zakresu walki z bezrobociem i rozwojem gospodarczym Gminy oraz rozwojem aktywności społecznej i edukacji. Ponadto, w dokumencie tym wskazano miejsce, gdzie wskazane byłoby podjęcie prac rewitalizacyjnych z zakresu przestrzenno-funkcjonalnego.

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH NA TERENIE GMINY ZBÓJNO NA LATA 2014-2020

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych stanowi załącznik do Uchwały Nr VI.34.2015 Rady Gminy Zbójno z dnia 31 marca 2015 r.

Przedstawioną wizją rozwoju ww. dokumentu jest doprowadzenie do sytuacji, gdzie Gmina Zbójno będzie miejscem, „w którym żyją ludzie ambitni, przedsiębiorczy, dbający o rozwój własny oraz społeczności lokalnej. Mieszkańcy będą tworzyć nowe miejsca pracy w oparciu o istniejące walory turystyczne oraz aktywnie uczestniczyć w życiu społecznym i kulturalnym Gminy.”

Dla realizacji powyższej wizji sformułowano podstawowe cele strategiczne:

1. Wsparcie dla rodzin w celu zwiększenia ich społecznego oddziaływania;
2. Wsparcie dla osób wykluczonych społecznie i stworzenie możliwości do ich integracji ze środowiskiem;
3. Działania podejmowane na rzecz ludzi w podeszłym wieku;
4. Ograniczenie problemów uzależnień na terenie Gminy ze szczególnym uwzględnieniem alkoholizmu oraz propagowanie zdrowego stylu życia i profilaktyka zdrowotna;
5. Zapewnienie mieszkańcom Gminy równego dostępu do usług i dóbr społecznych;
6. Pomoc osobom i rodzinom bezrobotnym;
7. Wzmocnienie oddziaływania i intensyfikacja działań GOPS w Zbójnie;
8. Wsparcie szkoleniowe dla instytucji świadczących usługi społeczne;

Realizacja *Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Zbójno*, przyczyni się do osiągnięcia wyznaczonych celów, gdyż *Program* jest komplementarny względem założeń i działań zaplanowanych do realizacji w *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych*.

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY ZBÓJNO

Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Zbójno zostało przyjęte Uchwałą Nr III/11/98 Rady Gminy Zbójno w dniu 29 grudnia 1998 r. Jest to dokument określający uwarunkowania, kierunki i zasady gospodarowania przestrzenią Gminy. Ponadto, wyznacza obszary, które objęte są planami miejscowymi, ze względu na przepisy szczególne lub istniejące na tych terenach uwarunkowania. Polityka przestrzenna Gminy Zbójno opiera się na:

- rozwijaniu systemów infrastruktury technicznej,
- rozwoju różnych form turystycznych,
- polityce ochrony środowiska,
- polityce rolnej,
- polityce mieszkaniowej,
- polityce restrukturyzacji przemysłu,
- polityce ochrony dóbr kultury.

Prowadzona na terenie Gminy Zbójno gospodarka przestrzenna uwzględnia ochronę istniejącego systemu ekologicznego, a także wpływa na eliminację zagrożeń dotyczących poprawności jej funkcjonowania. Realizacja zadań w zakresie poprawy jakości środowiska i wzbogacania jego walorów, jest dążeniem Gminy do osiągnięcia zrównoważonego rozwoju.

Projekty rewitalizacyjne zaplanowane do realizacji w przedmiotowym *Lokalnym Programie Rewitalizacji dla Gminy Zbójno*, stanowią odzwierciedlenie założeń Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Zbójno. LPR zmierza również do przeprowadzenia zintegrowanych działań w zakresie przywracania właściwego stanu środowiska przyrodniczego, głównie przez rekultywację i rewitalizację terenów zdegradowanych.

MIEJSCOWE PLANY ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

Realizacja polityki przestrzennej gminy, nakłada na jednostki samorządu terytorialnego obowiązek zgodności miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego z ustaleniami zawartymi w Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego, które jest samodzielnym aktem planistycznym. Na terenie Gminy Zbójno obowiązują następujące miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego:

- Uchwała nr II/6/2006 Rady Gminy Zbójno z dnia 5 grudnia 2006 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla terenu obejmującego część gruntów wsi Działyń położonych nad jeziorem Działyńskim;
- Uchwała nr XVIII/115/2000 Rady Gminy Zbójno z dnia 28 grudnia 2000 r. w sprawie Miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dotyczącego wprowadzenia funkcji turystyczno-rekreacyjnej na terenach rolnych we wsiach Wojnowo i Rudusk nad Jeziorem Ruduskim (Wojnowskim) na działkach o nr ewid. 67/2, 92 i 67/3;
- Uchwała nr XXX/162/02 Rady Gminy Zbójno z dnia 7 października 2002 r. w sprawie zmian miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Gminy Zbójno dotyczących lokalizacji terenów rekreacyjno-turystycznych na działkach o nr ewid. 259/5 i 262 położonych w miejscowości Zbójno nad Jeziorem Wojnowskim.

Ustalenia zawarte w ww. miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego dla Gminy Zbójno, zostały uwzględnione podczas tworzenia *Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Zbójno*. W związku z tym, dokumenty te są ze sobą spójne.

4. Uproszczona diagnoza stanu obecnego Gminy Zbójno

Gmina Zbójno jest gminą wiejską położona w województwie kujawsko-pomorskim w powiecie golubsko-dobrzyńskim. Gmina graniczy: od północy z gminami powiatu golubsko-dobrzyńskiego: Radomin i Golub-Dobrzyń, od wschodu z gminą Brzuze (powiat rypiński); od południa z gminami powiatu lipnowskiego: Chrostkowo i Kikół od zachodu z gminą Ciechocin (powiat golubsko-dobrzyński) i gminą Czernikowo (powiat toruński).

Sfera społeczna

Na koniec roku 2015 Gminę Zbójno zamieszkiwało 4 380 mieszkańców, co stanowiło 9,7% ludności powiatu golubsko-dobrzyńskiego. W analizowanym okresie 2010-2015 odnotowano spadek liczby ludności Gminy Zbójno o 1,29% (57 osób).

Tabela 1. Liczba mieszkańców Gminy Zbójno, powiatu golubsko-dobrzyńskiego i województwa kujawsko-pomorskiego w latach 2010-2015

Wyszczególnienie		2010	2011	2012	2013	2014	2015
ogółem	Gmina Zbójno	4 437	4 445	4 470	4 460	4 416	4 380
	powiat	45 363	45 401	45 449	45 480	45 441	45 342
	województwo	2 098 711	2 098 370	2 096 404	2 092 564	2 089 992	2 086 210

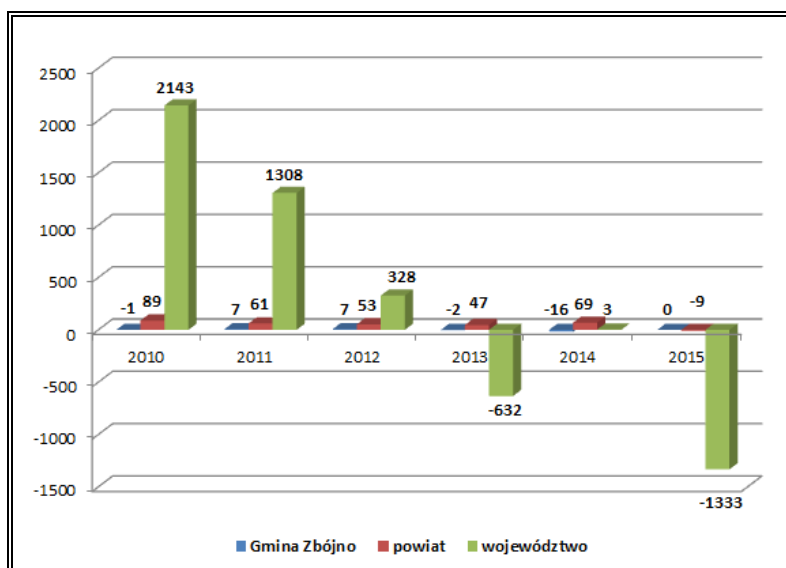
Źródło: Dane GUS, Bank danych lokalnych

Ze względu na strukturę populacji Gminy Zbójno, najliczniejszą grupę stanowią mieszkańcy w wieku produkcyjnym: ludność w wieku przedprodukcyjnym stanowiła 23,78% ludności Gminy, ludność w wieku produkcyjnym stanowiła 59,89% ludności Gminy, ludność w wieku poprodukcyjnym stanowiła 16,33% ludności Gminy. Zarówno na terenie Gminy Zbójno, powiatu golubsko-dobrzyńskiego jak i województwa kujawsko-pomorskiego zaobserwować można w ciągu ostatnich 5 lat negatywne tendencje demograficzne:

- spadek liczby ludności w wieku przedprodukcyjnym (1,5 pp.), co oznacza, że rodzi się coraz mniej dzieci,
- wzrost liczby ludności w wieku produkcyjnym (1,4 pp.) , co oznacza, że coraz mniej mieszkańców Gminy osiąga wiek, w którym podejmuje prace lub naukę w szkołach wyższych,
- wzrost liczby ludności w wieku poprodukcyjnym (0,2 pp.), co oznacza, że coraz więcej osób przechodzi na emerytury.

Konkludując, powyższa sytuacja świadczy o zjawisku starzenia się społeczeństwa. Zmiany zachodzące w strukturze wiekowej mieszkańców, bez podjęcia odpowiednich działań profilaktycznych, mogą pociągać za sobą poważne problemy. Nie biorąc pod uwagę ewentualnych migracji na teren Gminy, prognozuje się spadek zapotrzebowania na usługi przedszkolne w kolejnych latach w związku ze spadkiem liczby osób w wieku przedprodukcyjnym, a także przewiduje się spadek liczby uczniów uczęszczających do szkół. Może to mieć negatywne konsekwencje w postaci konieczności racjonalizacji sieci szkół, których utrzymanie będzie nieefektywne w stosunku do liczby uczniów do niej uczęszczających. Ponadto, obserwowany będzie sukcesywny silny wzrost liczebności osób starszych, który prawdopodobnie pociągnie za sobą nasilenie się problemów społecznych dotyczących osoby starsze oraz wzrost wydatków Gminy w zakresie opieki społecznej. Gmina powinna zatem dążyć do rozwoju usług skierowanych do starszych grup wiekowych. Przyrost naturalny na terenie Gminy Zbójno w latach 2010-2015 utrzymywał niekorzystną tendencję – wartości bliskie zeru lub poniżej zera. Ujemne wartości przyrostu naturalnego świadczą o przewadze liczby zgonów nad liczbą urodzeń żywych w danym roku. Na poniższym wykresie przedstawiono kształtowanie się przyrostu naturalnego Gminy na tle powiatu golubsko-dobrzyńskiego i województwa kujawsko-pomorskiego.

Wykres 1. Kształtowanie się przyrostu naturalnego dla Gminy Zbójno, powiatu golubsko-dobrzyńskiego i województwa kujawsko-pomorskiego w latach 2010-2015

Źródło: Opracowane na podstawie danych GUS, Działowe Bazy Wiedzy Migracja na terenie Gminy Zbójno w analizowanym okresie przyjmowała głównie wartości ujemne lub bliskie zero, co również jest niekorzystnym trendem wpływającym na kształtowanie się liczby ludności w przyszłości. W 2014 roku osiągnął wartość -22, co świadczy o większej liczbie wymeldowań niż zameldowań na tym terenie.

Niezwykle istotnym problemem, który dotyka Gminę Zbójno jest bezrobocie. W 2015 roku bezrobotni stanowili 12,6% liczby ludności w wieku produkcyjnym. W największym stopniu zjawisko to dotyka ludzi młodych w wieku 18-34 lat. Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym był wyższy niż w powiecie i województwie.

W poniższych tabelach przedstawiono wyniki sprawdzianu dla szóstoklasistów i egzaminów gimnazjalnych. We wszystkich szkołach, z wyjątkiem ZS w Działyniu przeciętny wynik z ostatnich 3 lat kształtował się poniżej wartości dla województwa.

Tabela 2. Wyniki egzaminu szóstoklasistów na terenie Gminy Zbójno, i województwa kujawsko-pomorskiego

Wyszczególnienie	2013	2014	2015	Przeciętny wynik z ostatnich 3 lat
Zespół Szkół w Działyniu	59,18%	79,65%	64,00%	67,61%
Zespół Szkół w Zbójnie	44,38%	58,15%	71,00%	57,84%
Szkoła Podstawowa w Klonowie	55,00%	56,98%	61%	57,66%
Szkoła Podstawowa w Rużu	59,50%	44,50%	47%	50,33%
Województwo kujawsko-pomorskie	59%	63%	64%	62%

Źródło: Dane z Urzędu Gminy Zbójno i <http://www.oke.gda.pl/>

W przypadku wyników z egzaminu gimnazjalnego, przeciętny wynik w Publicznym Gimnazjum Zbójnie za ostatnie 3 lata również był niższy od przeciętnego wyniku w województwie.

Tabela 3. Wyniki egzaminów gimnazjalnych na terenie Gminy Zbójno, powiatu golubsko-dobrzyńskiego i województwa kujawsko-pomorskiego w 2015 roku

Wyszczególnienie	2013	2014	2015	Przeciętny wynik z ostatnich 3 lat
Publiczne Gimnazjum w Zbójnie	43,60%	44,20%	50,65%	46,15%
Województwo kujawsko-pomorskie	53,83%	54,00%	54,00%	54,00%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy Zbójno i <http://www.oke.gda.pl/>

Powyższe wyniki wskazują na niedostateczną skuteczność kształcenia na terenie Gminy Zbójno.

O sytuacji społecznej na danym terenie świadczy również skala udzielanej pomocy społecznej. W 2015 roku z pomocy społecznej w Gminie Zbójno skorzystało 1 167 osób, co stanowi 25,51% wszystkich mieszkańców. Największy odsetek z pośród tych osób został objęty pomocą z powodu ubóstwa, osoby te stanowią 15,13% mieszkańców Gminy oraz

59,30% osób korzystających z pomocy społecznej. Liczba osób niepełnosprawnych korzystająca ze wsparcia społecznego stanowi 19,22% wszystkich osób nim objętych.

Na terenie Gminy Zbójno w 2015 roku, odnotowano ogólnie 67 interwencji, w tym 51 dotyczących wykroczeń, 15 dotyczących przestępstw młodocianych i 1 interwencję służb porządkowych z powodu zakłócania porządku publicznego i miru domowego.

Sfera gospodarcza

Na koniec 2015 roku w Gminie Zbójno funkcjonowało 270 podmiotów gospodarczych. W Gminie, jak i w powiecie golubsko-dobrzyńskim przeważają podmioty prywatne – w 2015 r. stanowiły one 92,2% wszystkich podmiotów działających na obszarze Gminy (w powiecie ok. 94,7%). W badanym okresie liczba podmiotów gospodarczych na terenie Gminy wzrosła o 5,2%. Wśród podmiotów sektora prywatnego największy udział zarówno w Gminie i w powiecie, miały osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą. Poziom przedsiębiorczości mierzony wskaźnikiem liczby osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą na 100 osób w wieku produkcyjnym w 2015 r. wynosił 7,5 i był dużo niższy niż w powiecie golubsko-dobrzyńskim (9,4) i województwie kujawsko-pomorskim (10,8). Największa ilość podmiotów działa w sekcji handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle; budownictwo oraz rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybołówstwo.

Sfera środowiskowa

Rzeźba terenu na obszarze Gminy Zbójno jest charakterystyczna dla Wysoczyzny Dobrzyńskiej. Jednym z najcenniejszych zasobów przyrodniczych znajdujących się na tym terenie są urodzaje gleby, jednakże Gmina Zbójno leży w zasięgu Regionu Czernikowsko-Rypińskiego (region glebowo-rolniczy), gdzie przeważa niskofalista i niskopagórkowa rzeźba terenu, która jest mało korzystna dla prowadzenia gospodarki rolnej.

Gmina leży w dorzeczu rzeki Wisły i w obrębie zlewni Drwęcy, a przez jej teren przepływają również rzeki Ruziec i Lubianka, które wpływają na urozmaicony krajobraz Gminy. Teren Gminy charakteryzuje najwyższy wskaźnik pod względem powierzchni jezior w skali całego województwa kujawsko-pomorskiego. Gmina cechuje się niską lesistością, tereny leśne w 2014 r. zajmowały jedynie ok. 2,48%. Przedmiotowy obszar należy do najsłabiej zalesionych w powiecie golubsko-dobrzyńskim. Do form zieleni, które współtworzą krajobraz Gminy należą parki podworskie. Mają one znaczenie historyczne i pełnią funkcję ekologiczną, wzbogacając środowisko przyrodnicze krajobrazu rolniczego obecnego na obszarach wiejskich. Jednakże większość z parków znajduje się w złym stanie z powodu zaniedbania drzewostanu i układu przestrzennego. Największe walory w Gminie posiadają parki w miejscowości Zbójno i Obory.

Źródło: Program Ochrony Środowiska Gminy Zbójno na lata 2004-2007 z perspektywą na lata 2008-2016
Stan powietrza atmosferycznego na terenie Gminy Zbójno, stanowi świadectwo

umiarkowanego stanu powietrza atmosferycznego. Wpływ na to ma występująca emisja pyłów i gazów. Poziomy stężenie pyłu PM₁₀, PM_{2,5} oraz benzo(a)pirenu kształtowały się w 2015 roku, powyżej poziomu dopuszczalnego. Najwyższe stężenia B(a)P zanotowano na terenach, gdzie emisja niska z indywidualnego ogrzewania budynków jest dominująca.

Sfera przestrzenno-funkcjonalna i techniczna

W strukturze użytkowania gruntów na terenie Gminy Zbójno przeważają użytki rolne (86,6% powierzchni Gminy), w tym największy udział mają grunty orne. Na terenie Gminy występują obszary, które z powodu naturalnych warunków siedliskowych i na skutek działalności rolniczej, przemysłowej lub leśnej utraciły swoją wartość użytkową. Powierzchnia tych terenów wynosi 426,06 ha. Największy procent powierzchni nieużytków występuje w sołectwach Zbójenko, Rembiocha oraz Adamki.

Gmina charakteryzuje się dobrą dostępnością komunikacyjną, na jej terenie znajdują się: drogi wojewódzkie o długości 17,07 km, drogi powiatowe o długości 35,871 km, o nawierzchni utwardzonej asfaltobetonem należące do dróg V klasy technicznej, drogi gminne o długości 55,509 km, w przeważającej części o nawierzchni gruntowej, i niewielkiej części nawierzchni bitumicznej oraz tłuczniowej. Stan dróg na terenie Gminy uległ w ostatnich latach poprawie, jednakże nadal wiele dróg powiatowych i gminnych wymaga pilnego remontu. Przeprowadzenie prac modernizacyjnych jest szczególnie istotne dla dróg, które stanowią drogi dojazdowe do obiektów użyteczności publicznej.

Gmina Zbójno nie jest zasilana gazem ziemnym przewodowym z krajowego systemu gazowniczego. Energia elektryczna dostarczana jest z głównych punktów zasilania GPZ 110/15 kV, które położone są na terenie sąsiednich gmin. Przez obszar Gminy przebiegają linie terenowe, magistralne, napowietrzne 15 kV. Optymalny obszar zasilania z GPZ-ów nie pokrywa całego terenu Gminy, w związku z czym, istnieje konieczność modernizowania linii średniego napięcia. Na terenie Gminy Zbójno funkcjonuje czynna rozdzielcza sieć wodociągowa, której długość w 2014 roku wynosiła 164,11 km. Odsetek mieszkańców Gminy Zbójno korzystających z sieci wodociągowej wynosi 96,5%, jest to jedna z najniższych wartości w powiecie golubsko-dobrzyńskim. Długość sieci kanalizacyjnej w Gminie Zbójno wg danych z roku 2015 stanowi 18,9 km, przy czym liczba przyłączy do sieci kanalizacyjnej wynosi 260 szt. Odsetek ludności korzystających z tej sieci w Gminie jest znacząco niższy (26,1%) od średniej dla powiatu golubsko-dobrzyńskiego(59,4%) i województwa kujawsko-pomorskiego (69,6%).

Powyższa analiza negatywnych zjawisk występujących na terenie Gminy Zbójno koncentruje się głównie w sferze społecznej (wysoki udział mieszkańców korzystających z pomocy społecznej; starzejące się społeczeństwo, niska skuteczność kształcenia i mała aktywność edukacyjna młodzieży, wysoki wskaźnik bezrobocia, niskiego), a także w pozostałych sferach, dotycząc niskiego stopnia przedsiębiorczości, słabej kondycji

lokalnych przedsiębiorstw, przekroczenia standardów jakości środowiska. niewystarczającego wyposażenia w infrastrukturę techniczną i społeczną lub jej złego stanu technicznego, braku dostępu do podstawowych usług lub ich niskiej jakości, terenów publicznych, brak miejsc spotkań i integracji dla mieszkańców, niefunkcjonowaniu rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych w szczególności w zakresie energooszczędności i ochrony środowiska, niewystarczająco rozwinięta baza sportowa i okolo turystyczna oraz infrastruktura drogowa wymagająca modernizacji.

Występujące na terenie Gminy zjawiska kryzysowe, zakłócają prawidłowy rozwój mieszkańców i wpływają na pogorszenie jakości ich życia. Obecność ww. problemów stanowi uzasadnienie dla konieczności przeprowadzenia działań rewitalizacyjnych na terenie Gminy Zbójno.

5. Zasięg przestrzenny obszaru zdegradowanego

Definicje stanu kryzysowego i obszaru zdegradowanego

Występowanie stanu kryzysowego spowodowane jest koncentracją negatywnych zjawisk społecznych takich jak: bezrobocie, ubóstwo, przestępczość, niski poziom edukacji lub kapitału społecznego, niewystarczający poziom uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym. Negatywne zjawiska społeczne współwystępują z negatywnymi zjawiskami w sferach: gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej oraz technicznej. Skalę negatywnych zjawisk odzwierciedlają mierniki rozwoju opisujące powyższe sfery, które wskazują na niski poziom rozwoju lub dokumentują silną dynamikę spadku poziomu rozwoju, w odniesieniu do wartości dla całej gminy.

W celu przeprowadzenia procesu rewitalizacji, na terenie danej jednostki samorządu terytorialnego należy wyznaczyć obszar zdegradowany, na którym zidentyfikowano stan kryzysowy. Obszar zdegradowany może być podzielony na podobszary, w tym podobszary nieposiadające ze sobą wspólnych granic pod warunkiem stwierdzenia sytuacji kryzysowej na każdym z tych podobszarów.

Wytyczne w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych, określają obszar zdegradowany, jako obszar na którym występuje stan kryzysowy. Stan kryzysowy jest to stan, który spowodowany jest koncentracją negatywnych zjawisk społecznych, które współwystępują z negatywnymi zjawiskami w co najmniej w jednej ze sfer: gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej lub technicznej. W celu wyznaczenia obszaru zdegradowanego na terenie Gminy Zbójno, posłużono się więc wskaźnikami ilościowymi, które najwierniej oddają istotę problemów.

Wyznaczanie obszaru zdegradowanego:

Analizie poddane zostały wszystkie sołectwa wchodzące w skład Gminy. Przy wyborze obszarów zdegradowanych wykorzystano dane dotyczące liczbowe, którymi dysponował Urząd Gminy w Zbójnie, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zbójnie, Powiatowy Urząd Pracy w Golubiu Dobrzyniu. Na ich podstawie, możliwe było wyznaczenie następujących wskaźników ilościowych:

- WS1 –Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem na danym obszarze (sfera społeczna);
- WS 2 – Udział bezrobotnych w ludności w wieku produkcyjnym na danym obszarze (strefa społeczna);
- WS3 – liczba przestępstw młodocianych (popelnionych na danym obszarze) na 1000 mieszkańców (sfera społeczna);
- WS4 – udział gospodarstw domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem na danym obszarze(sfera społeczna);
- WS5 – wynik średni sprawdzianu szóstoklasistów (w placówkach działających na danym obszarze)
- WG – Wskaźnik liczby zarejestrowanych podmiotów gospodarczych osób fizycznych na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym na danym obszarze (strefa gospodarcza).

Dla każdego sołectwa zostały obliczone i przeanalizowane wartości wszystkich wskaźników. Degradacja wyróżnia obszary, dla których poszczególne wskaźniki przyjmują wartość mniej korzystną od średniej dla Gminy.

Tabela 4. Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem na danym obszarze

Sołectwa	Liczba ludności ogółem	Ludność w wieku poprodukcyjnym	Udział (%) ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem
Adamki	158	25	15,82%
Ciepień	205	31	15,12%
Działyń	832	156	18,75%
Klonowo	279	49	17,56%
Łukaszewo	177	40	22,60%
Obory	165	24	14,55%
Podolina	98	16	16,33%
Rembiocha	109	30	27,52%
Rudusk	234	16	6,84%
Ruże	177	26	14,69%

Sołectwa	Liczba ludności ogółem	Ludność w wieku poprodukcyjnym	Udział (%) ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem
Sitno	398	69	17,34%
Wielgie	451	60	13,30%
Wojnowo	218	37	16,97%
Zbójenko	145	41	28,28%
Zbójno	867	115	13,26%
Zosin	62	12	19,35%
RAZEM GMINA ZBÓJNO	4575	747	16,33%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy Zbójno

Powyższy wskaźnik udziału liczby ludności w wieku produkcyjnym w ogólnej liczbie mieszkańców danego sołectwa świadczy o sytuacji niekorzystnej kiedy przyjmuje wartość wyższą od średniej dla Gminy. Pozwala on ocenić stosunek grupy osób, które nie są aktywne zawodowo i są w grupie osób będących w wieku emerytalnym, w stosunku do liczebności wszystkich grup wiekowych. Wskaźnik ten świadczy o starzeniu się społeczeństwa na danym obszarze. Zgodnie z danymi zaprezentowanymi w powyższej tabeli, obszarami gdzie wskaźnik przyjmuje negatywne wartości są sołectwa: Działyń, Klonowo, Łukaszewo, Rembiocha, Sitno, Wojnowo, Zbójenko, Zosin. Wartości przedmiotowego wskaźnika w wymienionych sołectwach są odbiegają od średniej dla Gminy.

Tabela 5. Udział bezrobotnych w ludności w wieku produkcyjnym na danym obszarze

Sołectwa	Liczba ludności w wieku produkcyjnym	Ludność osób bezrobotnych	Udział (%) ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem
Adamki	87	23	26,44%
Ciepień	125	22	17,60%
Działyń	497	20	4,02%
Klonowo	159	23	14,47%
Łukaszewo	101	8	7,92%
Obory	104	17	16,35%
Podolina	61	4	6,56%
Rembiocha	150	12	8,00%
Rudusk	67	5	7,46%
Ruże	111	18	16,22%
Sitno	238	28	11,76%
Wielgie	279	43	15,41%
Wojnowo	130	18	13,85%
Zbójenko	73	4	5,48%
Zbójno	521	70	13,44%

Sołectwa	Liczba ludności w wieku produkcyjnym	Ludność osób bezrobotnych	Udział (%) ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem
Zosin	37	7	18,92%
RAZEM GMINA ZBÓJNO	2 740	322	11,75%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy Zbójno oraz Powiatowego Urzędu Pracy w Golubiu Dobrzyniu

Powyższy wskaźnik charakteryzuje udział osób bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym na terenie poszczególnych sołectw. Jest on niekorzystny w sytuacji kiedy wartość wskaźnika jest wyższa od średniej dla Gminy. Zgodnie z wykresem, sołectwami, gdzie najwięcej mieszkańców zmagają się z problemem bezrobocia na terenie Gminy Zbójno są sołectwa: Adamki, Ciepień, Klonowo, Obory, Ruże, Sitno, Wielgie, Wojnowo, Zbójno, Zosin. Przedmiotowy wskaźnik w wymienionych sołectwach, jest wyższy niż średnia wyznaczona dla Gminy.

Tabela 6. Liczba przestępstw młodocianych (popelnionych na danym obszarze) na 1000 mieszkańców

Sołectwa	Liczba przestępstw młodocianych	Ludność	Liczba przestępstw młodocianych (popelnionych na danym obszarze) na 1000 mieszkańców
Adamki	0	158	0,00
Ciepień	1	205	4,88
Działyń	4	832	4,81
Klonowo	3	279	10,75
Łukaszewo	0	177	0,00
Obory	1	165	6,06
Podolina	0	98	0,00
Rembiocha	0	109	0,00
Rudusk	0	234	0,00
Ruże	2	177	11,30
Sitno	0	398	0,00
Wielgie	0	451	0,00
Wojnowo	0	218	0,00
Zbójenko	0	145	0,00
Zbójno	4	867	4,61
Zosin	0	62	0,00
RAZEM GMINA ZBÓJNO	15	4575	3,28

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy Zbójno

Powyższy wskaźnik dotyczy bezpieczeństwa mieszkańców Gminy Zbójno. Sytuacja negatywna występuje, gdy jego wartości kształtują się powyżej średniej dla Gminy. Najwięcej przestępstw młodocianych popełniono w sołectwach: Ciepień, Działyń, Klonowo, Obory, Ruże, Zbójno. Bezpieczeństwo jest jedną z podstawowych potrzeb człowieka - stanem, który daje poczucie pewności istnienia i gwarancję jego zachowania oraz szanse na doskonalenie. W związku z powyższym, Gmina powinna oddziaływać na swoje otoczenie zewnętrzne i sferę wewnętrzną, by zlikwidować występujące zagrożenia.

Tabela 7. Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem na danym obszarze

Sołectwa	Liczba osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej	Liczba ludność	Udział (%) osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem na danym obszarze
Adamki	41	158	25,95%
Ciepień	47	205	22,93%
Działyń	151	832	18,15%
Klonowo	133	279	47,67%
Łukaszewo	40	177	22,60%
Obory	63	165	38,18%
Podolina	49	98	50,00%
Rembiocha	27	109	24,77%
Rudusk	45	234	19,23%
Ruże	45	177	25,42%
Sitno	67	398	16,83%
Wielgie	110	451	24,39%
Wojnowo	63	218	28,90%
Zbójenko	14	145	9,66%
Zbójno	233	867	26,87%
Zosin	28	62	45,16%
RAZEM GMINA ZBÓJNO	1156	4575	25,27%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy Zbójno i Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej

Największa liczba beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej, a co za tym idzie dotkniętych problemami społecznymi są sołectwa Adamki, Klonowo, Obory, Podolina, Ruże, Wojnowo, Zbójno, Zosin. Wartości wskaźnika przewyższają wartość wyznaczoną dla całej Gminy Zbójno.

Tabela 8. Wynik średni sprawdzianu szóstoklasistów (w placówkach działających na danym obszarze)

Sołectwa	Wynik średni sprawdzianu szóstoklasistów (w placówkach działających na danym obszarze)
Adamki	71%
Ciepień	61%
Działyń	64%
Klonowo	61%
Łukaszewo	47%
Obory	47%
Podolina	71%
Rembiocha	64%
Rudusk	71%
Ruże	47%
Sitno	64%
Wielgie	61%
Wojnowo	47%
Zbójenko	71%
Zbójno	71%
Zosin	71%
RAZEM GMINA ZBÓJNO wg OKE	64%

Źródło Dane z Urzędu Gminy Zbójno oraz OKE w Gdańsku

Na terenie Gminy Zbójno funkcjonują następujące placówki, świadczące usługi z zakresu edukacji ogólnej: Zespół Szkół w Działyniu, Zespół Szkół w Zbójnie, Szkoła Podstawowa w Klonowie, Szkoła Podstawowa w Rużu. Rejony obsługiwane przez poszczególne szkoły zostały przedstawione poniżej:

- Do zespołu Szkół w Działyniu uczęszczają dzieci z sołectwa: Działyń, Rembiocha, Sitno;
- Do Zespołu Szkół w Zbójnie uczęszczają dzieci z sołectwa: Adamki, Podolina, Rudusk, Zbójenko, Zbójno, Zosin;
- Do Szkoły Podstawowej w Klonowie uczęszczają dzieci z sołectwa: Ciepień, Klonowo, Wielgie;
- Do Szkoły Podstawowej w Rużu uczęszczają dzieci z sołectwa: Łukaszewo, Obory, Ruże, Wojnowo.

Średni wynik dla Gminy Zbójno podany przez OKE w Gdańsku wynosił 60%. W związku z powyższym, sołectwami, gdzie wyniki ze sprawdzianu szóstoklasistów kształtowały się

poniżej średniej dla Gminy to: Łukaszewo, Obory, Ruże, Wojnowo, obsługiwane przez Szkołę Podstawową w Rużu. Efektywność i skuteczność nauczania w tej szkole była niewystarczająca, w stosunku do pozostałych.

Tabela 9. Wskaźnik liczby zarejestrowanych podmiotów gospodarczych osób fizycznych na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym na danym obszarze

Sołectwa	Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych osób fizycznych	Ludność w wieku produkcyjnym	Wskaźnik liczby zarejestrowanych podmiotów gospodarczych osób fizycznych na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym na danym obszarze
Adamki	1	87	1,15
Ciepień	3	125	2,40
Działyń	22	497	4,43
Klonowo	5	159	3,14
Łukaszewo	3	101	2,97
Obory	5	104	4,81
Podolina	0	61	0,00
Rembiocha	2	150	1,33
Rudusk	1	67	1,49
Ruże	3	111	2,70
Sitno	7	238	2,94
Wielgie	3	279	1,08
Wojnowo	5	130	3,85
Zbójenko	2	73	2,74
Zbójno	31	521	5,95
Zosin	0	37	0,00
RAZEM GMINA ZBÓJNO	93	2740	3,39

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy Zbójno

Powyższy wskaźnik obrazuje poziom rozwoju gospodarczego i przedsiębiorczości mieszkańców. Analizując powyższe dane, sytuacja negatywna występuje w sołectwach, gdzie jego wartości są niższe niż średnia dla Gminy, tj.: Adamki, Ciepień, Klonowo, Łukaszewo, Podolina, Rembiocha, Rudusk, Ruże, Sitno, Wielgie, Zbójenko, Zosin.

W poniższej tabeli przedstawiono zbiorczą charakterystykę występowania analizowanych negatywnych zjawisk społecznych i gospodarczych na terenie Gminy Zbójno. Obszar zdegradowany charakteryzuje się występowaniem co najmniej dwóch odchyień od średniej dla Gminy dla wskaźników z zakresu problemów społecznych oraz odchyleniem od średniej wskaźnika ze pozostałych analizowanych stref.

Tabela 10. Charakterystyka występowania negatywnych zjawisk na terenie Gminy Zbójno

Sołectwo	WS1 Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem na danym obszarze	WS2 Udział bezrobotnych w ludności w wieku produkcyjnym na danym obszarze	WS3 Liczba przestępstw młodocianych (popętnionych na danym obszarze) na 1000 mieszkańców	WS4 Udział gospodarstw domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem na danym obszarze	WS5 Wynik średni sprawdzianu szóstoklasistów (w placówkach działających na danym obszarze)	WG Wskaźnik liczby zarejestrowanych podmiotów gospodarczych osób fizycznych na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym na danym obszarze
Adamki	Green	Red	Green	Red	Green	Red
Ciepień	Green	Red	Red	Green	Green	Red
Działyń	Red	Green	Red	Green	Green	Green
Klonowo	Red	Red	Red	Red	Green	Red
Łukaszewo	Red	Green	Green	Green	Red	Red
Obory	Green	Red	Red	Red	Red	Green
Podolina	Green	Green	Green	Red	Green	Red
Rembiocha	Red	Green	Green	Green	Green	Red
Rudusk	Green	Green	Green	Green	Green	Red
Ruże	Green	Red	Red	Red	Red	Red
Sitno	Red	Red	Green	Green	Green	Red
Wielgie	Green	Red	Green	Green	Green	Red
Wojnowo	Red	Red	Green	Red	Red	Green
Zbójenko	Red	Green	Green	Green	Green	Red
Zbójno	Green	Red	Red	Red	Green	Green
Zosin	Red	Red	Green	Red	Green	Red

Wskaźnik przyjmuje wartość mniej korzystną od średniej dla Gminy	Wskaźnik przyjmuje wartość korzystniejszą niż średnia dla Gminy	Obszary zdegradowane

Źródło: Opracowanie własne

Na podstawie przeprowadzonej analizy wskaźnikowej, obszarem zdegradowanym na terenie Gminy Zbójno zdecydowano się objąć sołectwa: Adamki, Ciepień, Klonowo, Łukaszewo, Ruże, Sitno, Zosin. Są to obszary, na których zdiagnozowana została wzmożona koncentracja negatywnych zjawisk w wyznaczonych sferach. Położenie tych obszarów oraz ich granice zostały przedstawione na schematycznym rysunku. Obszar zdegradowany stanowi podstawę do wyznaczenia obszaru rewitalizacji.

Rysunek 1. Obszar zdegradowany na terenie Gminy Zbójno

Źródło: Opracowanie własne; mapa z Urzędu Gminy Zbójno

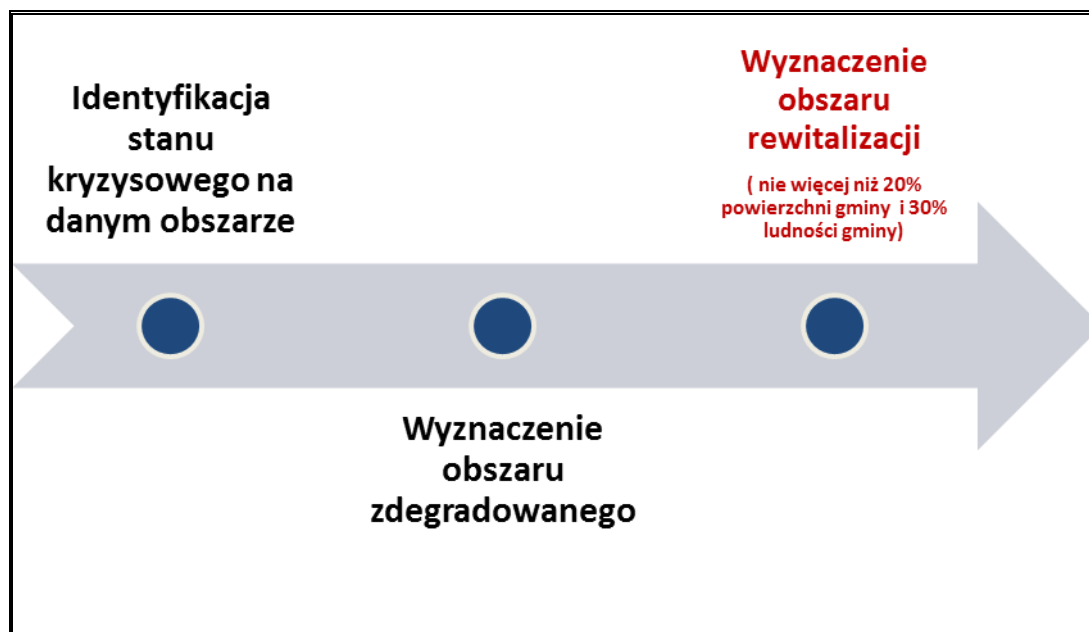
6. Zasięg przestrzenny obszaru rewitalizowanego

6.1. Metodyka wyboru obszaru rewitalizowanego

Obszar rewitalizowany został wybrany na podstawie analizy, która oparta została na:

- zapisie w ustawie o rewitalizacji dotyczącego wielkości i charakterze obszaru rewitalizacji,
- informacjach zebranych z przeprowadzonych konsultacji społecznych, w której udział wzięły wszystkie grupy interesariuszy;
- identyfikacji występujących na terenie Gminy Zbójno problemów i zjawisk kryzysowych w sferze społecznej, gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej.

Rysunek 2. Schemat wyboru obszaru rewitalizacji

Źródło: Opracowanie własne

Na podstawie diagnozy stanu obecnego Gminy Zbójno, analizy czynników i zjawisk kryzysowych występujących na przedmiotowym obszarze oraz wyznaczonego obszaru zdegradowanego, dokonano wyboru obszarów, które zostaną poddane rewitalizacji. Na jego wybór duży wpływ miały przeprowadzone w Gminie konsultacje społeczne, które uzasadniają potrzebę podjęcia niezbędnych działań rewitalizacyjnych. Powierzchnia wyznaczona jako obszar przeznaczony do podjęcia działań rewitalizacyjnych charakteryzuje się szczególnym stopniem degradacji.

6.2. Obszar rewitalizacji gminy

Zgodnie z definicją, obszar rewitalizacji może obejmować całość lub część obszaru zdegradowanego, cechującego się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk, na którym, z uwagi na istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego, zamierza się prowadzić działania rewitalizacyjne. Obszar rewitalizacji może być podzielony na podobszary, w tym podobszary nieposiadające ze sobą wspólnych granic, lecz nie może obejmować terenów o powierzchni większej niż 20% powierzchni gminy oraz być zamieszkały przez więcej niż 30% mieszkańców gminy. W skład obszaru rewitalizacji mogą wejść obszary występowania problemów przestrzennych, takich jak tereny przemysłowe, powojkowe lub pokolejowe, wyłącznie w przypadku, gdy przewidziane dla nich działania są ściśle powiązane z celami rewitalizacji dla danego obszaru rewitalizacji.

Na podstawie przede wszystkim przedstawionej we wcześniejszym rozdziale analizy wskaźników degradacji, ale również konsultacji z mieszkańcami Gminy oraz pozostałymi interesariuszami *Programu Rewitalizacji*, pracownikami Urzędu Gminy i władzami Gminy Zbójno, dokonano wyboru obszarów rewitalizowanych, na których podjęte zostaną działania rewitalizacyjne. Obszary te w największym stopniu wymagają interwencji w zakresie zmniejszenia stanu kryzysowego i ograniczenia wszelkich związanych z nim niekorzystnych zjawisk.

Obszary wyznaczone do rewitalizacji zostały określone na podstawie wskaźników przedstawionych w Rozdziale 5 (na obszarach tych mierniki osiągnęły wartości mniej korzystne niż średnia Gminy dla przynajmniej dwóch wskaźników społecznych i jednego wskaźnika z pozostałej sfery) i przyjemniej jednego z czterech określonych zestawów kryteriów określonych w Zasadach programowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych w celu ubiegania się o środki finansowe w ramach RPO WK-P na lata 2014-2020, odnoszących się do zamierzonego celu rewitalizacji. W poniższej tabeli przedstawiono charakterystykę obszarów zdegradowanych i intensywności występujących na ich terenie zjawisk kryzysowych.

Tabela 11. Liczba wskaźników świadczących o sytuacji kryzysowej na obszarze zdegradowanym

Sołectwo	Liczba wskaźników świadczących o sytuacji kryzysowej
Adamki	3
Ciepień	3
Klonowo	5
Łukaszewo	3
Ruże	5
Sitno	3

Sołectwo	Liczba wskaźników świadczących o sytuacji kryzysowej
Zosin	4

Źródło: Opracowanie własne

Obszarami zdegradowanymi, gdzie w największym stopniu występuje sytuacja kryzysowa są sołectwa Klonowo i Ruże. Na terenie tym, zaobserwowano najwięcej odchyłeń wskaźników degradacji od wartości średniej dla Gminy.

Zestawy kryteriów jakie zostały uwzględnione przy wyznaczeniu obszaru rewitalizacji to:

- A. Cel rewitalizacji: przekształcenie przestrzeni zdegradowanej na cele aktywizacji społecznej;
- B. Cel rewitalizacji: przekształcenie przestrzeni zdegradowanej na cele aktywizacji gospodarczej;
- C. Cel rewitalizacji: rozwój społeczny dzieci i młodzieży w rejonach o niskim poziomie kształcenia w szkołach podstawowych i gimnazjalnych;
- D. Cel rewitalizacji: zwiększenie partycypacji w życiu społecznym dla społeczności w rejonach o wysokim uzależnieniu od świadczeń pomocy społecznej.

Na podstawie powyższych analizy, stwierdzono, że obszarami kwalifikującymi się do objęcia wsparciem, spełniającym wyznaczoną powierzchnię i liczbę ludności są sołectwa Klonowo i Ruże.

Tabela 12. Liczba ludności i powierzchnie obszarów rewitalizowanych

Podobszar	Liczba ludności	Udział % liczby ludności podobszaru w liczbie ludności na terenie Gminy	Powierzchnia	Udział % liczby ludności podobszaru w liczbie ludności na terenie Gminy	Występuje przestrzeń zdegradowana, która może być zaadaptowana do celów rozwoju społecznego	Na terenie miejscowości i w odległości 1,5 km od zwyczajowo przyjętego centralnego punktu miejscowości, liczone wzdłuż dróg publicznych i publicznych ciągów pieszych i pieszo jezdnych brak publicznej infrastruktury aktywizacji społecznej	Występują przestrzenie zdegradowane, które mogą być zaadaptowane do celów rozwoju gospodarczego	Na terenie Gminy są zarejestrowane osoby bezrobotne	Miejscowość należy do rejonu obsługi szkoły podstawowej lub gimnazjum o niskim poziomie kształcenia	Lokalny samorząd może wykazać zainteresowanie prowadzeniem zajęć aktywizujących
Klonowo	279	6,10%	476,81	5,66%	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK
Ruże	177	3,87%	509,16	6,05%	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy w Zbójnie

Rysunek 3. Obszary objęte rewitalizacją na terenie Gminy Zbójno

Źródło: Opracowanie własne; mapa z Urzędu Gminy Zbójno

Powierzchnia rewitalizowanego obszaru wynosi: 985,34 ha, co stanowi 11,70% ogólnej powierzchni Gminy, natomiast zamieszkiwany jest przez 456 mieszkańców, co stanowi 9,97% całej ludności Gminy Zbójno. W związku z powyższym, spełnione zostały wymagania dotyczące obszaru rewitalizacji określone w ustawie o rewitalizacji z dnia 9 października 2015 r. oraz *Wytycznych Ministra Infrastruktury i Rozwoju w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020*. Przedmiotowe obszary mają istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego.

Wyznaczone do rewitalizacji obszary nie posiadają wspólnych granic, jednakże natężenie zjawisk negatywnych na tych terenach spowodowało konieczność ich wsparcia w ramach procesu rewitalizacji i ograniczenia występujących tam problemów i barier rozwojowych. Ich wybór został określony także w oparciu o przeprowadzone konsultacje społeczne z interesariuszami *Programu*, które potwierdziły słabą sytuację społeczno-gospodarczą tych terenów.

Obszar rewitalizacji charakteryzuje się spójnością urbanistyczną. Na wskazanym terenie rewitalizowanym, znajdują się również miejsca, gdzie bezpośrednio nie występują zjawiska negatywne. Jednakże, sąsiadujące z nimi tereny zdegradowane wpływają pośrednio

i w przyszłości mogą mieć na nie negatywny wpływ. W związku z tym, zostały one również objęte obszarem rewitalizacji.

6.3. Szczegółowa diagnoza obszaru rewitalizacji

Na podstawie analizy przedstawionej w poprzednich rozdziałach dokonano wyboru obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizowanego ze szczególną koncentracją zjawisk kryzysowych. Poniżej dokonano szczegółowej diagnozy obszaru rewitalizowanego w sferze społecznej, gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej. Zasięg i skala występujących problemów w każdej ze stref dotyczy głównie mieszkańców rewitalizowanych sołectw Ruże i Klonowo, jednakże skutki ich występowania mogą również przenosić się i oddziaływać na sytuację całej Gminy Zbójno.

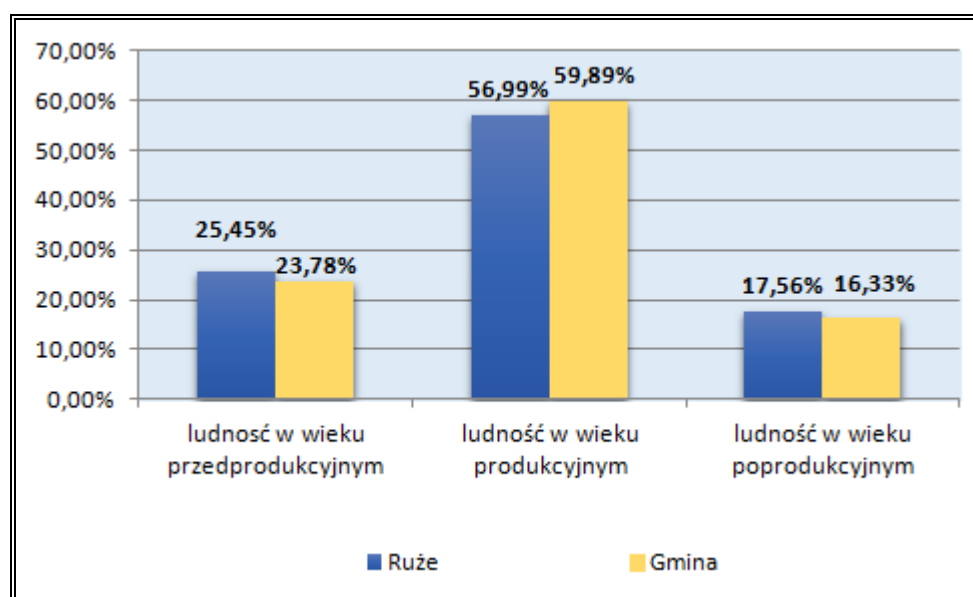
Obszar rewitalizacji sołectwo Klonowo

SFERA SPOŁECZNA

Podobszar rewitalizacji sołectwa Piła zajmuje powierzchnię 476,81 ha, co stanowi 5,66% powierzchni Gminy Zbójno. Obszar ten zamieszkuje 279 osób, co stanowi 6,10% wszystkich mieszkańców Gminy. Jest to co do wielkości zaludnienia 5 sołectwo Gminy.

Ze względu na strukturę populacji, najliczniejszą grupę na analizowanym terenie w 2015 roku stanowili mieszkańcy w wieku produkcyjnym, następnie w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym. Na poniższych wykresach przedstawiony został udział % ludności wg ekonomicznych grup wieku do ogółu ludności na danym obszarze.

Wykres 2. Udział % ludności wg ekonomicznych grup wieku w ludności ogółem sołectwa Klonowo

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy Zbójno

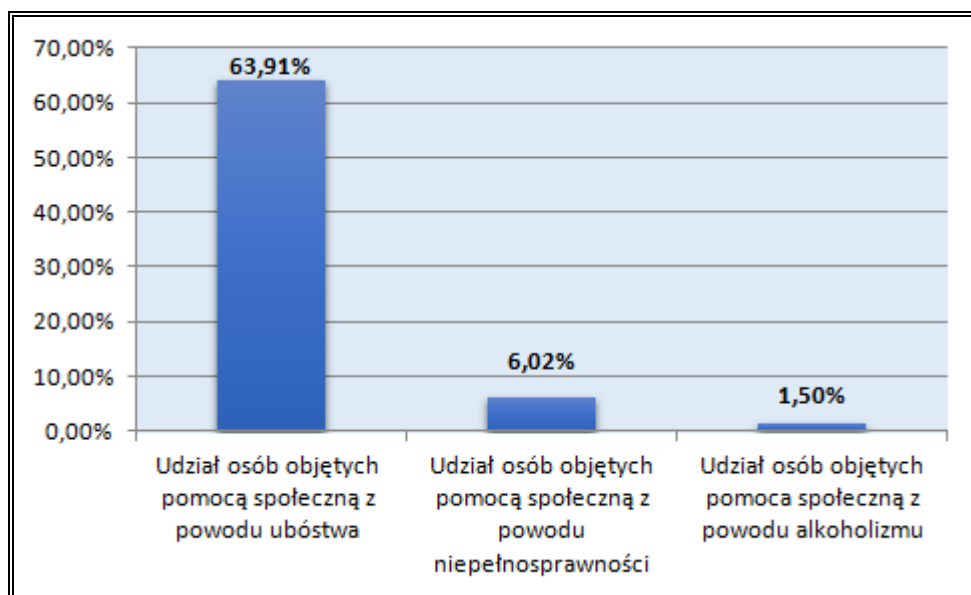
Zgodnie z powyższym wykres, można zauważyć, że liczba mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym i poprodukcyjnym na analizowanym terenie była większa niż średnia wartości dla Gminy Zbójno. Większa liczba osób w wieku poprodukcyjnym oraz mniejsza, wpływa niekorzystnie na sytuację demograficzną tego terenu. Analiza ludności w kontekście ekonomicznych grup wieku pozwala zauważyć, że społeczeństwo na terenie Gminy się starzeje. Powyższa sytuacja wpływa na nasilenie problemów społecznych dotyczących osoby starsze oraz wzrost wydatków Gminy w zakresie opieki społecznej.

Zmiany społeczne, które zaszły w ostatnich latach: osłabienie więzi rodzinnych i brak zainteresowania rodziny losami osób starszych oraz osłabienie więzi sąsiedzkich, prowadzą do wykluczenia i wzrostu zjawiska osamotnienia osób starszych. Osoby starsze mają ograniczony dostęp do zajęć integracyjnych i aktywizacyjnych na wyznaczonym obszarze. W związku z tym, niezbędne jest podjęcie określonych działań, które będą miały na celu pomoc osobom starszym w codziennym życiu, ich integracja ze społeczeństwem oraz przeciwdziałanie marginalizacji i wykluczeniu społecznemu.

Za ludność w wieku poprodukcyjnym uważa się osoby w wieku 65 lat i więcej. Osoby te traktowane są jako nieaktywne zawodowo. W obecnej chwili na świecie następują znaczące zmiany demograficzne, które spowodowane są m.in. stale postępującym zjawiskiem starzenia się społeczeństwa. Zjawisko to rodzi określone konsekwencje dla osób nie tylko których dotyczy, ale przede wszystkim osób z najbliższego otoczenia i dla całego społeczeństwa. Na terenie rewitalizowanym udział osób w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem na danym terenie jest wyższy niż średnia dla całej Gminy.

Na terenie sołectwa Klonowo w 2015 roku 133 osoby korzystały z pomocy społecznej, co stanowi, aż 47,67% mieszkańców tego terenu. Na poniższym wykresie przedstawiono ich udział w zależności od poszczególnych rodzajów pomocy w stosunku do ogólnej liczbie ludności korzystającej z pomocy społecznej..

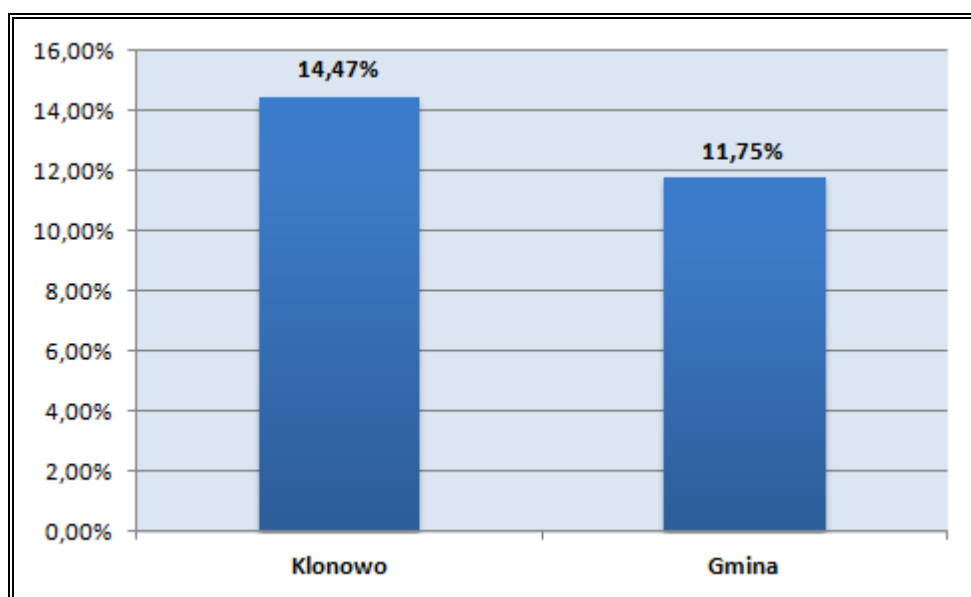
Wykres 3. Charakterystyka pomocy społecznej na terenie sołectwa Klonowo w 2015 roku

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z GOPS w Zbójnie

Udział osób bezrobotnych w ludności w wieku produkcyjnym na terenie sołectwa Klonowo wynosi 14,47 % (23 osoby). Zgodnie z poniższym wykresem, poziom bezrobocia na tym obszarze jest wyższy niż średnia dla Gminy. Zjawisko to jeden z najtrudniejszych problemów społecznych i gospodarczych, który powoduje występowanie poważnych zaburzeń mających miejsce w środowisku i występowanie dyskomfortu psychicznego. Należą do nich przede wszystkim: pogorszenie standardu życia, problemy z zagospodarowaniem wolnego czasu, izolacja społeczna.

Wykres 4. Udział bezrobotnych w ludności w wieku produkcyjnym na terenie sołectwa Klonowo

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy Zbójno i PUP w Golubiu Dobrzyniu

W związku z tym problemem, należy prowadzić szereg działań oraz realizować programy, mające na celu wspieranie osób bezrobotnych. Duże znaczenie ma również niechęć części osób bezrobotnych do podjęcia pracy oraz niedopasowanie systemu kształcenia do potrzeb rynku pracy, np. duża liczba osób z wykształceniem wyższym humanistycznym (pedagogika, filozofia, historia) przy znikomym zapotrzebowaniu rynku. Realizacja przez Gminę szkoleń, kursów zawodowych oraz projektów zaplanowanych w ramach *Programu Rewitalizacji*, będzie zmierzać do ograniczenia bezrobocia wśród mieszkańców nie tylko obszaru rewitalizowanego, ale i całego obszaru Gminy Zbójno.

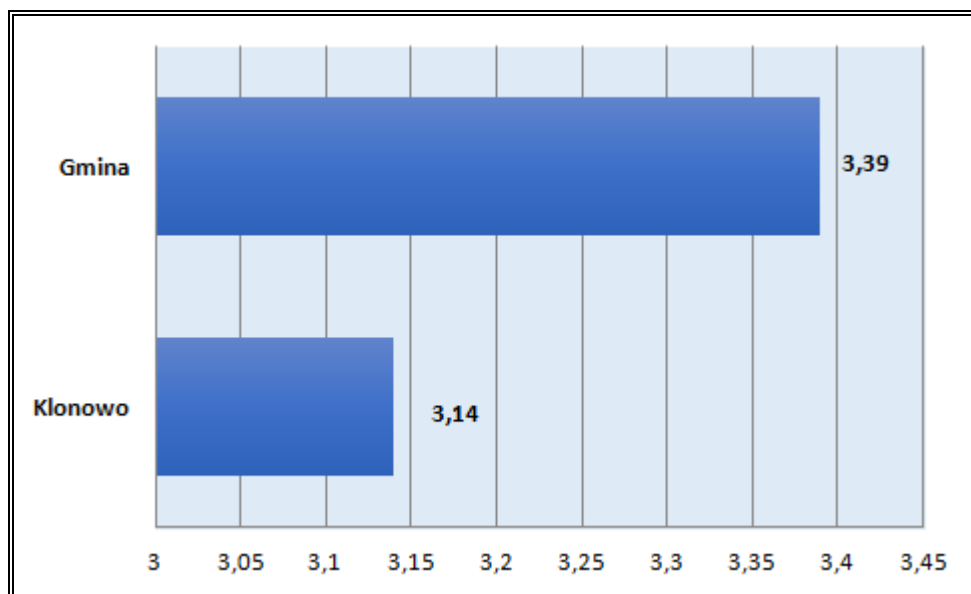
Bardzo ważną kwestią społeczną jest również bezpieczeństwo publiczne, które gwarantuje niezakłócone funkcjonowanie mieszkańców, wpływa na bezpieczeństwo ich życia, zdrowia oraz mienia. Na terenie sołectwa Klonowo odnotowano w 2015 roku popełnienie 5 wykroczeń oraz 3 przestępstw młodocianych. Przestępstwo to problem ten definiowany jest jako „zawinione zachowanie się człowieka, zabronione przez ustawę pod groźbą kary jako społecznie niebezpieczne”. Zjawisko to pociąga za sobą określone sankcje, odciska także negatywne piętno na życiu jednostki, a zwłaszcza osób nieletnich. Odpowiednie działania, zagospodarowanie czasu osobom młodym, pozwalają na niwelację tego problemu w przyszłości. Wskaźnik przestępstw młodocianych popełnionych na obszarze sołectwa Klonowo na 1000 mieszkańców kształtuje się na poziomie dużo wyższym niż średnia dla Gminy.

SFERA GOSPODARCZA

Na terenie sołectwa Klonowo w wyniku problemów społecznych występują również problemy gospodarcze. Słaby rozwój tych terenów związany jest m.in. z małym odsetkiem prowadzonych działalności gospodarczych. Są one wynikiem m.in. niedostosowanego systemu kształcenia do potrzeb na rynku pracy, a także trudności administracyjnych na jakie napotyka się przedsiębiorcy i osoby chcące założyć własną działalność gospodarczą. Wysokie podatki i niskie dochody wpływają na niechęć przedsiębiorców do tworzenia własnych biznesów.

Na poniższym wykresie przedstawiono liczbę zarejestrowanych podmiotów gospodarczych osób fizycznych na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym na obszarze sołectwa Klonowo i Gminy Zbójno.

Wykres 5. Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych osób fizycznych na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym na obszarze sołectwa Klonowo

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy w Zbójnie

Problem bezrobocia na terenie sołectwa Klonowo, wynika m.in. z niewystarczającej liczby podmiotów gospodarczych, co z kolei przyczynia się do pogłębiania wcześniej wskazanych negatywnych zjawisk w sferze społecznej (ubóstwo, dysfunkcje społeczne, duża liczba beneficjentów pomocy społecznej). Konieczne jest zatem podejmowania działań mających na celu podnoszeniu kwalifikacji zawodowych mieszkańców, przyciągnięcie inwestorów na teren Gminy, jak również zachęcenie obecnych mieszkańców do zakładania działalności gospodarczej (w tym przede wszystkim przez osoby bezrobotne). Działania te pozwolą na ograniczenie bezrobocia oraz liczby beneficjentów pomocy społecznej, z drugiej zaś strony przyczynią się do wzrostu dochodów Gminy i jej możliwości inwestycyjnych, a także do wzrostu atrakcyjności mieszkaniowej niniejszej jednostki samorządu terytorialnego.

SFERA ŚRODOWISKOWA

Powietrze jest elementem środowiska, które jest niezbędne do życia wszystkich ludzi, w związku z tym, tak istotne znaczenie ma jego jakość. Ochrona jakości powietrza jest bardzo ważna dla zdrowia i komfortu życia obecnych, jak i przyszłych pokoleń. Na przedmiotowym terenie stan powietrza atmosferycznego jest niezadowolający. Wynika to z faktu, że w przeważającej części na cele grzewcze mieszkańcy wykorzystują takie paliwa jak: węgiel kamienny, drewno czy odpady drzewne, które charakteryzują się wysokim stopniem emisji CO₂. Według przeprowadzonej przez WIOŚ w Bydgoszczy w 2015 roku rocznej oceny jakości powietrza w województwie kujawsko-pomorskim, na terenie całej strefy kujawsko-pomorskiej, do której należy Gmina Zbójno, odnotowano przekroczenia stężeń pyłu PM₁₀ i PM_{2,5} oraz B(a)P. W związku z tym, przedmiotowy teren boryka się

z problemem „niskiej emisji”, które znacznie pogarsza komfort zamieszkania. Ponadto, wyznaczony do rewitalizacji obszar charakteryzuje się niedoborem urządzonych terenów zielonych, lasów i łąk.

Niewielka część obszaru sołectwa wchodzi w skład Obszaru Chronionego Krajobrazu Drumliny Zbójeńskie.

SFERA PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNA I TECHNICZNA

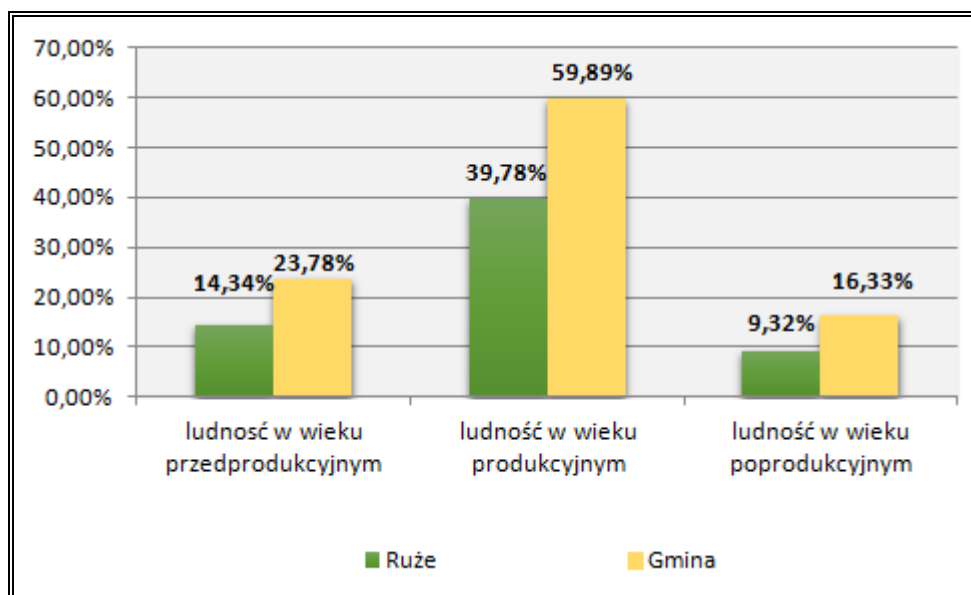
Sieć osadnicza na tym terenie charakteryzuje się budową rozproszoną. Ponadto obszar ten nie jest skanalizowany. W części obszaru ścieki więc wywożone są pojazdami asenizacyjnymi, a część z gospodarstw domowych wyposażona jest w bezodpływowe zbiorniki ścieków (szamba), które często jednak nie spełniają wymogów ochrony środowiska. Na terenie sołectwa brak odpowiedniej jakości publicznej infrastruktury umożliwiającej prowadzenie zajęć aktywizujących. Część z budynków na tym terenie wymaga podjęcia odpowiednich działań termomodernizacyjnych oraz remontowych, co pozwoli na nadanie obiektom nowych funkcji – miejsc spotkań i wypoczynku dla społeczności. Ponadto, modernizacji wymagają również niektóre fragmenty sieci drogowej. Na terenie sołectwa brak chodników prowadzących do obiektów użyteczności publicznej. Stan ten utrudnia komunikację, a nawet stanowi zagrożenie dla bezpieczeństwa społeczności. Ponadto elementem, który wpływa na wizerunek sołectwa, jest nieuporządkowana i niezagospodarowana przestrzeń nad jeziorem Klonowo. Potencjał społeczno-rekreacyjny tego terenu nie jest wykorzystany.

Obszar rewitalizacji sołectwo Ruże

SFERA SPOŁECZNA

Podobszar sołectwa Ruże zajmuje powierzchnię 509,16 ha, co stanowi 6,05% powierzchni Gminy Zbójno i jest zamieszkiwany przez 177 osób, co stanowi 3,87 % wszystkich mieszkańców Gminy. Jest to jedno z mniej zaludnionych sołectw na terenie Gminy.

Ze względu na strukturę populacji, najliczniejszą grupę na analizowanym terenie w 2015 roku stanowili mieszkańcy w wieku produkcyjnym, następnie w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym. Na poniższych wykresach przedstawiony został udział % ludności wg ekonomicznych grup wieku do ogółu ludności na danym obszarze.

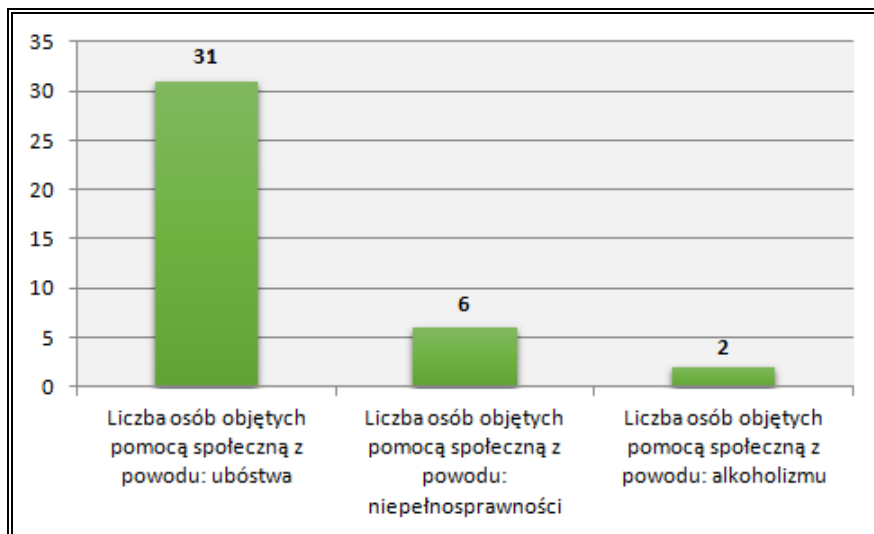
Wykres 6. Udział % ludności wg ekonomicznych grup wieku w ludności ogółem sołectwa Ruże

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy Zbójno

Liczba mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym na analizowanym terenie była niższa niż średnia wartości dla Gminy Zbójno. Związane jest to z malejącym przyrostem naturalnym, który może mieć daleko idące negatywne konsekwencje na rynku pracy i powodować zmniejszenie się podaży siły roboczej. W związku z powyższym, można prognozować, że w kolejnych latach nastąpi spadek zapotrzebowania na usługi przedszkolne, a także spadek liczby uczniów uczęszczającej do szkół podstawowych i gimnazjów. Zjawisko starzenia się społeczności powoduje, że konieczne staje się podejmowanie działań mających na celu aktywizację społeczną, która umożliwi integrację mieszkańców w różnym wieku i dotkniętych różnymi problemami i będzie przeciwdziałać wykluczeniu społecznemu.

Na terenie sołectwa Ruże w 2015 roku 56 osób korzystało z pomocy społecznej, co stanowi, aż 31,64% mieszkańców tego terenu. Na poniższym wykresie przedstawiono najczęstsze powody udzielania pomocy społecznej.

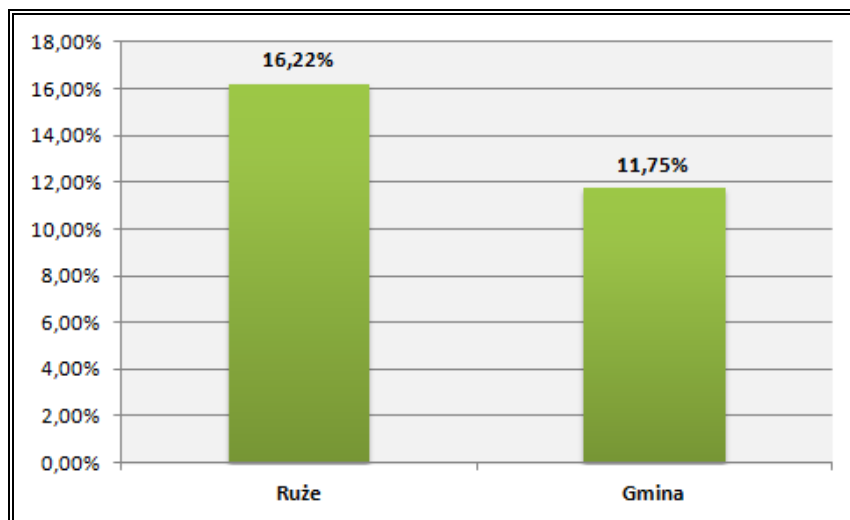
Wykres 7. Powody udzielania pomocy społecznej na terenie sołectwa Ruże

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z GOPS w Zbójnie

Udział osób bezrobotnych do ludności w wieku produkcyjnym na terenie sołectwa Ruże wynosił w 2015 roku 16,22 % (18 osób). Poziom bezrobocia na tym obszarze był wyższy niż średnia dla Gminy.

Wykres 8. Udział bezrobotnych w ludności w wieku produkcyjnym na terenie sołectwa Ruże

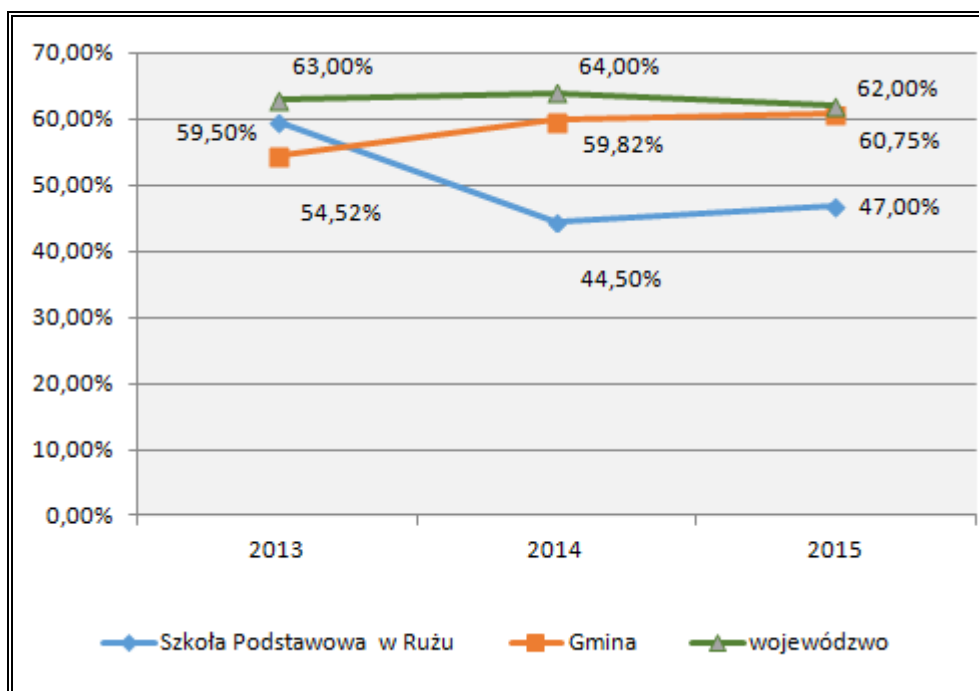

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy Zbójno i PUP w Golubiu Dobrzyniu

Na terenie sołectwa Ruże również występuje negatywna sytuacja z zakresu bezpieczeństwa funkcjonowania rodzin i porządku publicznego. W 2015 roku popełniono 3 wykroczenia, zarejestrowano 2 przestępstwa młodociane i jedną interwencję służb porządkowych z powodu zakłócania miru domowe i porządku publicznego.

Dzieci z sołectwa, objęte kształceniem podstawowym uczęszczają do Szkoły Podstawowej w Rużu. Poniżej przedstawiono wyniki sprawdzianu szóstoklasistów na tym terenie.

Wykres 9. Wyniki sprawdzianu szóstoklasistów

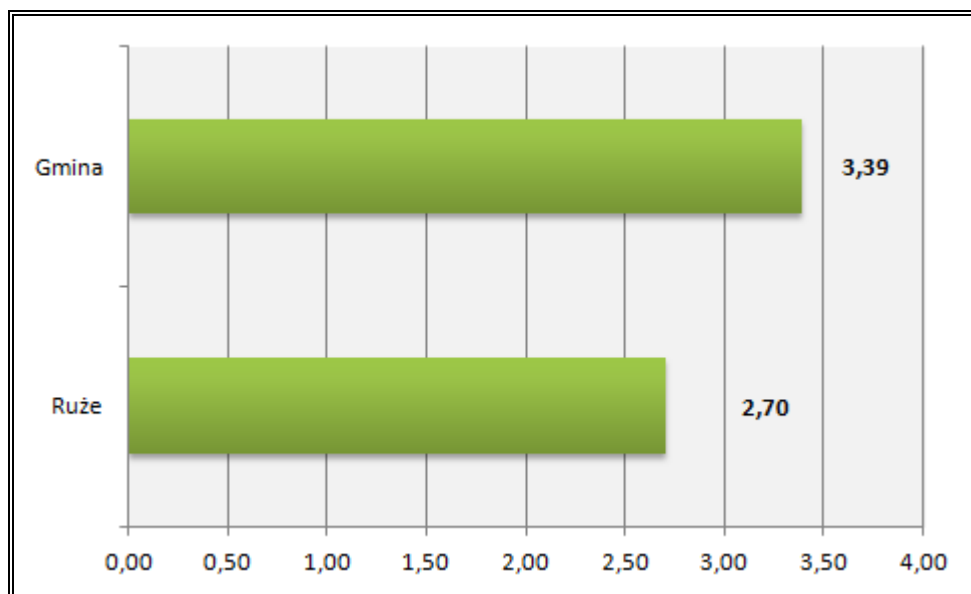
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy Zbójno

Na podstawie powyższych wyników, można zauważyć, że poziom kształcenia w tej placówce w ostatnich latach odbiegał od średniej od Gminy i województwa kujawsko-pomorskiego, co świadczy o jego niskim poziomie.

SFERA GOSPODARCZA

Aktywność gospodarcza mieszkańców sołectwa Ruże kształtuje się poniżej średniej wyznaczonej dla Gminy. W sołectwie tym zarejestrowano tylko 3 podmioty gospodarcze osób fizycznych. Na poniższym wykresie przedstawiono liczbę zarejestrowanych podmiotów gospodarczych osób fizycznych na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym na obszarze sołectwa Ruże i Gminy Zbójno.

Wykres 10. Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych osób fizycznych na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym na obszarze sołectwa Ruże

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy w Zbójnie

Na obszarze tym rozwija się głównie działalność rolnicza. Istotnym problemem jest brak odpowiedniej ilości miejsc pracy. Wpływa to na pogłębianie się zjawiska bezrobocia na tym terenie. Osoby, które planują założyć własną działalność gospodarczą mają ograniczone możliwości uzyskania wsparcia doradczego i eksperckiego. Widoczne są również potrzeby podnoszenia kwalifikacji mieszkańców, które wpłynęłyby na ożywienie gospodarcze na tym terenie.

SFERA ŚRODOWISKOWA

Na terenie sołectwa Ruże, również występuje problem zanieczyszczenia powietrza. Jest ono powodowane wykorzystywaniem przez mieszkańców na cele grzewcze głównie takich paliw jak: węgiel kamienny, drewno czy odpady drzewne, które charakteryzują się wysokim stopniem emisji CO₂. Na terenie strefy powietrza kujawsko-pomorskiej, do której należy Gmina Zbójno, w tym sołectwo Ruże odnotowano przekroczenia stężeń pyłu PM10 i PM2,5 oraz B(a)P. W związku z tym, przedmiotowy teren boryka się z problemem „niskiej emisji”, które znacznie pogarsza komfort zamieszkania.

Ponadto, wyznaczony do rewitalizacji obszar charakteryzuje się niedoborem urządzonych terenów zielonych, lasów i łąk.

Niewielka część obszaru sołectwa wchodzi w skład Obszaru Chronionego Krajobrazu Drumliny Zbójeńskie. Dodatkowym urozmaiceniem terenu są niewielkie śródpolne skupiska drzew, podmokłe laski i zarośla.

SFERA PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNA I TECHNICZNA

Obszar sołectwa Ruże dotknięty jest problemami infrastrukturalnymi i przestrzennymi, do których należą m.in. niedostateczne wyposażenie w infrastrukturę techniczną, nieuporządkowane przestrzenie publiczne itp.. Sieć osadnicza na tym terenie charakteryzuje się budową rozproszoną. Ponadto obszar ten również nie jest skanalizowany - obszaru ścieki więc wywożone są pojazdami asenizacyjnymi, a część z gospodarstw domowych wyposażona jest w bezodpływowe zbiorniki ścieków (szamba), które często jednak nie spełniają wymogów ochrony środowiska.

Na terenie tym brak również dostępu do przewodowego gazu ziemnego. Mieszkańcy korzystają więc z gazu propan – butan, który jest magazynowany w butlach.

W Rużu znajduje się najstarszy dom drewniany w całej Gminie o numerze 12. Jest to kryty strzechą budynek, pochodzący z pierwszego ćwierzwiecza XIX wieku. Obiektem zabytkowym jest również murowany młyn wody pochodzący z 1908 r.

Na terenie sołectwa brak odpowiedniego wyposażenia i stanu technicznego publicznej infrastruktury umożliwiającej prowadzenie zajęć aktywizujących. Część z budynków wymaga też podjęcia odpowiednich działań termomodernizacyjnych oraz remontowych, co pozwoli na nadanie obiektom nowych funkcji – miejsc spotkań i wypoczynku dla społeczności. Stan infrastruktury drogowej i około drogowej stanowi barierę komunikacyjną dla mieszkańców tego terenu, a także wpływa na stan bezpieczeństwa społeczności.

Potencjał w zakresie rewitalizacji

Potrzeby mieszkańców wywarły znaczny wpływ na zakres planowanych działań, które mają doprowadzić do ożywienia społeczno – gospodarczego nie tylko obszarów rewitalizowanych, ale całej Gminy Zbójno. Warto zaznaczyć, że działania rewitalizacyjne, zwłaszcza na terenie przeznaczonym do rewitalizacji, będą skupiały się nie tylko na ograniczaniu problemów społeczno-gospodarczych, ale również do wykorzystania istniejących potencjałów. W stanie obecnym potencjały te podlegają silnym ograniczeniom. Do potencjałów występujących na terenie obszaru rewitalizacji należy zaliczyć m.in.: miejscową społeczność chętną do działania, atrakcyjne tereny mieszkaniowe, atrakcyjne walory przyrodniczo – historyczne terenu, dogodne położenie geograficzne, rozwój usług turystycznych oraz obecność terenów inwestycyjnych gotowych do zagospodarowania.

7. Wizja obszaru rewitalizacji po rewitalizacji

Wizja wyznaczonego obszaru rewitalizacji po rewitalizacji jest stanem, do którego dążyć będzie Gmina poprzez określone kierunki działań. Wizja obrazuje przyszły wizerunek obszarów rewitalizowanych Gminy, który zostanie osiągnięty dzięki realizacji wyznaczonych celów strategicznych.

Z uwagi na występujące problemy, władze Gminy planują podjąć działania, zmierzające do rewitalizacji obszarów, na których zidentyfikowano najwięcej negatywnych zjawisk. Zdiagnozowane zjawiska kryzysowe, wymagają podjęcia natychmiastowych, odpowiednich działań, które będą ograniczały ich skalę i niwelowały skutki. Charakter potrzeb rewitalizacyjnych wynika z przedstawionej diagnozy obszaru rewitalizacji. Głównymi problemami, które należy zniwelować są zdiagnozowane problemy społeczne tj. bezrobocie, ubóstwo, wykluczenie społeczne, niski poziom bezpieczeństwa mieszkańców, niski poziom edukacji. Ponadto, infrastruktura społeczna na tych terenach nie zaspokaja w pełni potrzeb mieszkańców i nie jest dostosowana do prowadzenia działań. Brak wystarczającej liczby zajęć dodatkowych dla dzieci, a także kursów i szkoleń dla dorosłych wpływa na pogłębianie się problemów i alienację społeczną. Ponadto, mieszkańcy podczas konsultacji zwrócili uwagę na problemy ze sfery infrastrukturalnej ograniczające dostępność uczestnictwa w zajęciach. Należą do nich m.in. niewystarczająca infrastruktura pieszo-rowerowa, drogowa (w tym oświetlenia), brak obiektów infrastruktury miejsc spotkań.

Na podstawie diagnozy stanu obszaru rewitalizacji, analizy zjawisk kryzysowych i lokalnych potencjałów oraz na podstawie konsultacji z mieszkańcami, sformułowano następującą wizję obszaru rewitalizacji po rewitalizacji:

Wizja obszaru rewitalizacji w 2023 r.

Obszar rewitalizacji po przeprowadzeniu procesów i wdrożeniu planowanych przedsięwzięć rewitalizacyjnych w 2023 roku jest miejscem uzdrowionym i odnowionym społecznie o atrakcyjnych warunkach do życia dzięki ludziom aktywnym.

Na terenie rewitalizacji odnowiona zostanie infrastruktura społeczna, która poprawiła jakość życia. Powstały atrakcyjne miejsca do odpoczynku i aktywnego spędzania czasu. Została wzmocniona spójność i zniwelowano problem wykluczenia społecznego oraz ubóstwa.

Wizja obszaru rewitalizacji w 2026 r.

Sytuacja w sołectwie Klonowo i Ruże po przeprowadzeniu procesu rewitalizacji uległa zmianie. Ukształtowały się skuteczne i aktywne postawy społeczne i przedsiębiorcze oraz wsparte zostały działania lokalnych inicjatywy, które wpłynęły na spadek bezrobocia i wzrost aktywności społeczno-gospodarczej. Dzięki poszerzeniu oferty spędzania czasu wolnego czasu wzrosło zadowolenie mieszkańców i wzmocniła się ich więź z miejscem zamieszkania.

Realizacji założonych wizji odbędzie się poprzez przedstawione w dalszej części Programu przedsięwzięcia/projekty rewitalizacyjne. Planowane działania ukierunkowane są m.in. na podnoszenie kwalifikacji zawodowych, zwiększenie aktywności społeczności lokalnej poprzez rozwijanie pasji i zainteresowań mieszkańców, a także z zakresu poprawy stanu infrastruktury technicznej i tworzenia atrakcyjnych miejsc spędzania czasu wolnego.

Rewitalizacja zdegradowanych i zmarginalizowanych obszarów wskazanych jako problemowe, ma na celu pobudzenie aktywności środowisk lokalnych i stymulowanie współpracy na rzecz rozwoju społeczno – gospodarczego oraz przeciwdziałanie zjawisku wykluczenia społecznego w zagrożonym dysfunkcjami społecznymi obszarze. Działania naprawcze prowadzić będą do polepszenia jakości życia mieszkańców, w tym zwiększenia ich szans na zatrudnienie. Ponadto pozwolą one na trwałą odnowę obszaru, poprawę ładu przestrzennego, stanu środowiska i zabudowy.

Zaplanowane działania również spowodują wystąpienie efektu synergicznego, który wpłynie na poziom życia wszystkich mieszkańców Gminy Zbójno. W wyniku działań eliminujących negatywne zjawiska, które często również oddziałują i wychodzą poza granice obszaru rewitalizacji poprawi się wizerunek Gminy i wpłynie na jej „uzdrowienie” społeczne. Proces wdrażania wizji stanie się dalszym impulsem dla rozwoju Gminy. Organizacja zajęć, spotkań, wpłynie na stworzenie i nawiązanie wspólnotowych relacji. Odnowa zdegradowanej przestrzeni przyczyni się do atrakcyjności sołectw dla turystów, ale także wpłynie na poprawę estetyki całego obszaru Gminy Zbójno.

8. Cele i kierunki działań rewitalizacyjnych

Przedstawione w tym rozdziale cele rewitalizacyjne i kierunki działań, są odpowiedzią na wcześniej zdiagnozowane problemy i potrzeby. Zostały one przedstawione dla całego obszaru rewitalizacji. Na obszarze wyznaczonym do rewitalizacji, tj. sołectwo Klonowo i Ruże występują podobne problemy w poszczególnych sferach.

Sformułowana wizja obszaru rewitalizacji zostanie zrealizowana przez dwa główne cele . Ich zadaniem jest ograniczenie negatywnych zjawisk występujących na obszarze rewitalizowanym. Spełnienie ich założeń będzie możliwe poprzez określenie kierunków działań. Następnie każdy z kierunków będzie realizowany za pomocą określonych przedsięwzięć. W tabeli poniżej przedstawiono cele rewitalizacji i kierunki działań.

Tabela 13. Cele rewitalizacji i kierunki działań

CEL STRATEGICZNY	
AKTYWNA REWITALIZACJA SPOŁECZNA POWIĄZANA Z DZIAŁANAMI INFRASTRUKTURALNYMI	
Cele rewitalizacji	
CEL 1	CEL 2
WZROST AKTYWNOŚCI SPOŁECZNEJ I OGRANICZENIE PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH	WYSOKA JAKOŚĆ ŻYCIA I DOSTĘPNOŚĆ DO USŁUG PUBLICZNYCH
KIERUNKI DZIAŁAŃ	
Aktywizacja osób wykluczonych społecznie	Rozwój infrastruktury społecznej
Tworzenie szans rozwoju i edukacji dzieciom i młodzieży	Rozwój infrastruktury rekreacyjnej
Przeciwdziałanie bezrobociu i aktywizacja ekonomiczna mieszkańców	Poprawa infrastruktury technicznej i efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej
Stworzenie odpowiednich warunków dla integracji międzypokoleniowej i aktywności osób starszych	Poprawa dostępu do infrastruktury społecznej

Źródło: Opracowanie własne

Rewitalizacja w sposób kompleksowy przyczyni się do naprawy sytuacji w Gminie Zbójno w sferze społecznej, gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej - szczególnie na obszarach objętych działaniami rewitalizacyjnymi

Podstawowym elementem systemu monitoringu i oceny jest ustalenie wskaźników, które będą wykorzystywane do monitorowania postępów w zakresie osiągania celów i realizacji zadań określonych w programie. Poniżej przedstawiono główne wskaźniki monitorowania *Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Zbójno na lata 2017-2026*.

Wskaźniki te przedstawiono w oparciu o określone wskaźniki docelowe. Wartość poszczególnych wskaźników bazowych przyjmuje wartości zerowe, gdyż są one trudne do skwantyfikowania, co powoduje, że każda zmiana wartości bazowej wskaźnika stanowić będzie realizację celów *Gminnego Programu Rewitalizacji*.

Tabela 14. Wskaźniki produktu i wskaźniki rezultatu

L.p.	Nazwa wskaźnika	Źródło pozyskiwania danych	Wartość bazowa	Wartość docelowa
Sołectwo Klonowo				
1.	Liczba osób wieku poprodukcyjnym, która skorzystała z programów aktywizacji społecznej	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zbójnie	0 osób	8
2.	Udział bezrobotnych w ludności w wieku produkcyjnym na danym obszarze	Urząd Gminy Zbójno	14,47%	11,00%
3.	liczba przestępstw młodocianych (popelnionych na danym obszarze) na 1000 mieszkańców	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zbójnie	10,75	2,00
4.	udział gospodarstw domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem na danym obszarze	Urząd Gminy Zbójno/ Powiatowy Urząd Pracy w Golubiu Dobrzyniu	47,67%	25,00%
5.	Wskaźnik liczby zarejestrowanych podmiotów gospodarczych osób fizycznych na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym na danym obszarze	Urząd Gminy Zbójno	3,14	4,00
Sołectwo Rużę				
6.	Udział bezrobotnych w ludności w wieku produkcyjnym na danym obszarze	Urząd Gminy Zbójno	16,22%	11,00%
7.	liczba przestępstw młodocianych (popelnionych na danym obszarze) na 1000 mieszkańców	Urząd Gminy Zbójno	11,30	2,00
8.	udział gospodarstw domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem na danym obszarze	Urząd Gminy Zbójno	25,42%	25,00%
9.	wynik średni sprawdzianu szóstoklasistów (w placówkach działających na danym obszarze)	Urząd Gminy Zbójno	47%	70%
10.	Wskaźnik liczby zarejestrowanych podmiotów gospodarczych osób fizycznych na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym na danym obszarze	Urząd Gminy Zbójno	2,70	4,00

Źródło: Opracowanie własne

9. Projekty/przedsięwzięcia rewitalizacyjne

Realizacja *Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Zbójno*, będzie możliwa dzięki przeprowadzeniu szeregu projektów, które pozwolą na wyprowadzenie wyznaczonego w dokumencie obszaru rewitalizowanego ze stanu kryzysowego. Projekty opierają się w pierwszej kolejności na działaniach w sferze społecznej, tzw. działaniach miękkich. Ich dopełnieniem jest realizacja projektów infrastrukturalnych, czyli tzw. działań twardych, które wspomagają wykonanie działań miękkich i wpływają na ich skuteczność. Zastosowane

podejście, wpłynie w sposób kompleksowy na zapewnienie trwałych efektów przeprowadzonego procesu rewitalizacji oraz pobudzi zrównoważony rozwój całej Gminy Zbójno.

Poniżej przedstawiony został wykaz głównych projektów zaplanowanych do realizacji w ramach *Programu Rewitalizacji*.

Tabela 15. Główne projekty/przedsięwzięcia rewitalizacyjne – harmonogram i szacunkowe ramy finansowe

Obszar rewitalizacji (nr/nazwa)	Przedsięwzięcie (nr, nazwa)	Projekt (nr, nazwa)	Typ projektu	Opis przedsięwzięcia						
				Podmiot/y realizujący/e projekt	Zakres realizowanych zadań	Lokalizacja (miejsce przeprowadzenia danego projektu)	Szacowana wartość projektu (zł)	Prognozowane rezultaty	Sposób oceny i zmierzenia rezultatów w odniesieniu do celów rewitalizacji	
Cel rewitalizacji: Wzrost aktywności społecznej i ograniczenie problemów społecznych										
Kierunek działań: Aktywizacja osób wykluczonych społecznie										
Obszar rewitalizacji 1 – Sołectwo Klonowo	1. Indywidualne i grupowe spotkania z psychologiem	1. Indywidualne i grupowe spotkania z psychologiem	społeczny	Gmina Zbójno	Organizacja indywidualnych i grupowych spotkań z psychologiem w celu zdiagnozowania problemów oraz ich rozwiązania.	Świetlica wiejska w Klonowie	110 000,00	Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, u których wzrosła aktywność społeczna - 5	Liczba członków klubu, listy obecności, liczba godzin pomocy w nauce, ankiety	
	2. Podnoszenie samooceny	2. Podnoszenie samooceny	społeczny	Gmina Zbójno	Wsparcie będzie polegało na podnoszeniu samooceny, własnej wartości oraz chęci działania.	Świetlica wiejska w Klonowie	125 000,00	Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, u których wzrosła aktywność społeczna - 5	Lista uczestników spotkań, ankiety, listy obecności	
	Cel rewitalizacji: Wzrost aktywności społecznej i ograniczenie problemów społecznych									
	Kierunek działań: Tworzenie szans rozwoju i edukacji dzieciom i młodzieży									
	3. Utworzenie dziecięcego klubu samopomocy	3. Utworzenie dziecięcego klubu samopomocy	społeczny	Gmina Zbójno	Organizacja dziecięcego klubu samopomocy, w którym udział będą brali uczniowie szkoły podstawowej. Podstawowym celem klubu będzie wzajemna pomoc dzieci w nauce.	Świetlica wiejska w Klonowie	120 000,00	Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, u których wzrosła aktywność społeczna - 10	Liczba członków klubu, listy obecności, liczba godzin pomocy w nauce, ankiety	
	4. Utworzenie klubu młodzieżowego	4. Utworzenie klubu młodzieżowego	społeczny	Gmina Zbójno	Organizacja klubu młodzieżowego, którego celem będzie wzajemna pomoc w nauce oraz organizowanie czasu wolnego młodzieży.	Świetlica wiejska w Klonowie	150 000,00	Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, u których wzrosła aktywność społeczna - 10	Liczba członków klubu, listy obecności, liczba godzin pomocy w nauce, ankiety	
Cel rewitalizacji: Wzrost aktywności społecznej i ograniczenie problemów społecznych										

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI DLA GMINY ZBÓJNO NA LATA 2016-2026

Obszar rewitalizacji (nr/nazwa)	Przedsięwzięcie (nr, nazwa)	Projekt (nr, nazwa)	Typ projektu	Opis przedsięwzięcia					
				Podmiot/y realizujący/e projekt	Zakres realizowanych zadań	Lokalizacja (miejsce przeprowadzenia danego projektu)	Szacowana wartość projektu (zł)	Prognozowane rezultaty	Sposób oceny i zmierzenia rezultatów w odniesieniu do celów rewitalizacji
Kierunek działań: Przeciwdziałanie bezrobociu i aktywizacja ekonomiczna mieszkańców									
5. Szkolenia	5. Szkolenia	5. Szkolenia	Spółeczny /gospodarczy	Gmina Zbójno	Organizacja szkoleń dla osób bezrobotnych lub chcących podnieść kwalifikacje, które poszukują zatrudnienia. Szkolenia będą dostosowane do potrzeb osób bezrobotnych i rynku pracy.	Świetlica wiejska w Klonowie	135 000,00	Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, u których wzrosła aktywność zawodowa - 5	Liczba członków szkoleń, listy obecności, ankiety, zaświadczenia
6. Staże zawodowe i praktyki zawodowe	6. Staże zawodowe i praktyki zawodowe	6. Staże zawodowe i praktyki zawodowe	Spółeczny /gospodarczy	PUP/Gmina Zbójno	Organizacja kilkumiesięcznych staży i praktyk zawodowych w celu nabycia doświadczenia zawodowego.	Świetlica wiejska w Klonowie	150 000,00	Liczba osób, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu - 5	Liczba członków klubu, listy obecności, ankiety, liczba godzin pomocy w nauce
Cel rewitalizacji: Wzrost aktywności społecznej i ograniczenie problemów społecznych									
Kierunek działań: Przeciwdziałanie bezrobociu i aktywizacja ekonomiczna mieszkańców									
7. Utworzenie klubu seniora	7. Utworzenie klubu seniora	7. Utworzenie klubu seniora	społeczny	Gmina Zbójno	Organizacja klubu seniora będzie obejmować organizowanie różnego typu kursów, spotkań integracyjnych, rozwijanie zainteresowań oraz zagospodarowanie czasu wolnego.	Świetlica wiejska w Klonowie	130 000,00	Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, u których wzrosła aktywność społeczna - 10	Liczba członków klubu, listy obecności, ankiety, liczba zorganizowanych spotkań
Cel rewitalizacji: Wysoka jakość życia i dostępność do usług publicznych									
Kierunek działań: Rozwój infrastruktury społecznej									
8. Przebudowa świetlicy wiejskiej w miejscowości Klonowo	8. Przebudowa świetlicy wiejskiej w miejscowości Klonowo	8. Przebudowa świetlicy wiejskiej w miejscowości Klonowo	techniczny	Gmina Zbójno	Dostosowanie pomieszczeń świetlicy wiejskiej w celu prowadzenia tam projektów zmierzających do rozwoju społecznego dzieci i młodzieży	Świetlica wiejska w Klonowie	500 000,00	Liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach - 1	Dokumentacja powykonawcza
9. Zakup wyposażenia	9. Zakup wyposażenia	9. Zakup wyposażenia	techniczny	Gmina Zbójno	Zakup wyposażenia do świetlicy wiejskiej miejscowości Klonowo celem prowadzenia	Świetlica wiejska w	100 000,00	Liczba wspartych obiektów infrastruktury	Zestawienie zakupionego wyposażenia

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI DLA GMINY ZBÓJNO NA LATA 2016-2026

Obszar rewitalizacji (nr/nazwa)	Przedsięwzięcie (nr, nazwa)	Projekt (nr, nazwa)	Typ projektu	Opis przedsięwzięcia					
				Podmiot/y realizujący/e projekt	Zakres realizowanych zadań	Lokalizacja (miejsce przeprowadzenia danego projektu)	Szacowana wartość projektu (zł)	Prognozowane rezultaty	Sposób oceny i zmierzenia rezultatów w odniesieniu do celów rewitalizacji
	do świetlicy wiejskiej w miejscowości Klonowo	do świetlicy wiejskiej w miejscowości Klonowo			tam projektów zmierzających do rozwoju społecznego	Klonowie		zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach - 1	
Obszar rewitalizacji 2 – Sołectwo Ruże	Cel rewitalizacji: Wzrost aktywności społecznej i ograniczenie problemów społecznych								
	Kierunek działań: Aktywizacja osób wykluczonych społecznie								
	10. Indywidualne i grupowe spotkania z psychologiem	10. Indywidualne i grupowe spotkania z psychologiem	społeczny	Gmina Zbójno	Organizacja indywidualnych i grupowych spotkań z psychologiem w celu zdiagnozowania problemów oraz ich rozwiązania.	Świetlica wiejska w Rużu	110 000,00	Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, u których wzrosła aktywność zawodowa - 5	Lista uczestników spotkań, listy obecności, ankiety
	11. Podnoszenie samooceny	11. Podnoszenie samooceny	społeczny	Gmina Zbójno	Wsparcie będzie polegało na podnoszeniu samooceny, własnej wartości oraz chęci działania.	Świetlica wiejska w Rużu	125 000,00	Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, u których wzrosła aktywność zawodowa - 5	Lista uczestników spotkań, ankiety, listy obecności
	Cel rewitalizacji: Wzrost aktywności społecznej i ograniczenie problemów społecznych								
	Kierunek działań: Tworzenie szans rozwoju i edukacji dzieciom i młodzieży								
	12. Utworzenie dziecięcego klubu samopomocy	12. Utworzenie dziecięcego klubu samopomocy	społeczny	Gmina Zbójno	Organizacja dziecięcego klubu samopomocy, w którym udział będą brały uczniowie szkoły podstawowej. Podstawowym celem klubu będzie wzajemna pomoc dzieci w nauce.	Świetlica wiejska w Rużu	120 000,00	Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, u których wzrosła aktywność społeczna - 10	Lista członków klubu, listy obecności, liczba godzin pomocy w nauce, ankiety
	13. Utworzenie klubu młodzieżowego	13. Utworzenie klubu młodzieżowego	społeczny	Gmina Zbójno	Organizacja klubu młodzieżowego, którego celem będzie wzajemna pomoc w nauce oraz organizowanie czasu wolnego młodzieży.	Świetlica wiejska w Rużu	150 000,00	Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, u których wzrosła aktywność społeczna - 10	Lista członków klubu, listy obecności, ankiety, liczba godzin pomocy w nauce
	Cel rewitalizacji: Wzrost aktywności społecznej i ograniczenie problemów społecznych								
	Kierunek działań: Przeciwdziałanie bezrobociu i aktywizacja ekonomiczna mieszkańców								
14. Szkolenia	14. Szkolenia	Społeczny/gospodar	Gmina Zbójno	Organizacja szkoleń dla osób bezrobotnych lub chcących podnieść kwalifikacje, które poszukują zatrudnienia. Szkolenia będą dostosowane do	Świetlica wiejska w	135 000,00	Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, u których wzrosła	Lista uczestników szkoleń, listy obecności, ankiety,	

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI DLA GMINY ZBÓJNO NA LATA 2016-2026

Obszar rewitalizacji (nr/nazwa)	Przedsięwzięcie (nr, nazwa)	Projekt (nr, nazwa)	Typ projektu	Opis przedsięwzięcia					
				Podmiot/y realizujący/e projekt	Zakres realizowanych zadań	Lokalizacja (miejsce przeprowadzenia danego projektu)	Szacowana wartość projektu (zł)	Prognozowane rezultaty	Sposób oceny i zmierzenia rezultatów w odniesieniu do celów rewitalizacji
			czy		potrzeb osób bezrobotnych i rynku pracy.	Rużu		aktywność zawodowa - 5	zaświadczenia
	15. Staże zawodowe i praktyki zawodowe	15. Staże zawodowe i praktyki zawodowe	Społeczny /gospodarczy	PUP/Gmina Zbójno	Organizacja kilkumiesięcznych staży i praktyk zawodowych w celu nabycia doświadczenia zawodowego.	Świetlica wiejska w Rużu	150 000,00	Liczba osób, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu - 5	Lista uczestników staży i praktyk, liczba podpisanych umów o staże i praktyki, listy obecności
Cel rewitalizacji: Wzrost aktywności społecznej i ograniczenie problemów społecznych									
Kierunek działań: Stworzenie odpowiednich warunków dla integracji międzypokoleniowej i aktywności osób starszych									
	16. Utworzenie klubu seniora	16. Utworzenie klubu seniora	społeczny	Gmina Zbójno	Organizacja klubu seniora będzie obejmować organizowanie różnego typu kursów, spotkań integracyjnych, rozwijanie zainteresowań oraz zagospodarowanie czasu wolnego.	Świetlica wiejska w Rużu	130 000,00	Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, u których wzrosła aktywność społeczna - 10	Lista członków klubu, listy obecności, ankiety, liczba zorganizowanych spotkań
Cel rewitalizacji: Wysoka jakość życia i dostępność do usług publicznych									
Kierunek działań: Rozwój infrastruktury społecznej									
	17. Przebudowa świetlicy wiejskiej w miejscowości Ruże	17. Przebudowa świetlicy wiejskiej w miejscowości Ruże	techniczny	Gmina Zbójno	Dostosowanie pomieszczeń świetlicy wiejskiej w celu prowadzenia tam projektów zmierzających do rozwoju społecznego dzieci i młodzieży	Świetlica wiejska w Rużu	311 525,00	Liczba osób korzystających ze wspartych obiektów, w których realizowane są usługi aktywizacji społeczno-zawodowej - 20	Dokumentacja powykonawcza
	18. Zakup wyposażenia do świetlicy wiejskiej w miejscowości Ruże	18. Zakup wyposażenia do świetlicy wiejskiej w miejscowości Ruże	techniczny	Gmina Zbójno	Zakup wyposażenia do świetlicy wiejskiej miejscowości Ruże celem prowadzenia tam projektów zmierzających do rozwoju społecznego	Świetlica wiejska w Rużu	50 000,00	Liczba osób korzystających ze wspartych obiektów, w których realizowane są usługi aktywizacji społeczno-zawodowej - 20	Zestawienie zakupionego wyposażenia
Cel rewitalizacji: Wysoka jakość życia i dostępność do usług publicznych									
Kierunek działań: Poprawa dostępu do infrastruktury społecznej									
	19. Termomodernizacja Szkoły Podstawowej	19. Termomodernizacja Szkoły Podstawowej	Techniczny / srodowisk	Gmina Zbójno	Termomodernizacja Szkoły Podstawowej w Rużu celem poprawy jej efektywności energetycznej	Szkoła podstawowa	500 000,00	Liczba zmodernizowanych energetycznie budynków - 1	Dokumentacja powykonawcza

Obszar rewitalizacji (nr/nazwa)	Przedsięwzięcie (nr, nazwa)	Projekt (nr, nazwa)	Typ projektu	Opis przedsięwzięcia					
				Podmiot/y realizujący/e projekt	Zakres realizowanych zadań	Lokalizacja (miejsce przeprowadzenia danego projektu)	Szacowana wartość projektu (zł)	Prognozowane rezultaty	Sposób oceny i zmierzenia rezultatów w odniesieniu do celów rewitalizacji
	w Rużu	w Rużu	owy			wa w Rużu			
Cel rewitalizacji: Wysoka jakość życia i dostępność do usług publicznych									
Kierunek działań: Rozwój infrastruktury rekreacyjnej									
	20. Modernizacja boiska sportowego przy Szkole Podstawowej w Rużu	20. Modernizacja boiska sportowego przy Szkole Podstawowej w Rużu	przestrzenno-funkcyjna	Gmina Zbójno	Modernizacja boiska sportowego przy Szkole Podstawowej w Rużu celem poprawy warunków życia mieszkańców	Szkoła podstawowa w Rużu	200 000,00	Liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach - 1	Dokumentacja powykonawcza

Źródło: Opracowanie własne na podstawie konsultacji z pracownikami Urzędu Gminy Zbójno oraz mieszkańcami Gminy Zbójno

Tabela 16. Uzupełniające projekty/przedsięwzięcia rewitalizacyjne

Obszar rewitalizacji (nr/nazwa)	Lp.	Typ przedsięwzięcia	Uzupełniające przedsięwzięcie rewitalizacyjne
Klonowo	Cel rewitalizacji: Wzrost aktywności społecznej i ograniczenie problemów społecznych		
	Kierunek działań: Przeciwdziałanie bezrobociu i aktywizacja ekonomiczna mieszkańców		
	1	Społeczny/gospodarczy	Działania zwiększające mobilność zawodową
	Cel rewitalizacji: Wysoka jakość życia i dostępność do usług publicznych		
	Kierunek działań: rozwój infrastruktury rekreacyjnej		
	2.	przestrzenno-funkcjonalna	Utworzenie plaży w miejscowości Klonowo
	Cel rewitalizacji: Wysoka jakość życia i dostępność do usług publicznych		
Kierunek działań: Poprawa dostępu do infrastruktury społecznej			
3.	przestrzenno-funkcjonalna	Budowa chodnika w miejscowości Klonowo	
Ruże	Cel rewitalizacji: Wzrost aktywności społecznej i ograniczenie problemów społecznych		
	Kierunek działań: Przeciwdziałanie bezrobociu i aktywizacja ekonomiczna mieszkańców		
	4.	Społeczny/gospodarczy	Działania zwiększające mobilność zawodową

Źródło: Opracowanie własne na podstawie konsultacji z pracownikami Urzędu Gminy Zbójno oraz mieszkańcami

Powyższe przedsięwzięcia główne i uzupełniające są ze sobą ściśle powiązane. Przedsięwzięcie z zakresu realizacji celu rewitalizacji: Wzrost aktywności społecznej i ograniczenie problemów społecznych ukierunkowane jest na realizację zadań miękkich, które wpływają na ograniczenie lub likwidację zdiagnozowanych na obszarze rewitalizacji problemów. Projekty z zakresu celu 2: Dostosowanie infrastruktury społecznej i technicznej w celu niwelacji zjawisk kryzysowych jest zbiorem projektów infrastrukturalnych, które przyczyniają się do skutecznej realizacji celów społecznych. Stanowią one swoiste narzędzie do niwelowania negatywnych zjawisk społecznych. Zintegrowane, połączone działania społeczne i infrastrukturalne wpływają na zachęcenie mieszkańców do uczestnictwa w projektach miękkich i kompleksowe rozwiązanie problemów.

Przystosowanie budynków świetlic wiejskich i ich wyposażenie w odpowiedni sprzęt i materiały dla organizacji spotkań w ramach realizowanych projektów miękkich stanowią część projektów zintegrowanych. Ponadto, zapewnienie dobrego dostępu (dojścia) do tych miejsc, wpływa również na efektywniejsze uczestnictwo osób w realizacji projektu.

Utworzenie miejsc rekreacji na terenie sołectw, wpłynie na podniesienie atrakcyjności przestrzeni, w której również będą realizowane przedsięwzięcia na rzecz rewitalizacji społecznej. Sport sprzyja dobremu samopoczuciu fizycznemu i psychicznemu, a także ma

wpływ na integrację społeczną. Zainteresowanie aktywnością fizyczną osób wykluczonych społecznie wpłynie pozytywnie na ich powrót do społeczności Miejsca takie sprzyjają budowaniu relacji społecznych i są ważnym czynnikiem wzmacniania kapitału społecznego obszaru rewitalizacji. Tworzenie miejsc integracji społecznej będzie też wpływać na zwiększanie przywiązania mieszkańców do obszaru rewitalizacji i budowaniu tożsamości lokalnej oraz przyczyni się organizacji do redukcji zjawisk patologicznych m.in. takich jak problem przestępczości wśród nieletnich.

Reasumując, przewidziane do realizacji projekty opierają się w pierwszej kolejności na działaniach ze sfery społecznej, tzw. działaniach miękkich, ukierunkowanych głównie na aktywizację i integrację społeczno-zawodową mieszkańców zdegradowanych obszarów. Ich dopełnieniem będzie realizacja projektów infrastrukturalnych, czyli tzw. działań twardych, które wspomogą wykonanie działań miękkich i wpłyną na skuteczność ich działań. Inwestycje w infrastrukturę zaplanowane w dokumencie będą stanowiły narzędzie do zmian społeczno-gospodarczych na obszarach rewitalizowanych, a nie ich główny cel.

Przewiduje się, że niniejsze przedsięwzięcia doprowadzą do podniesienia kompetencji kluczowych u dzieci i młodzieży w wieku szkolnym (co przełoży się na lepsze osiągnięcia w nauce, a w dalszej przyszłości wpłynie na organicznie bezrobocia i wzrost liczby podmiotów gospodarczych) oraz aktywizacji społecznej mieszkańców w każdym wieku i ich integracji.

Realizacja wskazanych projektów przyczyni się do realizacji celu i dążeniu do osiągnięcia wyznaczonej wizji rozwoju obszaru rewitalizacji po rewitalizacji. Przedsięwzięcia infrastrukturalne oprócz zapewnienia odpowiednich warunków realizowania zajęć i integracji mieszkańców wpłyną na tworzenie przyjaznej przestrzeni publicznej oraz poprawą estetykę tego obszaru. Ponadto, zaplanowane działania niewątpliwie wpłyną na wzrost atrakcyjność Gminy pod względem osiedleńczym, rekreacyjnym oraz inwestycyjnym, co stanowi motor rozwoju społeczno-gospodarczego terenów rewitalizowanych, ale również całego obszaru Gminy.

Reasumując, przyjęte podejście wpłynie w sposób kompleksowy na zapewnienie trwałych efektów prowadzonego procesu rewitalizacji oraz wpłynie na zrównoważony rozwój całej Gminy Zbójno.

10. Mechanizmy zapewnienia komplementarności między poszczególnymi projektami/przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi oraz pomiędzy działaniami różnych podmiotów i funduszy na obszarze objętym Programem Rewitalizacji

Lokalny Program Rewitalizacji dla Gminy Zbójno łączy ze sobą działania w sferze społecznej, gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej oraz technicznej. W związku z tym, w sposób kompleksowy przyczynia się do rozwiązania problemów istniejących na wyznaczonym obszarze rewitalizacji. Zaplanowane działania są wzajemnie ze sobą powiązane i uzupełniają się. Program jest nastawiony na realizację głównie projektów „miękkich”, jednakże dla dopełnienia części działań planuje się wdrożenie również projektów „twardych”. Powyższe działania spełniają ideę projektów zintegrowanych.

Przedsięwzięcia uwzględnione w poprzednim rozdziale związane z celem dotyczącym wzrost aktywności społecznej i ograniczenie problemów społecznych ukierunkowane są na realizację zadań miękkich, które wpływają na ograniczenie lub likwidację zdiagnozowanych na obszarze rewitalizacji problemów społeczno-gospodarczych. Projekty z zakresu celu: Dostosowanie infrastruktury społecznej i technicznej w celu niwelacji zjawisk kryzysowych są zbiorem projektów infrastrukturalnych, które przyczyniają się do skutecznej realizacji celów społecznych. Stanowią one swoiste narzędzie do niwelowania negatywnych zjawisk społecznych. Zintegrowane, połączone działania społeczne i infrastrukturalne wpływają na zachęcenie mieszkańców do uczestnictwa w projektach miękkich i kompleksowe rozwiązanie problemów. Przystosowanie budynków świetlic wiejskich i ich wyposażenie w odpowiedni sprzęt i materiały dla organizacji spotkań w ramach realizowanych projektów miękkich stanowią część projektów zintegrowanych. Ponadto, zapewnienie dobrego dostępu (dojścia) do tych miejsc, wpływa również na efektywniejsze uczestnictwo osób w realizacji projektu. Utworzenie miejsc rekreacji na terenie sołectw, wpłynie na podniesienie atrakcyjności przestrzeni, w której również będą realizowane przedsięwzięcia na rzecz rewitalizacji społecznej. Sport sprzyja dobremu samopoczuciu fizycznemu i psychicznemu, a także ma wpływ na integrację społeczną. Zainteresowanie aktywnością fizyczną osób wykluczonych społecznie wpłynie pozytywnie na ich powrót do społeczności. Miejsca takie sprzyjają budowaniu relacji społecznych i są ważnym czynnikiem wzmocnienia kapitału społecznego obszaru rewitalizacji. Tworzenie miejsc integracji społecznej będzie też wpływać na zwiększanie przywiązania mieszkańców do obszaru rewitalizacji i budowaniu tożsamości lokalnej oraz przyczyni się organizacji do redukcji zjawisk patologicznych m.in. takich jak problem przestępczości wśród nieletnich. Konkretnie programy operacyjne oraz działania i poddziałania, w ramach których przewidziano do realizacji poszczególne przedsięwzięcia zostały przedstawione w Rozdziale 9. Projekty/przedsięwzięcia rewitalizacyjne.

Reasumując, przewidziane do realizacji projekty opierają się w pierwszej kolejności na działaniach ze sfery społecznej, tzw. działaniach miękkich, ukierunkowanych głównie na aktywizację i integrację społeczno-zawodową mieszkańców zdegradowanych obszarów. Ich dopełnieniem będzie realizacja projektów infrastrukturalnych, czyli tzw. działań twardych, które wspomogą wykonanie działań miękkich i wpłyną na skuteczność ich działań. Inwestycje w infrastrukturę zaplanowane w dokumencie będą stanowiły narzędzie do zmian społeczno-gospodarczych na obszarach rewitalizowanych, a nie ich główny cel.

Komplementarność przestrzenna, problemowa, proceduralno-instytucjonalna, międzyokresowa oraz źródeł finansowania, pozwoli na efektywne oddziaływanie na wyznaczone obszary kryzysowe oraz poprzez efekt synergiczny wpłynie także na rozwój i poprawę warunków życiowych mieszkańców całej Gminy Zbójno.

W celu kompleksowego wyprowadzenia obszaru rewitalizacji ze stanu kryzysowego w dokumencie zaplanowano projekty główne i projekty uzupełniające. Priorytetem dla Gminy jest realizacja projektów głównych, które w największym stopniu, przyczynią się do poprawy sytuacji mieszkańców obszaru rewitalizacji.

KOMPLEMENTARNOŚĆ PRZESTRZENNA

W *Programie* uwzględnione zostały projekty, które realizowane będą realizowane na obszarze rewitalizacji, jednak zasięg ich oddziaływania wykracza poza jego granice. Projekty przeprowadzone na terenie sołectwa Klonowo i Ruże, wywierają wpływ na mieszkańców pozostałych części Gminy, m.in. wynika to ze specyfiki obiektów użyteczności publicznej oraz przestrzeni publicznych poddanych odnowie i modernizacji. mogą wywierać na niego wpływ. Wynikają one z występującego tzw. efektu synergii pomiędzy poszczególnymi działaniami. Zagospodarowanie terenu i utworzenie plaży w miejscowości Klonowo, umożliwi aktywne spędzanie czasu wolnego przez wszystkich jego mieszkańców, ale też mieszkańców całej Gminy, co korzystnie wpłynie na jakość ich życia, włączenie i integrację społeczną, a także na ich zdrowie. Skutek w postaci włączenia i integracji społecznej przyniosą również działania obejmujące zajęcia, kursy i szkolenia dla różnych grup społecznych i wiekowych.

Zaplanowane projekty wzajemnie dopełniają się pod względem przestrzennym, nie powodując przenoszenia problemów na inne tereny. Ponadto, w wyniku ciągłej analizy następstw podejmowanych decyzji dla polityki przestrzennej Gminy i monitoringu okresowego, realizacja założeń Programu nie wprowadzi do niepożądanych efektów. Zaplanowane uzupełniające, przedsięwzięcia spowodują wzmocnienie efektów osiągniętych w wyniku realizacji głównych projektów rewitalizacyjnych i tym samym spowodują tzw. efekt

synergii. Należy ponadto zaznaczyć, iż realizacja zaplanowanych zadań zapewni efektywne oddziaływanie na cały obszar dotknięty kryzysem, nie tylko w pojedynczych miejscach.

KOMPLEMENTARNOŚĆ PROBLEMOWA

W Programie zaplanowano realizację projektów dopełniających się wzajemnie tematycznie, co spowoduje, że w sposób kompleksowy zostaną rozwiązane przyczyny kryzysu występujące na danym obszarze. Działania w zakresie rewitalizacji, powiązane są również ze strategicznymi decyzjami Gminy.

Komplementarność problemowa opierać się będzie na:

- wzajemnym dopełnianiu się działań sektorowych (dopełnienie programów, inwestycji służącym celom społecznym);
- parametryzacji pożądanego stanu, do którego osiągnięcia prowadzi realizacja programu (wskaźniki rezultatu);
- ocenie spójności działań z efektami analiz na obszarze województwa (monitorowanie i ocena wpływu rewitalizacji na wskaźniki regionalne).

Działania infrastrukturalne powiązane zostały z zadaniami o charakterze społeczno-gospodarczym. Przewidziane do realizacji projekty wpływają w sposób kompleksowy na aspekty w sferze społecznej, przestrzenno-funkcjonalnej, środowiskowej i technicznej. Realizacja przedsięwzięć służy dodatkowo poprawie jakości środowiska i życia mieszkańców. Przedmiotowy Program jest również komplementarny względem dokumentów strategicznych na poziomie lokalnym oraz jest powiązany ze strategicznymi decyzjami Gminy w innych dziedzinach.

KOMPLEMENTARNOŚĆ PROCEDURALNO-INSTYTUCJONALNA

Struktura i system zarządzania *Lokalnym Programem Rewitalizacji dla Gminy Zbójno*, pozwala na efektywne współdziałanie ze sobą różnych instytucji, co wpłynie na skuteczniejsze rozwiązanie zidentyfikowanych na tym terenie negatywnych zjawisk i zagrożeń.

Komplementarność proceduralno-instytucjonalna opierać się będzie na:

- efektywnym systemie zarządzania rewitalizacją (w oparciu o system terytorialny);
- spójności działań proceduralnych (monitorowanie, czy proceduralność działań nie wpływa na ich skuteczność);
- wypracowaniu trwałych standardów.

Osobami odpowiedzialnymi za monitorowanie oraz koordynowanie działań określonych w Programie Rewitalizacji, a także za sprawozdawczość i ocenę, będą pracownicy Urzędu Gminy w Zbójnie oraz jednostek organizacyjnych Gminy, posiadający wiedzę

i doświadczenie w zakresie zagadnień istotnych z punktu widzenia rewitalizacji. Poszczególne zadania będą wykonywane przez pracowników Urzędu Gminy zgodnie z ich kompetencjami i zakresem obowiązków określonym w Regulaminie Organizacyjnym. System zarządzania Programem Rewitalizacji przez Gminę Zbójno odbywać się będzie zgodnie ze schematem organizacyjnym, który został przedstawiony w Rozdziale 13. System realizacji (wdrażania) Programu Rewitalizacji.

Poniżej przedstawiono stowarzyszenia wraz z zakresem ich działań, funkcjonujące na terenie Gminy Zbójno:

1. Stowarzyszenie Mieszkańców Sitna, Sitno 76, 87-645 Zbójno:

- wsparcie rozwoju obszarów wiejskich, w oparciu o tradycje wiejskie,
- wspieranie działań na rzecz zachowania tradycji lokalnych w tym obyczajów wyrobów kulinarnych i innych,
- rozwiązywanie problemów lokalnych,
- integracja środowiska młodzieżowego,
- dbałość o zdrowie, rozwój fizyczny, psychiczny, emocjonalny, intelektualny i moralny mieszkańców,
- organizowanie imprez kulturalnych, turystycznych oraz pozyskiwanie środków finansowych na wsparcie, propagowanie i organizowanie tych imprez,
- podnoszenie poziomu zawodowego, oświatowego, kulturalnego społeczności wiejskiej,
- wspieranie edukacji i nauki dzieci i młodzieży,
- ochrona środowiska naturalnego,
- pozyskiwanie środków na działalność z dostępnych funduszy pomocowych,
- inicjowanie i wspieranie działań na rzecz profilaktyki i rozwiązywania problemów społecznych.

2. Stowarzyszenie Na Rzecz Wsparcia Rozwoju i Edukacji Uczniów Publicznego Gimnazjum w Zbójnie, Zbójno 178, 87-645 Zbójno:

- stwarzanie warunków do wszechstronnego, intelektualnego, społecznego duchowego i fizycznego rozwoju młodego człowieka,
- wspieranie społecznej aktywności obywateli na rzecz edukacji, oświaty i ochrony zdrowia,
- wychowanie w duchu patriotyzmu, poszanowania kultury i historii Polski,
- inicjowanie organizowania form wypoczynku i organizacji czasu pozaszkolnego w szkołach i poza nimi,
- wspieranie dobroczynności i szeroko pojętych działań humanitarnych,

- promowanie zdrowego trybu życia, stwarzanie warunków do rozwoju sprawności fizycznej, kształtowanie nawyków higieny i aktywności ruchowej w kontakcie z przyrodą, organizowanie i promocja imprez turystycznych i sportowych,
- kształtowanie zaradności, nawyków gospodarności i skutecznego działania,
- rozwijanie świadomości ekologicznej.

3. Stowarzyszenie Przyjaciół Wsi Działyń i Zespołu Szkół „Szkoła Marzeń”, Działyń 57, 87-645 Zbójno:

- uświadomienie i wpojenie za młodu nawyku i potrzeby prowadzenia zdrowego trybu życia, które powinno stać się dla młodego człowieka własnym modelem życia,
- upowszechnianie zdrowego stylu spędzania wolnego czasu dzieci i młodzieży poprzez zajęcia sportowe i rekreacyjne w szkole i poza szkołą,
- promowanie wolontariatu wśród dzieci i młodzieży oraz ich rodziców w zakresie podejmowania pracy przy organizacji zajęć.

4. Towarzystwo Rozwoju Wsi Wielgie i Okolic, Wielgie 74A, 87-645 Zbójno:

- aktywizowanie i integrowanie środowiska lokalnego,
- budowanie świadomości obywatelskiej,
- promowanie wsi Wielgie i jej mieszkańców,
- wspieranie rozwoju kulturalnego i oświatowego,
- inicjowanie i wspieranie działań na rzecz profilaktyki i rozwiązywania problemów społecznych,
- podejmowanie działań służących rozwojowi przedsiębiorczości,
- pozyskiwanie środków na działalność z dostępnych funduszy pomocowych.

5. Stowarzyszenie „Czas dla Zbójna”, Zbójno 35A, 87-645 Zbójno:

- aktywizowanie i integrowanie środowiska lokalnego,
- budowanie świadomości obywatelskiej,
- promowanie wsi Zbójno i okolic oraz ich mieszkańców,
- wspieranie rozwoju kulturalnego i oświatowego,
- inicjowanie i wspieranie działań na rzecz profilaktyki i rozwiązywania problemów społecznych,
- podejmowanie działań służących rozwojowi przedsiębiorczości,
- pozyskiwanie środków na rzecz rozwoju wsi Zbójno i okolic z dostępnych funduszy pomocowych,
- inicjowanie i koordynowanie wspólnych przedsięwzięć podejmowanych w interesie mieszkańców wsi Zbójno i okolic oraz członków stowarzyszenia,

- tworzenie programów rozwoju wsi z uwzględnieniem wszystkich walorów miejscowości Zbójno i okolic,
- wspieranie działań społeczno-zawodowych mieszkańców wsi Zbójno i okolic,
- upowszechnienie kultury fizycznej i sportu wśród społeczeństwa wsi Zbójno i okolic,
- szerzenie idei społeczeństwa informatycznego,
- organizacja czasu wolnego dla dzieci i młodzieży,
- współpraca oraz wspieranie inicjatyw i działań podejmowanych przez instytucje samorządowe,
- krzewienie idei bezinteresownej pomocy na rzecz społeczeństwa,
- przeciwdziałanie bezrobociu.

6. Towarzystwo Przyjaciół Ruża i Okolic, Ruże, 87-645 Zbójno:

- aktywizowanie i integrowanie środowiska lokalnego,
- budowanie świadomości obywatelskiej,
- promowanie sołectw Ruże, Łukaszewo i Wojnowo i ich mieszkańców,
- wspieranie rozwoju kulturalnego i oświatowego,
- podejmowanie działań służących rozwojowi przedsiębiorczości,
- pozyskiwanie środków na rzecz rozwoju przedsiębiorczości,
- pozyskiwanie środków na rzecz rozwoju wsi Ruże, Łukaszewo i Wojnowo z dostępnych funduszy pomocowych,
- inicjowanie i koordynowanie wspólnych przedsięwzięć podejmowanych w interesie mieszkańców wsi Ruże, Łukaszewo i Wojnowo,
- tworzenie programów rozwoju wsi z uwzględnieniem wszystkich walorów miejscowości Ruże i okolic,
- wspieranie działań społeczno-zawodowych mieszkańców wsi Ruże, Łukaszewo i Wojnowo,
- budowa lub modernizacja świetlicy w miejscowości Ruże służącej dla naszej miejscowości.

7. Stowarzyszenie Aktywnych Na Rzecz Wsi Obory i Okolic, Obory 55, 87-645 Zbójno:

- aktywizowanie i integrowanie środowiska lokalnego,
- budowanie świadomości obywatelskiej,
- promowanie wsi Obory i ich mieszkańców,
- wspieranie rozwoju kulturalnego i oświatowego,
- inicjowanie i wspieranie działań na rzecz profilaktyki i rozwiązywania problemów społecznych,

- podejmowanie działań służących rozwojowi przedsiębiorczości,
- pozyskiwanie środków na rzecz rozwoju wsi Obory i okolic z dostępnych funduszy pomocowych,
- inicjowanie i koordynowanie wspólnych przedsięwzięć podejmowanych w interesie mieszkańców wsi Obory i okolic,
- tworzenie programów rozwoju wsi z uwzględnieniem wszystkich walorów miejscowości Obory,
- wspieranie działań społeczno-zawodowych mieszkańców wsi Obory i okolic,
- upowszechnienie kultury fizycznej i sportu wśród społeczeństwa wsi Obory i okolic,
- szerzenie idei społeczeństwa informatycznego.

KOMPLEMENTARNOŚĆ MIĘDZYOKRESOWA

Komplementarność międzyokresowa w zakresie projektów rewitalizacyjnych nie zachodzi ze względu na typ Gminy. W poprzedniej perspektywie finansowej 2007-2013, działania rewitalizacyjne dotyczyły gmin miejskich/miast powyżej 5 tys. mieszkańców.

Lokalny Program Rewitalizacji, w części swoich działań jest uzupełnieniem przedsięwzięć realizowanych w ramach polityki spójności 2007-2013. W związku z tym, nawiązuje do zachowania ciągłości programowej. Doświadczenie z poprzedniego okresu finansowania wpłynęło na wsparcie planowanych projektów w ramach obecnej perspektywy finansowej.

Komplementarność międzyokresowa opiera się na:

- analizie dotychczasowych działań Gminy, ocenie skuteczności osiągnięć, efektywności;
- wykorzystaniu wniosków z dotychczasowych działań.

Zadania wyznaczone w niniejszym Programie Rewitalizacji są komplementarne względem przedsięwzięć realizowanych w poprzednich latach na terenie Gminy Zbójno. Tworzą odpowiedź na potrzeby wynikające ze zmian jakie zostały zidentyfikowane w ramach systematycznego monitoringu.

Poniższa tabela przedstawia inwestycje współfinansowane z funduszy europejskich w Gminie Zbójno w latach 2007-2013.

Komplementarnymi zrealizowanymi projektami są:

Tabela 17. Inwestycje współfinansowane z funduszy europejskich w Gminie Zbójno w latach 2007-2013

Czas realizacji/dat rozpoczęcia i zakończenia umowy	Nazwa podmiotu udzielającego nazwa programu numer projektu	Wartość projektu (PLN)	Dofinansowanie z UE (PLN)	Przeznaczenie pomocy
01.04.2008-01.12.2008	Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki 2007-2013, Działanie 7.1 Rozwój i upowszechnienie aktywnej integracji.	74 362,00	Bd.	„Czas na aktywność w Gminie Zbójno”
Data zawarcia umowy- 20.02.2012, 20.09.2011- 24.10.2013	Urząd Marszałkowski Województwa Kujawsko-Pomorskiego PROW 2007-2013 OW-I.052.9.47.64.2011 00018-6930-UM0230053/11	859 509,24 zł	306 124,00 zł	Budowa centrum sportu i rekreacji w Zbójnie – III etap
Data zawarcia umowy- 28.07.2014, 24.02.2014- 25.03.2015	Urząd Marszałkowski Województwa Kujawsko-Pomorskiego PROW 2007-2013 WS-I- W.052.8.194.610.2014 00063-6930-UM0240194/14	42 500,00 zł	21 178,64 zł	Przebudowa placu zabaw dla dzieci wraz z dostawą i montażem urządzeń zabawowych na terenie Zespołu Szkół w Działyniu
Data zawarcia umowy- 25.06.2010, 15.02.2010- 11.02.2011	Urząd Marszałkowski Województwa Kujawsko-Pomorskiego PROW 2007-2013 PRW.I.6018-59-263/10 00036-6930-UM0200059/10	245 820,34 zł	94 156 zł	Utwardzenie nawierzchni placu manewrowego i chodnika wraz z przebudową ciągu pasa pieszo-jezdnego i oświetleniem w centrum wsi Działyń, gmina Zbójno
Data zawarcia umowy- 29.07.2015, 22.05.2015- 16.10.2015	Urząd Marszałkowski Województwa Kujawsko-Pomorskiego PROW 2007-2013 WS-I-W.052.2.5.119.2015 00001-6921-UM0280005/15	631 965,96 zł	511 638,00 zł	Budowa instalacji fotowoltaicznych w Gminie Zbójno
Data zawarcia umowy- 08.05.2015, 06.10.2014- 30.06.2015	Urząd Marszałkowski Województwa Kujawsko-Pomorskiego PROW 2007-2013 WS-I-W.052.1.47.87.2014 00046-6922-UM0200047/14	47 078,25 zł	28 706,00 zł	Wymiana stolarki okiennej i drzwiowej w budynku świetlicy wiejskiej w miejscowości Obory
Data zawarcia umowy- 16.02.2010, 06.07.2009- 19.01.2011	Urząd Marszałkowski Województwa Kujawsko-Pomorskiego PROW 2007-2013 PRW.I.6011-18/09 UM02-6921-UM0200018/09	1 439 600 zł	843 823,00 zł	Budowa sieci kanalizacyjnej w miejscowości Działyń – III etap
Data zawarcia umowy- 28.07.2014,	Urząd Marszałkowski Województwa Kujawsko-	57 564,00 zł	21 178,64 zł	Przebudowa placu zabaw dla dzieci wraz z dostawą i montażem urządzeń

Czas realizacji/dat rozpoczęcia i zakończenia umowy	Nazwa podmiotu udzielającego nazwa programu numer projektu	Wartość projektu (PLN)	Dofinansowanie z UE (PLN)	Przeznaczenie pomocy
24.02.2014-27.01.2015	Pomorskiego PROW 2007-2013 WS-I-W.052.8.195.609. 2014 0006 2-6930-UM0240195/14			zabawowych na terenie Zespołu Szkół w Zbójnie
Data zawarcia umowy- 10.09.2014, 24.02.2014-27.01.2015	Urząd Marszałkowski Województwa Kujawsko-Pomorskiego PROW 2007-2013 WS-I-W.052.9.32.717. 2014 00059-6930-UM0230032/14	133 071,93 zł	86 550,00 zł	Budowa chodnika i zjazdów w centrum wsi Działyń
Data zawarcia umowy- 08.08.2013, 23.11.2012-25.03.2015	Urząd Marszałkowski Województwa Kujawsko-Pomorskiego PROW 2007-2013 WS-I-W.052.8.69.433. 2013 00020-6930-UM0240069/13	73 190,60 zł	25 000,00 zł	Remont połączony z modernizacją budynku świetlicy wiejskiej w miejscowości Obory
Data zawarcia umowy- 08.04.2013, 05.09.2012-16.10.2013	Urząd Marszałkowski Województwa Kujawsko-Pomorskiego PROW 2007-2013 WS-I-W.052.1.65.161. 2012 00071-6922-UM0200065/12	391 836,16 zł	227 982,00 zł	Przebudowa traktu pielgrzymkowego z wjazdem na parking oraz budową parkingu dla samochodów osobowych w Oborach
Data zawarcia umowy- 19.07.2012, 27.01.2012-16.04.2014	Urząd Marszałkowski Województwa Kujawsko-Pomorskiego PROW 2007-2013 OW-I.052.2.17.362.2012 00050-6921-UM0200017/12	179 503,74 zł	109 453,00 zł	Wykonanie obudowy i otworu studni Nr 3 wraz z przyłączem wodociągowym i elektroenergetycznym w miejscowości Zbójno

Źródło: Dane z Urzędu Gminy Zbójno

Reasumując wiele przedsięwzięć realizowanych na terenie Gminy Zbójno w latach 2007-2013 ma swoją kontynuację tematyczną w okresie 2014-2020. Ponadto, powyższe projekty są komplementarne z projektami zaplanowanymi w ramach Programu Rewitalizacji pod względem:

- przedmiotowym - przyczyniają się do skuteczniejszej i efektywniejszej realizacji zadań własnych Gminy i jej jednostek organizacyjnych;
- geograficznym - realizowane były, są i będą na terenie Gminy;
- funkcjonalnym - przyczyniają się do poprawy życia społecznego mieszkańców oraz jakości technicznej i energetycznej infrastruktury technicznej na terenie Gminy,

zwiększenia komfortu życia oraz poprawy skuteczności zarządzania Gminy Zbójno w zakresie wykorzystania środków pozabudżetowych.

W latach 2007-2013 Gmina Zbójno zrealizowała szereg projektów. Zrealizowane projekty w połączeniu z planowanymi przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi w przyszłości mogą przyczynić się do ograniczenia skali bezrobocia i wzrostu liczby podmiotów gospodarczych na terenie przedmiotowej jednostki samorządu terytorialnego. W perspektywie obowiązywania Programu Rewitalizacji będą podejmowane dalsze działania zmierzające do aktywizacji i integracji społecznej mieszkańców obszarów rewitalizowanych i całej Gminy Zbójno.

Duże znaczenie dla lokalnej społeczności miały także inwestycje związane z infrastrukturą społeczną – remont i budowa świetlic wiejskich. Dzięki niniejszym projektom mieszkańcy Gminy otrzymali atrakcyjne miejsca do spotkań, wspólnej zabawy i pracy. W ramach Programu Rewitalizacji zaplanowano dalsze działania zmierzające do poszerzenia oferty rekreacyjnej, co przełoży się na jeszcze większą integrację i włączenie społeczne.

Zgodnie z powyższym zestawieniem Gmina Zbójno zrealizowała także szereg inwestycji mających na celu poprawę warunków mieszkaniowych, a także przyczyniających się do poprawy jakości środowiska naturalnego. Wśród nich należy przede wszystkim wskazać inwestycje w infrastrukturę wodno-kanalizacyjną. Działania rewitalizacyjne obejmujące infrastrukturę drogową oraz instalacje odnawialnych źródeł energii, będą stanowiły kontynuację działań mających na celu poprawę atrakcyjności mieszkaniowej Gminy.

Projekty główne zaplanowane do realizacji w ramach Programu Rewitalizacji będą kontynuować realizację celów, które już po części zostały zrealizowane w wyniku wdrożenia powyższych przedsięwzięć tj. poprawę atrakcyjności mieszkaniowej i gospodarczej oraz jakości środowiska naturalnego, przy czym będą się one koncentrować na obszarze rewitalizacji, który charakteryzuje się szczególną koncentracją zjawisk kryzysowych w odniesieniu do sytuacji występującej na terenie całej Gminy Zbójno.

KOMPLEMENTARNOŚĆ ŹRÓDEŁ FINANSOWANIA

Źródłem finansowania projektów rewitalizacyjnych będą środki pochodzące z funduszy unijnych. Przedsięwzięcia rewitalizacyjne opierać się będą na uzupełnianiu i łączeniu wsparcia środków pochodzących z EFRR, EFS. Ponadto, projekty uzupełniane będą wkładem własnym – publicznym i prywatnym oraz innymi środkami zewnętrznymi. Dzięki zapewnieniu komplementarności z zakresu źródeł finansowania, uzyskane zostaną korzystniejsze efekty dla obszarów podlegających rewitalizacji.

Komplementarność źródeł finansowania opierać się będzie na:

- uzupełnianiu i łączeniu form wsparcia (EFRR, EFS, publicznych środków krajowych);
- tworzeniu warunków do włączenia środków prywatnych w finansowanie procesów rewitalizacji.

11. Mechanizmy włączenia mieszkańców, przedsiębiorców oraz innych podmiotów i grup aktywnych na terenie gminy w proces rewitalizacji

Jednym z istotnych aspektów prac nad *Lokalnym Programem Rewitalizacji* i późniejszych działań rewitalizacyjnych jest partycypacja społeczna. Zgodnie z ustawą o rewitalizacji (art. 5) partycypacja społeczna obejmuje przygotowanie, prowadzenie i ocenę rewitalizacji w sposób zapewniający aktywny udział interesariuszy, w tym poprzez uczestnictwo w konsultacjach społecznych oraz pracach Komitetu Rewitalizacji (jeżeli został powołany).

Polega ona na realizacji następujących działań, tj.:

- poznaniu potrzeb i oczekiwań interesariuszy oraz dążenia do spójności planowanych z nimi działań,
- prowadzeniu działań edukacyjnych i informacyjnych o procesie rewitalizacji, skierowanych do interesariuszy (o zasadach, celach, istocie prowadzenia rewitalizacji oraz jej przebiegu),
- inicjowaniu, umożliwianiu i wspieraniu działań służących rozwijaniu dialogu między interesariuszami oraz ich integracji wokół rewitalizacji,
- zapewnieniu udziału interesariuszy w przygotowaniu dokumentów dotyczących rewitalizacji,
- wspieraniu inicjatyw zmierzających do zwiększania udziału interesariuszy w przygotowywaniu i realizacji programów rewitalizacji,
- zapewnieniu w czasie przygotowania, prowadzenia i oceny rewitalizacji możliwości wypowiedzenia się przez interesariuszy.

Rewitalizacja jest procesem, który bezpośrednio skierowany jest do społeczeństwa lokalnego, gdyż w wyniku nasilenia na danym obszarze negatywnych zjawisk nastąpiło wykluczenie części mieszkańców z życia społecznego Gminy.

W związku z tym, zaplanowane działania rewitalizacyjne mają również na celu pobudzenie lokalnej społeczności oraz aktywne zaangażowanie mieszkańców Gminy i pozostałych interesariuszy w tworzeniu i realizacji LPR, który uwzględni w swoich założeniach istotne dla tych grup elementy. Współdziałanie jednostki samorządu terytorialnego

z interesariuszami przy podejmowaniu istotnych decyzji jest niezwykle ważne dla efektywności wdrażanych założeń.

Udział interesariuszy podczas tworzenia Programu Rewitalizacji

Podczas opracowywania *Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Zbójno* przeprowadzono spotkania konsultacyjne z mieszkańcami oraz ankietyzację, aby zapewnić im aktywny udział i zapoznać interesariuszy z przedmiotowym dokumentem. Propozycje i argumenty mieszkańców wysunięte podczas dyskusji oraz analiza uzupełnionych ankiet, były kluczowym aspektem brany pod uwagę podczas podejmowania decyzji o wyborze obszaru rewitalizacji oraz projektów rewitalizacyjnych na terenie Gminy Zbójno.

Ponadto, pracownicy Gminy Zbójno publikowali ogłoszenia i komunikaty na stronie internetowej Gminy i tablicy ogłoszeń w Urzędzie Gminy, dotyczące postępów prac nad przygotowaniem dokumentu.

Powyższa metoda partycypacji społecznej jest narzędziem popularnym, nieskomplikowanym i dążącym do bezpośredniego włączenia i zaangażowania całej społeczności lokalnej oraz pozostałych interesariuszy w proces rewitalizacji. Narzędzie to stanowi podstawę do przygotowania skutecznego *Lokalnego Programu Rewitalizacji*. Spotkania konsultacyjne pozwoliły na wyjaśnienie problematyki rewitalizacji, a przeprowadzona w następnym etapie dyskusja, dostarczyła konkretnych sugestii do określenia obszaru zdegradowanego. Wspólna analiza potencjalnych możliwości rozwojowych i zgłoszone propozycje projektowe przyczynią się do efektywnej realizacji *Programu*. Przeprowadzone konsultacje zapewniły:

- dostarczenie mieszkańcom pełnej wiedzy o charakterze planowanych działań;
- wzrost społecznej aktywności i zaangażowania mieszkańców w przygotowanie i realizację *Lokalnego Programu Rewitalizacji*;
- rozpoznanie problemów i potrzeb mieszkańców;
- pozyskanie opinii i uwag mieszkańców na temat *Lokalnego Programu Rewitalizacji*.

Konsultacje społeczne stanowią proces dialogu między interesariuszami, który pozwala na podjęcie przez Gminę optymalnych decyzji w sprawach publicznych. Aktywne zaangażowanie interesariuszy oferuje możliwość ich identyfikacji z Gminą i znalezienie rozwiązań projektowych zadowolających wszystkich uczestników. Partycypacja społeczna jest fundamentem działań rewitalizacyjnych na wszystkich jej etapach tj. diagnozowanie, programowanie, wdrażanie, monitorowanie i ewaluacja.

Dla zapewnienia prawidłowego przeprowadzenia rewitalizacji i uzyskaniu zamierzonych efektów, konieczne jest podjęcie wspólnych wysiłków przez różne podmioty. Stąd istotne

jest, aby wszyscy interesariusze brali czynny udział na etapie diagnozowania, programowania, wdrażania i monitorowania procesu rewitalizacji. Sposób włączenia interesariuszy w proces opracowania Programu Rewitalizacji na terenie Gminy Zbójno opierał się na przeprowadzaniu różnych form partycypacji społecznej do których należy zaliczyć:

Proces konsultacji społecznych w ramach Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Zbójno na lata 2016-2026

W ramach procesu partycypacji społecznej na terenie Gminy Zbójno odbyły się 2 spotkania konsultacyjne. Miały one miejsce 4 kwietnia 2016 roku oraz 4 lipca 2016 roku. Pierwsze z nich pozwoliło na przedstawienie i wyjaśnienie istoty rewitalizacji. Spotkanie przeprowadzone zostało w sposób ułatwiający zrozumienie prezentowanych treści. Aby zachęcić mieszkańców do aktywnego udziału, została również przygotowana wizualizacja sporządzona w języku niespecjalistycznym z wykorzystaniem różnorodnych form graficznych. Po wyjaśnieniu istoty rewitalizacji i przedstawieniu podstawowych pojęć w tym zakresie, została przeprowadzona debata. Miała ona na celu ustalenie problemów jakie występują na terenie Gminy i które według mieszkańców obszary powinny zostać uznane jako zdegradowane, a następnie wytypowane do rewitalizacji. Przebieg konsultacji obejmował również:

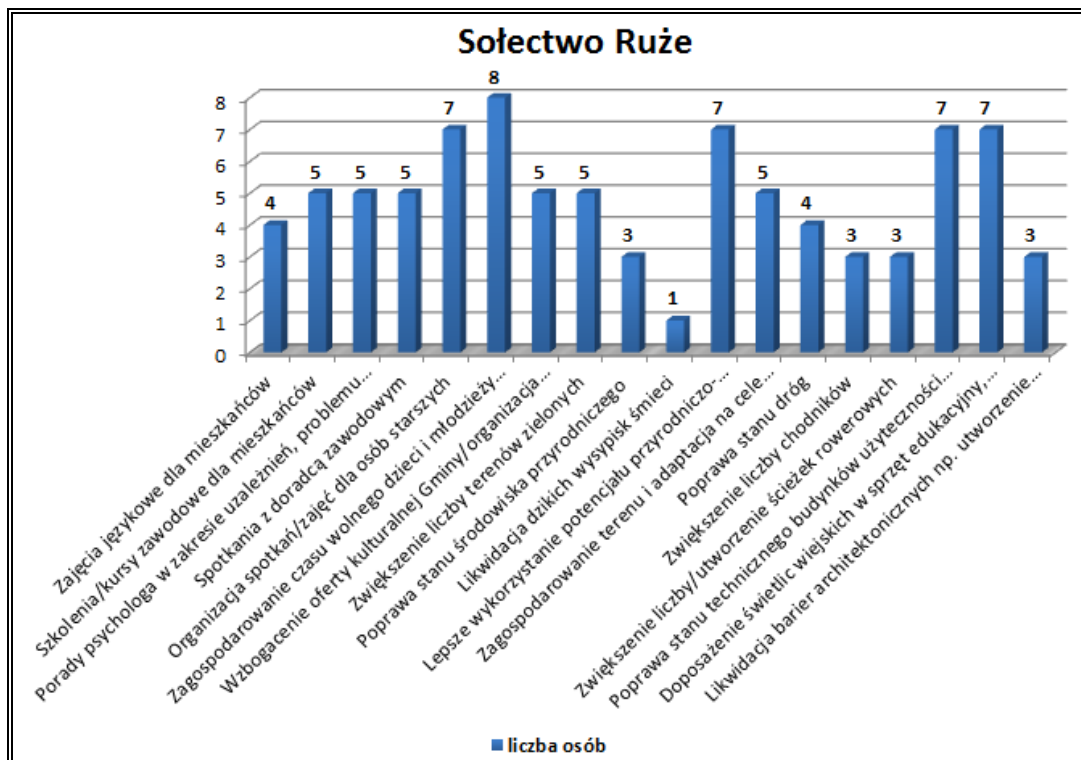
- analizę stanu obecnego i problemów społeczno-gospodarczych Gminy;
- analizę zamierzeń rewitalizacyjnych określonych przez Gminę;
- dyskusję nad zadaniami i problemami i potrzebami interesariuszy w obrębie obszarów rewitalizacyjnych.

W spotkaniach udział wzięli pracownicy Urzędu Gminy, mieszkańcy, lokalni przedsiębiorcy, przedstawiciele wspólnot itp. Informacje o konsultacjach zamieszczane były na stronie internetowej Gminy Zbójno oraz w Urzędzie Gminy na tablicy ogłoszeń. Przeprowadzone konsultacje dały podstawę do wyznaczenia obszaru rewitalizacji i określenia jego priorytetowych działań oraz najbardziej oczekiwanych efektów.

Badanie ankietowe

W ankietyzacji wieli udział mieszkańcy Gminy Zbójno, którzy zostali zapytani o projekty rewitalizacyjne niezbędne do podjęcia na obszarze rewitalizowanym. Ankieta została przeprowadzona na drugim spotkaniu konsultacyjnym, które miało miejsce 4 lipca 2016 w Urzędzie Gminy Zbójno. Poniżej przedstawiono dwa kluczowe wykresy wskazujące na potrzebę rozwiązania występujących na tym terenie problemów poprzez realizację odpowiadającym ich projektów.

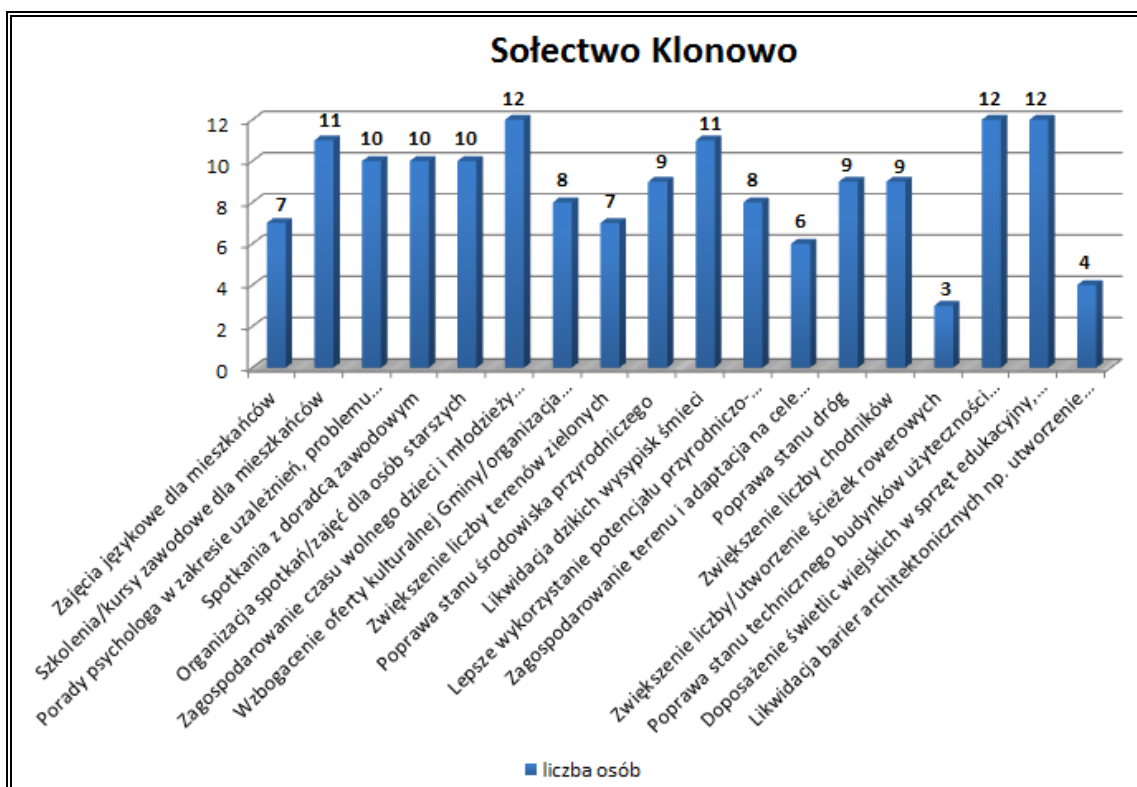
Wykres 11. Zaproponowane przez mieszkańców projekty rewitalizacyjne dla sołectwa Ruże

Źródło: Opracowanie własne na podstawie ankiet

Zgodnie z powyższym wykresem, mieszkańcy zasugerowali, że na terenie sołectwa Ruże, najważniejszymi inwestycjami do przeprowadzenia w najbliższym czasie jest zagospodarowanie czasu wolnego dzieci i młodzieży np. organizacja kół zainteresowań, organizacja spotkań/zajęć dla osób starszych oraz lepsze wykorzystanie potencjału przyrodniczo-turystycznego terenu. Dla mieszkańców ważne okazały się również inwestycje w zakresie poprawy stanu technicznego budynków użyteczności publicznej oraz doposażenia świetlic wiejskich w niezbędny sprzęt edukacyjny, informatyczny itp.

Wykres 12. Zaproponowane przez mieszkańców projekty rewitalizacyjne dla sołectwa Klonowo

Źródło: Opracowanie własne na podstawie ankiet

Zgodnie z powyższym wykresem, mieszkańcy wskazali na konieczność zagospodarowania czasu wolnego dzieci i młodzieży poprzez np. organizację kół zainteresowań, poprawę stanu technicznego budynków użyteczności publicznej oraz doposażenie świetlic wiejskich w niezbędny sprzęt edukacyjny, informatyczny itp. Dodatkowo, na terenie sołectwa Klonowo powinny zostać podjęte działania w zakresie szkoleń/kursów zawodowych dla mieszkańców oraz poprawy stanu środowiska przyrodniczego i estetyki Gminy poprzez likwidację dzikich wysypisk śmieci.

Ponadto, projekt *Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Zbójno* został poddany konsultacjom w celu zebrania uwag i opinii od mieszkańców Gminy, o których informacja umieszczona została również na stronie internetowej Gminy. Zgłoszone spostrzeżenia zostały uwzględnione w Programie, a następnie została przeprowadzona strategiczna ocena oddziaływania na środowisko dla przedmiotowego dokumentu (dokument został zaopiniowany przez Wojewódzkiego Państwowego Inspektora Sanitarnego w Bydgoszczy i Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Bydgoszczy).

Zgodnie z powyższym należy podkreślić, że interesariusze w ramach ankietyzacji, debat, spotkań i wyłożenia dokumentu do wglądu publicznego mieli możliwość wskazania problemów jakie występują na terenie Gminy Zbójno. Ponadto mieszkańcy odnieśli się do

propozycji działań jakie zaplanowano w ramach Programu Rewitalizacji dla Gminy Zbójno na lata 2017-2023, by dany obszar wyprowadzić ze stanu kryzysowego oraz przedstawili propozycje własnych przedsięwzięć, które zostały uwzględnione w przedmiotowym dokumencie. Zorganizowane spotkania pozwoliły na wyjaśnienie problematyki rewitalizacji, a dyskusja na temat problemów jakie występują na terenie Gminy oraz przewidzianych do realizacji zadań, dostarczyła konkretnych sugestii od społeczności i organizacji, zawartych następnie w Programie Rewitalizacji.

Wspólna analiza możliwości rozwojowych i zgłoszone projekty przyczynią się niewątpliwie do pełnej realizacji Programu Rewitalizacji.

Włączenie interesariuszy w proces wdrażania i monitorowania Programu Rewitalizacji

Ze względu na planowane przedsięwzięcia, katalog interesariuszy jest szeroki i otwarty. Głównym sposobem włączenia interesariuszy w proces wdrażania Lokalnego Programu Rewitalizacji będzie ich aktywny udział w przewidzianych do realizacji działaniach. Interesariusze Programu Rewitalizacji będą wdrażali i monitorowali działania dotyczące aktywizacji społecznej, likwidacji negatywnych zjawisk społecznych, działań o charakterze infrastrukturalnym, środowiskowym i przestrzenno - funkcjonalnym, co pozwoli na pełną realizację Lokalnego Programu Rewitalizacji. Poniżej przedstawiono głównych interesariuszy rewitalizacji i ich zadania wynikające z procesu wdrażania Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Zbójno:

- **Gmina Zbójno** – odgrywa kluczową rolę w procesie wdrażania Lokalnego Programu Rewitalizacji. To główny podmiot inicjujący proces rewitalizacji na wyznaczonych obszarach oraz stwarzający uwarunkowania formalne do jego realizacji. Gmina odgrywa podstawową rolę w planowaniu przewidzianych do realizacji działań w wymiarze społecznym, przestrzenno – funkcjonalnym, technicznym i środowiskowym. Ponadto tworzy podstawy prawne i formalne, które umożliwiają uczestnictwo w procesie rewitalizacji pozostałych interesariuszy. W sposób bezpośredni wywiera wpływ na poprawę jakości życia mieszkańców obszarów rewitalizacji. Do głównych zadań Gminy należy zaliczyć:
 - inicjowanie projektów rewitalizacji, zgodnie ze zidentyfikowanymi potrzebami,
 - pozyskiwanie i rozliczanie środków finansowych, w szczególności na projekty, w których Gmina będzie beneficjentem,
 - angażowanie publicznych środków budżetowych w proces rewitalizacji,
 - komunikowanie oraz konsultowanie planów i zamierzeń ze społecznością lokalną,
 - monitorowanie zapotrzebowania na działania z zakresu rewitalizacji,

- zarządzanie procesem rewitalizacji,
 - tworzenie sieci współpracy między interesariuszami,
 - prowadzenie działań promocyjnych,
 - monitorowanie zmian zachodzących w obszarach wsparcia oraz całego procesu rewitalizacji,
 - wykonywanie innych zadań własnych samorządu gminnego, sprzyjających osiągnięciu poszczególnych celów długofalowego procesu rewitalizacji.
- **Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zbójnie** - to podmiot, który odgrywa zasadniczą rolę w społecznym aspekcie rewitalizacji. GOPS będzie jednym z głównych realizatorów i koordynatorów przeprowadzonych projektów „miękkich”. Ponadto odegra on główną rolę podczas oceny efektów rewitalizacji, gdyż posiada bowiem niezbędne dane na temat rodzaju udzielonych świadczeń społecznych, liczby osób pobierających świadczenia, a także skali problemów występujących na danym obszarze. Na podstawie tych danych możliwe będzie ustalenie zasięgu i ilości koniecznych projektów mających na celu ograniczenie wykluczenia społecznego, ubóstwa, czy też innych dysfunkcji społecznych.
 - **Powiatowy Urząd Pracy** – podobnie jak Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej będzie odgrywał zasadniczą rolę w społecznym aspekcie rewitalizacji. PUP będzie głównym inicjatorem i koordynatorem działań „miękkich”, mających na celu ograniczenie skali bezrobocia i aktywizację zawodową. Odegra on także ważną rolę w procesie oceny działań rewitalizacyjnych. PUP jest bowiem w posiadaniu szczegółowych danych na temat osób bezrobotnych, co pozwoli w przyszłości określić, czy zadania zaplanowane w ramach rewitalizacji przynoszą wymierne efekty.
 - **Mieszkańcy Gminy Zbójno** – w kontekście interesariuszy rewitalizacji należy wziąć pod uwagę przede wszystkim mieszkańców obszarów wyznaczonych do rewitalizacji. Będą oni bowiem głównymi beneficjentami przedsięwzięć zaplanowanych w ramach rewitalizacji. Dzięki projektom „miękkim” poprawie ulegnie ich sytuacja społeczna i finansowa, natomiast działania infrastrukturalne przyczynią się do podniesienia komfortu życia i integracji społecznej. Ich głównym zadaniem w procesie rewitalizacji będzie zatem aktywny udział i zaangażowanie w realizowane projekty, tak aby jak najlepiej zrealizować zaplanowane cele rewitalizacji.
Do interesariuszy rewitalizacja należy także zaliczyć pozostałych mieszkańców Gminy, zamieszkujących tereny poza obszarem rewitalizacji. Dzięki przedsięwzięciom rewitalizacyjnym ograniczone zostaną negatywne zjawiska

społeczne występujące na terenie całej Gminy, co wpłynie na komfort życia wszystkich mieszkańców Gminy.

- **Przedsiębiorcy** – będą oni przede wszystkim uczestniczyć w działaniach mających na celu ograniczenie skali bezrobocia i wzrost aktywizacji zawodowej mieszkańców obszarów rewitalizowanych. Mogą oni zasadniczo wpłynąć na osiągnięcie celów rewitalizacji poprzez organizację miejsc pracy z przeznaczeniem na staże lub praktyki. Ponadto przy wsparciu innych interesariuszy rewitalizacji mogą oni tworzyć nowe miejsca pracy, które niewątpliwie przyczynią się do ograniczenia negatywnych zjawisk społecznych, występujących na terenie rewitalizowanym.
- **Stowarzyszenia:**
 - Stowarzyszenie Mieszkańców Sitna;
 - Stowarzyszenie Na Rzecz Wsparcia Rozwoju i Edukacji Uczniów Publicznego Gimnazjum w Zbójnie;
 - Stowarzyszenie Przyjaciół Wsi Działyń i Zespołu Szkół „Szkoła Marzeń”;
 - Towarzystwo Rozwoju Wsi Wielgie i Okolic
 - Stowarzyszenie „Czas dla Zbójna”;
 - Towarzystwo Przyjaciół Ruża i Okolic;
 - Stowarzyszenie Aktywnych Na Rzecz Wsi Obory i Okolic

Stowarzyszenia uczestniczą przede wszystkim przy tworzeniu bazy produktów regionalnych, zachowań tradycji, obyczajów lokalnych. Prowadzą one swoją działalność na rzecz ogółu społeczeństwa Gminy Zbójno oraz wspierają rozwój obszarów i społeczną aktywność obywateli.

Lokalny Program Rewitalizacji będzie oceniany pod względem aktualności i stopnia realizacji przez Wójta co najmniej raz na 2 lata. Ocena sporządzona przez Wójta zostanie ogłoszona na stronie Biuletynu Informacji Publicznej, dzięki czemu wszyscy interesariusze rewitalizacji będą mogli się z nią zapoznać i zgłosić ewentualne uwagi. W przypadku stwierdzenia że Lokalny Program Rewitalizacji wymaga zmian, Wójt wystąpi do Rady Gminy z wnioskiem o jego zmianę, uwzględniającą wnioski i uwagi zgłoszone przez interesariuszy rewitalizacji.

12. Szacunkowe ramy finansowe w odniesieniu do głównych i uzupełniających projektów/przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Analiza sytuacji finansowej Gminy Zbójno, przedstawia możliwości finansowe Gminy w celu finansowania lub współfinansowania określonych działań inwestycyjnych na obszarach objętych rewitalizacją. Pozostałymi źródłami finansowania, oprócz środków pochodzących z Gminy mogą być:

- środki wspólnot budynków objętych *Programem Rewitalizacji*,
- środki z budżetu państwa,
- fundusze strukturalne Unii Europejskiej (pozyskanie dotacji),
- zobowiązania finansowe (kredyty, pożyczki),
- partnerstwo publiczno-prywatne.

Podstawowym źródłem finansowania projektów zaplanowanych do zrealizowania w ramach *Lokalnego Programu Rewitalizacji* będzie Regionalny Program Operacyjny Województwa Kujawsko - Pomorskiego na lata 2014-2020. Realizacja projektów będzie możliwa, poprzez zapewnienie komplementarności i skoordynowania projektów z przedsięwzięciami realizowanymi w ramach EFS i EFRR.

Ze środków EFS wspierane będą głównie projekty w ramach:

- Osi Priorytetowej 8. Aktywni na rynku pracy
 - Poddziałanie 8.2.1. Wsparcie na rzecz podniesienia poziomu aktywności zawodowej osób pozostających bez zatrudnienia
- Osi Priorytetowej 9. Solidarne społeczeństwo
 - Poddziałanie 9.2.1 Aktywne włączenie społeczne,
 - Poddziałanie 9.3.2 Rozwój usług społecznych,
- Osi priorytetowej 11. Rozwój lokalny kierowany przez społeczność
 - Działanie 11.1 Włączenie społeczne na obszarach objętych LSR

Ze środków EFRR wspierane będą przedsięwzięcia w zakresie:

- Osi Priorytetowej 7. Rozwój lokalny kierowany przez społeczność:
 - Działanie 7.1 Rozwój lokalny kierowany przez społeczność.

W związku z tym, w poniższej tabeli przedstawiono zestaw działań i poddziałań związanych z rewitalizacją oraz projektów, które mogą być komplementarne w ramach działań rewitalizacyjnych.

Tabela 18. Działania w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego 2014-2020 związane z rewitalizacją

Oś	Działanie	Poddziałanie	Fundusz
8. Aktywni na rynku pracy	Działanie 8.1 Podniesienie aktywności zawodowej osób bezrobotnych poprzez działania powiatowych urzędów pracy		EFŚ

Oś	Działanie	Poddziałanie	Fundusz
	Działanie 8.2 Wspieranie aktywności zawodowej w regionie	Poddziałanie 8.2.1 Wsparcie na rzecz podniesienia poziomu aktywności zawodowej osób pozostających bez zatrudnienia	
	Działanie 8.3 Wsparcie przedsiębiorczości i samo zatrudnienia w regionie		
9. Solidarne społeczeństwo	Działanie 9.2 Włączenie społeczne	Poddziałanie 9.2.1 Aktywne włączenie społeczne	EFS
	Działanie 9.3 Rozwój usług zdrowotnych i społecznych	Poddziałanie 9.3.2 Rozwój usług społecznych	
11. Rozwój lokalny kierowany przez społeczność	Działanie 11.1 Włączenie społeczne na obszarach objętych LSR		EFS
7. Rozwój lokalny kierowany przez społeczność	Działanie 7.1 Rozwój lokalny kierowany przez społeczność		EFRR

Źródło: Opracowanie własne na podstawie „Zasady programowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych w celu ubiegania się o środki finansowe w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020”

Zaplanowane projekty będą mogły być również finansowane z Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich – Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020, Programu Infrastruktura i Środowisko 2014-2020, Programu Kapitał Ludzki 2014-2020.

Tabela 19. Główne projekty/ przedsięwzięcia rewitalizacyjne – harmonogram i szacunkowe ramy finansowe

Obszar rewitalizacji	Termin realizacji projektu	Projekt (nr, nazwa)	Typ projektu	Przedsięwzięcie (nr, nazwa)	Szacowana wartość projektu	Podmiot/y realizujący/ e projekt	Poziom dofinansowania		Źródło finansowania				Działanie SZOOP RPO	Poddziałanie SZOOP RPO	*Zintegrowanie
							%	zł	Środki Publiczne			Środki prywatne			
									EFSS	EFRR	Wkład własny				
Klonowo	2018-2026	1. Indywidualne i grupowe spotkania z psychologii	społeczny	1. Indywidualne i grupowe spotkania z psychologii	110.000,00	Gmina Zbójno	85%	93 500,00	93 500,00		16500,00		Działanie 11.1 Włączenie społeczne na obszarach objętych LSR		
Klonowo	2018-2023	2. Podnoszenie samooceny	społeczny	2. Podnoszenie samooceny	125.000,00	Gmina Zbójno	85%	106 250,00	106 250,00		18750,00	x	Działanie 11.1 Włączenie społeczne na obszarach objętych LSR		
Klonowo	2018-2022	3. Utworzenie dziecięcego klubu samopomocy	społeczny	3. Utworzenie dziecięcego klubu samopomocy	120.000,00	Gmina Zbójno	85%	102 000,00	102000,00		18000,00		Działanie 11.1 Włączenie społeczne na obszarach objętych LSR		
Klonowo	2018-2022	4. Utworzenie klubu młodzieżowego	społeczny	4. Utworzenie klubu młodzieżowego	150.000,00	Gmina Zbójno	85%	127 500,00	127500,00		22500,00		Działanie 11.1 Włączenie społeczne na obszarach objętych LSR		
Klonowo	2018-2022	5. Szkolenia	społeczny	5. Szkolenia		Gmina	85%	114 750	114750,00		20250,00		Działanie 11.1		

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI DLA GMINY ZBÓJNO NA LATA 2016-2026

Obszar rewitalizacji	Termin realizacji projektu	Projekt (nr, nazwa)	Typ projektu	Przedsięwzięcie (nr, nazwa)	Szacowana wartość projektu	Podmiot/y realizujący/e projekt	Poziom dofinansowania		Źródło finansowania				Działanie SZOOP RPO	Poddziałanie SZOOP RPO	*Zintegrowanie
							%	zł	Środki Publiczne			Środki prywatne			
									EFS	EFRR	Wkład własny				
o					135.000,00	Zbójno		0,00	0		0		Włączenie społeczne na obszarach objętych LSR		
Klonowo	2018-2022	6. Staże zawodowe i praktyki zawodowe	społeczny	6. Staże zawodowe i praktyki zawodowe	150.000,00	PUP/Gmina Zbójno	85%	127 500,00	127500,00		22500,00		Działanie 8.1 Podniesienie aktywności zawodowej osób bezrobotnych poprzez działania powiatowych urzędów pracy		
Klonowo	2018-2022	7. Utworzenie klubu seniora	społeczny	7. Utworzenie klubu seniora	130.000,00	Gmina Zbójno	85%	110 500,00	110500,00		19500,00		Działanie 11.1 Włączenie społeczne na obszarach objętych LSR		
Klonowo	2018-2019	8. Przebudowa świetlicy wiejskiej w miejscowości Klonowo	techniczny	8. Przebudowa świetlicy wiejskiej w miejscowości Klonowo	500 000,00	Gmina Zbójno	85%	425000,00	425000,00	75000,00	0		Działanie 7.1 Rozwój lokalny kierowany przez społeczność		1,2,3,4,5,7
Klonowo	2018	9. Zakup wyposażenia do świetlicy wiejskiej w	techniczny	9. Zakup wyposażenia do świetlicy wiejskiej w		Gmina Zbójno	85%	85 000,00	85 000,00	25000,00	0		Działanie 7.1 Rozwój lokalny kierowany		1,2,3,4,5,7

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI DLA GMINY ZBÓJNO NA LATA 2016-2026

Obszar rewitalizacji	Termin realizacji projektu	Projekt (nr, nazwa)	Typ projektu	Przedsięwzięcie (nr, nazwa)	Szacowana wartość projektu	Podmiot/y realizujący/e projekt	Poziom dofinansowania		Źródło finansowania				Działanie SZOOP RPO	Poddziałanie SZOOP RPO	*Zintegrowane
							%	zł	Środki Publiczne			Środki prywatne			
									EFS	EFRR	Wkład własny				
		miejsowości Klonowo		miejsowości Klonowo	100.000,00								przez społeczność		
Ruże	2018-2026	10. Indywidualne i grupowe spotkania z psychologiem	społeczny	10. Indywidualne i grupowe spotkania z psychologiem	110.000,00	Gmina Zbójno	85%	93 500,00	93500,00		16500,00		Działanie 11.1 Włączenie społeczne na obszarach objętych LSR		
Ruże	2018-2022	11. Podnoszenie samooceny	społeczny	11. Podnoszenie samooceny	125.000,00	Gmina Zbójno	85%	106 250,00	106250,00		18750,00	x	Działanie 11.1 Włączenie społeczne na obszarach objętych LSR		
Ruże	2018-2022	12. Utworzenie dziecięcego klubu samopomocy	społeczny	12. Utworzenie dziecięcego klubu samopomocy	120.000,00	Gmina Zbójno	85%	102 000,00	102000,00		18000,00		Działanie 11.1 Włączenie społeczne na obszarach objętych LSR		
Ruże	2018-2022	13. Utworzenie klubu młodzieżowego	społeczny	13. Utworzenie klubu młodzieżowego	150.000,00	Gmina Zbójno	85%	127 500,00	127500,00		22500,00		Działanie 11.1 Włączenie społeczne na obszarach objętych LSR		
Ruże	2018-2022	14. Szkolenia	społeczny	14. Szkolenia	135.000,00	Gmina Zbójno	85%	114 750,00	114750,00		20250,00		Działanie 11.1 Włączenie społeczne na obszarach		

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI DLA GMINY ZBÓJNO NA LATA 2016-2026

Obszar rewitalizacji	Termin realizacji projektu	Projekt (nr, nazwa)	Typ projektu	Przedsięwzięcie (nr, nazwa)	Szacowana wartość projektu	Podmiot/y realizujący/e projekt	Poziom dofinansowania		Źródło finansowania				Działanie SZOOP RPO	Poddziałanie SZOOP RPO	*Zintegrowanie
							%	zł	Środki Publiczne			Środki prywatne			
									EFS	EFRR	Wkład własny				
													objętych LSR		
Ruże	2018-2022	15. Staże zawodowe i praktyki zawodowe	społeczny	15. Staże zawodowe i praktyki zawodowe	150.000,00	PUP/Gmina Zbójno	85%	127 500,00	127500,00		22500,00		Działanie 8.1 Podniesienie aktywności zawodowej osób bezrobotnych poprzez działania powiatowych urzędów pracy		
Ruże	2018-2022	16. Utworzenie klubu seniora	społeczny	16. Utworzenie klubu seniora	130.000,00	Gmina Zbójno	85%	110 500,00	110500,00		19500,00		Działanie 11.1 Włączenie społeczne na obszarach objętych LSR		
Ruże	2017	17. Przebudowa świetlicy wiejskiej w miejscowości Ruże	techniczny	17. Przebudowa świetlicy wiejskiej w miejscowości Ruże	311.523,82	Gmina Zbójno	0%				311.523,82		-		10,11,14,16
Ruże	2018	18. Zakup wyposażenia do świetlicy wiejskiej w miejscowości Ruże	techniczny	18. Zakup wyposażenia do świetlicy wiejskiej w miejscowości Ruże	50.000,00	Gmina Zbójno	0%				50000,00		-		10,11,14,16
Ruże	2018-2019	19. Termomodernizacja Szkoły	techniczny	19. Termomodernizacja Szkoły Podstawowej		Gmina Zbójno	85%	425 000,00		425000,00	75000,00		Działanie 3.3 Efektywność	-	12,13

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI DLA GMINY ZBÓJNO NA LATA 2016-2026

Obszar rewitalizacji	Termin realizacji projektu	Projekt (nr, nazwa)	Typ projektu	Przedsięwzięcie (nr, nazwa)	Szacowana wartość projektu	Podmiot/y realizujący/e projekt	Poziom dofinansowania		Źródło finansowania				Działanie SZOOP RPO	Poddziałanie SZOOP RPO	*Zintegrowane
							%	zł	Środki Publiczne			Środki prywatne			
									EFS	EFRR	Wkład własny				
		Podstawowej w Rużu		w Rużu	500.000,00								energetyczna w sektorze publicznym i mieszkaniowym		
Ruże	2018	21. Modernizacja boiska sportowego przy Szkole Podstawowej w Rużu	Przestrzeń multifunkcyjna	21. Modernizacja boiska sportowego przy Szkole Podstawowej w Rużu	200.000,00	Gmina Zbójno	85%	170 000,00		170000,00	30000,00		Działanie 7.1 Rozwój lokalny kierowany przez społeczność	-	12,13

Źródło Opracowanie własne

Tabela 20. Uzupełniające przedsięwzięcia rewitalizacyjne - harmonogram i szacunkowe ramy finansowe

Obszar rewitalizacji (nr/nazwa)	Lp.	Typ przedsięwzięcia	Uzupełniające przedsięwzięcie rewitalizacyjne	Szacowana wartość przedsięwzięcia	Źródło finansowania			
					Środki publiczne			Środki prywatne
					EFS	EFRR	Inne	
Obszar rewitalizacji 1 Sołectwo Klonowo	1	społeczny	Działania zwiększające mobilność zawodową	110 000,00	x			x
	2	Przestrzenno-funkcyjny	Utworzenie plaży w miejscowości Klonowo	50 000,00			EFROW	x
	3.	Przestrzenno-funkcyjny	Budowa chodnika w miejscowości Klonowo	250 000,00			EFROW	
Obszar rewitalizacji 2 Sołectwo Ruże	1	społeczny	Działania zwiększające mobilność zawodową	110 000,00	x			x

Źródło Opracowanie własne

Nie wyklucza się w miarę prowadzonych działań i realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjne aktualizacji dokumentu i projektów. W pierwszej kolejności zrealizowane zostaną projekty odnoszące się do poprawy sytuacji społeczno-gospodarczej mieszkańców obszaru rewitalizacji. Zaplanowane działania będą uzupełnione i wsparte przez odpowiednie działania infrastrukturalne. Ich realizacja przyczyni się do poprawy dostępności i warunków życia mieszkańców, co z kolei będzie miało wpływ na integrację lokalnej społeczności i aktywizację gospodarczą. Są to m.in. przebudowa i wyposażenie świetlic oraz termomodernizacja Szkoły Podstawowej. Obiekty te staną się miejscem spotkań, gdzie organizowane będą zajęcia dla mieszkańców oraz inne wydarzenia lokalne. Ich stan techniczny wpływa na ograniczenie odpowiedniego wykorzystania budynku na cele społeczne. Modernizacja boiska sportowego przy Szkole Podstawowej w Rużu, które obecnie nie spełnia całkowicie swych funkcji rekreacyjnych i bezpieczeństwa, zostanie wykorzystana w ramach zajęć klubu oraz zorganizowania czasu wolnego młodzieży.

Budowa chodnika ma na celu poprawę dostępności mieszkańców do zajęć odbywających się w świetlicy w Klonowie. Dodatkowo przyczyni się do poprawy bezpieczeństwa mieszkańców, co wpłynie na decyzje rodziców, do posyłania dzieci na zajęcia dodatkowe organizowane w ramach Programu.

Ponadto, wyznaczone w Programie uzupełniające przedsięwzięcia dopełniają i przyczyniają się do jeszcze lepszego dotarcia do lokalnej społeczności. Działania zwiększające mobilność zawodową mają na celu wsparcie, polegające na zorganizowaniu kursu prawa jazdy dla osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym.

Wdrożenie projektu związanego z utworzenie plaży w miejscowości Klonowo, wynika z potrzeby rozwoju infrastruktury społecznej rekreacyjno-wypoczynkowej. Uporządkowana przestrzeń, stworzy miejsce spotkań i integracji mieszkańców. Przyczyni się do atrakcyjności sołectwa i rozwoju turystycznego, co wpłynęłoby niewątpliwie na rozwój gospodarczy tego terenu.

Wszystkie działania uwzględnione w projektach głównych i uzupełniających są ze sobą zintegrowane i oddziałują na obszar rewitalizacji, co wpływa na prowadzenie przez JST kompleksowej rewitalizacji. Skutkiem takich działań jest wyprowadzenie ze stanu kryzysowego wskazanych obszarów do rewitalizacji w programie.

13. System realizacji (wdrażania) Programu Rewitalizacji

Lokalny Program Rewitalizacji jest dokumentem złożonym, który wyznacza cele i określa kierunki działań w różnych sferach i na kilka lat. W związku z tym, wykonanie jego założeń odbywa się poprzez zintegrowany system wdrażania, zmierzający do ich skutecznej realizacji. System wdrażania *Programu* opiera się na wzajemnym współdziałaniu różnych podmiotów oraz zapewnianiu spójności i uzupełniania się procedur, co za tym idzie spełnia wymóg komplementarności proceduralno-instytucjonalnej.

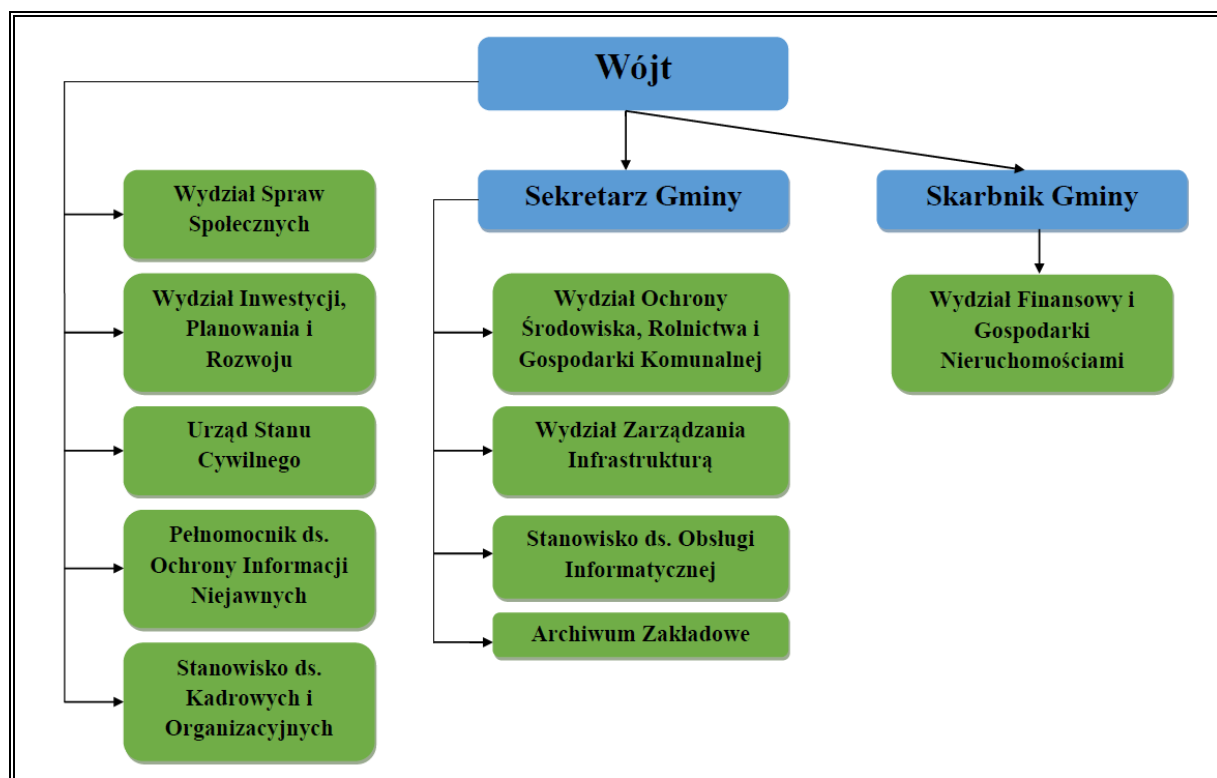
Podstawowym warunkiem obowiązywania *Programu* jako funkcjonującego aktu prawa jest jego przyjęcie do realizacji na mocy Uchwały Rady Gminy w Zbójnie. Podmiotem wdrażającym założenia *Programu* będą władze Gminy Zbójno. Proces ten odbywać się będzie przez doświadczonych pracowników Urzędu Gminy Zbójno. Do ich zadań należeć będzie przede wszystkim sprawowanie nadzoru nad skutecznością i prawidłowością realizacji założonych w dokumencie założeń, a także:

- tworzenie sieci współpracy między interesariuszami,
- koordynacja wdrażania wyznaczonych działań,
- monitoring wdrażanych poszczególnych działań,
- ocena skuteczności przeprowadzonych działań,
- aktualizacja *Lokalnego Programu Rewitalizacji*,
- współpraca pomiędzy sektorem publicznym, prywatnym i organizacjami pozarządowymi oraz dialogu społecznego.

Nad realizacją projektów wynikających i zapisanych w *Programie Rewitalizacji* czuwać będą pracownicy Wydziału Inwestycji, Planowania i Rozwoju. W związku z faktem, że realizacja tego etapu należeć będzie do komórki Urzędu Gminy, trwałość projektu w wymiarze instytucjonalnym nie jest zagrożona. Poszczególne obowiązki będą wykonywane przez pracowników Urzędu Gminy zgodnie z ich kompetencjami i zakresem obowiązków określonym w Regulaminie Organizacyjnym.

Na poniższym rysunku przedstawiono schemat organizacyjny Urzędu Gminy Zbójno.

Rysunek 4. Schemat organizacyjny Urzędu Gminy Zbójno

Źródło: Załącznik do regulaminu organizacyjnego Urzędu Gminy Zbójno, przyjętego zarządzeniem nr 22/2015 Wójta Gminy Zbójno z dnia 27 marca 2015 r.

Z analizy aktualnej sytuacji Urzędu Gminy w Zbójnie wynika, iż obecnie funkcjonująca struktura organizacyjna jest adekwatna do zadań, jakie Gmina realizuje oraz warunków i charakteru prowadzonej przez jednostkę działalności. Biorąc pod uwagę zakres działalności związany z wdrażaniem zagadnień poruszanych w Programie Rewitalizacji należy stwierdzić, że w ramach struktury organizacyjnej Urzędu Gminy funkcjonuje odpowiednio przygotowany zespół.

Ponadto istotną rolę w niniejszych procesach odegrają również pracownicy zatrudnieni w strukturze Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej.

Pracownicy Urzędu Gminy i Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej ze względu na zakres swoich obowiązków i kompetencje, odpowiedzialni za wykonywanie konkretnych projektów inwestycyjnych i nieinwestycyjnych w ramach Programu Rewitalizacji, będą stanowili grupy robocze wdrażania niniejszego dokumentu.

Sposób koordynacji działań podmiotów uczestniczących w realizacji Programu

Koordynacja Lokalnego Programu Rewitalizacji leży w obowiązkach Gminy. Za zarządzanie przedsięwzięciami, w tym wdrażanie oraz monitorowanie odpowiedzialni będą wyznaczeni

przez Wójta Gminy pracownicy. Zajmować się będą koordynacją procesu rewitalizacji, w tym poszczególnych przedsięwzięć i zadań. Ich zakres działań obejmuje

- współpracy z podmiotami zaangażowanymi w realizację Programu;
- koordynacja działań projektowych wymagających jednoczesnego zaangażowania kilku komórek organizacyjnych oraz strony społecznej;
- współpraca z zewnętrznymi podmiotami realizującymi zadania wynikające z Programu Rewitalizacji lub z nimi powiązane;
- przygotowanie i składanie wniosków o dofinansowanie, czy pozyskiwanie środków zewnętrznych na realizację zaplanowanych projektów,
- odpowiedzialność merytoryczna za sprawy związane z inwestycjami, przygotowaniem dokumentacji dotyczących zamówień publicznych,
- zbieranie informacji do monitorowania projektów oraz organizacja i wdrażanie systemu monitorowania rzeczowego i finansowego,
- ocena projektów zgłoszonych do realizacji pod kątem osiągnięcia celów programu,
- opracowanie systemu sprawozdawczości z realizacji Programu;
- dokonywanie okresów przeglądów realizacji projektów,
- sporządzenia raportów okresowych oraz raportu końcowego z realizacji Programu
- prowadzenie działań promocyjnych i publikacje informacji na temat realizacji programu
- przyjmowanie i weryfikacja wniosków od pomiotów zgłaszających udział w programie oraz planowanie kolejnych działań w ramach programu
- weryfikacja kompleksowości kluczowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych;
- weryfikacja założeń programu i jego aktualizacja na podstawie gromadzonych materiałów, dokumentów i oceny przeprowadzonych działań.

Jednym z kluczowym elementów realizacji *Programu* jest prowadzenie systematycznego dialogu pomiędzy interesariuszami, a osobami zaangażowanymi w tworzenie i wdrażanie założeń. W związku z tym, niezbędne jest prowadzenie przez Gminę działań promocyjno-informacyjnych, tj.:

- umieszczanie na stronie internetowej Gminy informacji o postępach we wdrażaniu LPR,
- umieszczenie informacji na tablicy ogłoszeń w Urzędzie Gminy,
- organizacja spotkań bezpośrednich z potencjalnymi partnerami społeczno-gospodarczymi,
- umieszczanie tablic reklamowych i tablicy pamiątkowej w miejscach realizacji inwestycji infrastrukturalnych, które będą informować o zakresie projektu,

- publikacje w lokalnej prasie, radiu.

W systemie organizacyjnym przygotowania, wdrażania i monitoringu PR należy uwzględnić także udział organizacji pozarządowych oraz przedstawicieli przedsiębiorców i samych mieszkańców terenów rewitalizowanych. Efektywne włączenie przedstawicieli mieszkańców w system zarządzania PR będzie miało szczególną rolę aktywizującą społeczność lokalną oraz budowanie tożsamości z miejscem zamieszkania. Mieszkańcy, przedsiębiorcy oraz organizacje pozarządowe na bieżąco będą mogli zgłaszać swoje problemy oraz propozycje do ujęcia w Programie Rewitalizacji w następujący sposób:

- za pośrednictwem samodzielnych stanowisk wydzielonych w strukturze Urzędu Gminy bezpośrednio zaangażowanych w proces rewitalizacji;
- za pośrednictwem Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej (w szczególności osoby będące podopiecznymi GOPS) – GOPS zgłaszane potrzeby i propozycje przekazuje Wójtowi oraz Radzie Gminy przede wszystkim w ramach sporządzanych raportów;
- bezpośrednio do Wójta Gminy Zbójno w ramach indywidualnych spotkań w Urzędzie Gminy oraz na spotkaniach z mieszkańcami organizowanymi w poszczególnych sołectwach;
- za pośrednictwem Radnych i Sołtysów, którzy są bezpośrednimi przedstawicielami mieszkańców Gminy Zbójno, w tym również mieszkańców obszaru rewitalizacji.

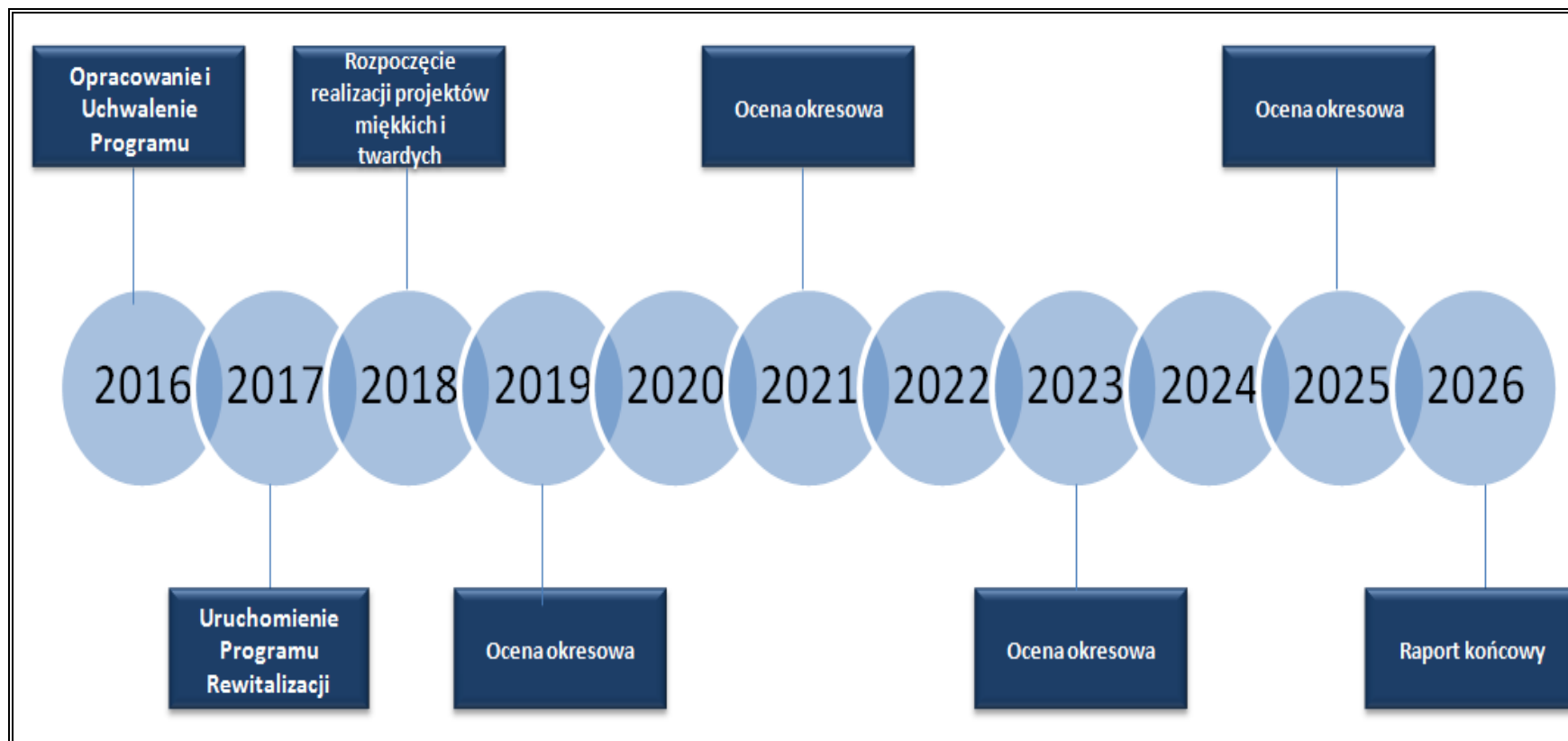
Powyższe działania mają na celu włączenie wszystkich zainteresowanych i możliwość uczestnictwa w podejmowaniu decyzji dotyczących rewitalizacji, a co za tym idzie, stworzenie przez władze korzystnego klimatu skłaniającego do aktywnego, społecznego udziału wszystkich interesariuszy w procesie rewitalizacji.

Niniejszy dokument dla efektywnej realizacji zapisanych w nim celów i założeń został oparty m.in. na systemie wdrażania pomocy strukturalnej Unii Europejskiej. Gmina Zbójno planuje pozyskiwać wsparcie na inwestycje, wykorzystując możliwość otrzymania dofinansowania na określone projekty unijne. W związku z tym, zobowiązuje się przestrzegać zasad i procedur wspólnotowych.

Harmonogram realizacji procesu rewitalizacji

Harmonogram Realizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Zbójno, obejmuje okres od 2016 roku do 2026 roku. W 2016 roku zostały rozpoczęte prace nad przedmiotowym dokumentem: dokonano diagnozy i wyznaczenia obszaru rewitalizacji, opracowano dokumentem oraz przyjęto Uchwałą nr XXVI.147.2016 Rady Gminy Zbójno z dnia 30 listopada 2016 r. Uruchomienie Programu nastąpi w 2017 roku - przedsięwzięcia będą realizowane w latach 2017-2026. Ocena okresowa będzie odbywać się co dwa lata, a raport końcowy złożony zostanie w 2026 roku. Na poniższym rysunku przedstawiono ramowy harmonogram realizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji.

Tabela 21. Harmonogram realizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji

Źródło Opracowanie własne

14. System monitoringu i oceny skuteczności działań oraz system wprowadzania modyfikacji w reakcji na zmiany w otoczeniu Programu

Monitorowanie jest to proces polegający na systematycznym zbieraniu, analizowaniu, raportowaniu ilościowych i jakościowych danych, opisujących postępy i efekty realizowanych zadań, określonych w *Programie*. Sprawny system monitoringu jest niezbędny dla oceny skuteczności i prawidłowości przeprowadzanych działań.

W zależności od charakteru dostępnych danych przeprowadzone zostaną dwa rodzaje monitoringów:

- monitoring rzeczowy – dostarcza informacje na temat efektów realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych na podstawie wskaźników;
- monitoring finansowy – dostarcza informacje na temat szacunkowego kosztu oraz wykorzystanych źródeł finansowania, które będą podstawą do oceny efektywności i racjonalności wydatkowania potencjalnych środków.

Zgodnie z *Zasadami programowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych w celu ubiegania się o środki finansowe w ramach RPO WK-P na lata 2014-2020*, raport dotyczący oceny skuteczności działań wynikający z przeprowadzonych przedsięwzięć rewitalizacyjnych sporządzany powinien być co najmniej raz na 2 lata i przekazywany IŻ RPO. Sugerowane jest jednak jego coroczne sporządzanie, w celu pełnej kontroli nad wykonalnością projektów realizowanych w ramach LPR. Zakres przedmiotowych raportów powinien obejmować następujące informacje, dotyczące:

- wskaźników stanu kryzysowego,
- postępów finansowych, źródłach finansowanych zadań,
- postępów rzeczowych, zgodności z przyjętym harmonogramem,
- przebiegu wdrażania poszczególnych projektów,
- sposobu komunikacji ze wspólnotą lokalną w zakresie wdrażania *Programu*.

Podmiotem odpowiedzialnym za monitorowanie postępów realizacji Programu Rewitalizacji będzie Urząd Gminy Zbójno i wyznaczony w jego strukturze odpowiedni pracownik. Będzie on współpracował z instytucjami, które są również zaangażowane w proces rewitalizacji, m.in. GOPS, PUP. Do jego zadań należy m.in. przygotowanie odpowiedniego formularza oceny projektu umożliwiającego analizę wartości wskaźników.

Dzięki ocenie okresowej, możliwa będzie do uzyskania ocena efektywności realizowanych przedsięwzięć i weryfikacja kierunku zachodzących zmian.

Istotnym elementem jest aktualizacja dokumentu, w przypadku wystąpienia podczas jego realizacji zmian zachodzących w obszarze rewitalizacji lub na terenie pozostającym z nim zależności i wywierającym na niego wpływ. W przypadku takiej sytuacji istnieje konieczność dokonania odpowiednich zmian i uchwały jego aktualizacji. Mieszkańcy, przedsiębiorcy i organizacje pozarządowe będą mogli brać czynny udział w przygotowaniu, wdrażaniu i monitoringu PR w ramach sporządzanej przez Wójta Gminy aktualizacji. Sporządzona ocena będzie ogłoszona na stronie Biuletynu Informacji Publicznej. Podanie oceny stopnia realizacji Programu do publicznej wiadomości umożliwi mieszkańcom zapoznanie się z nią i zgłoszenie ewentualnych uwag. Najważniejszym zadaniem Gminy jest stworzenie warunków zaspokajania potrzeb jej mieszkańców. W związku z tym, w ramach niniejszej procedury mieszkańcy obszarów rewitalizacji będą mogli również proponować nowe zadania do ujęcia w PR, co będzie miało znaczący wpływ na przebieg rewitalizacji w kolejnych latach. Zgłoszone wnioski zostaną uwzględnione podczas aktualizacji PR.

W związku z powyższym, przedmiotowy projekt będzie podlegał kontroli obywatelskiej, która dotyczy nadzoru nad funkcjonowaniem instytucji i wypełnianiem założeń Lokalnego Programu Rewitalizacji.

Reasumując, efektywne wdrażanie *Programu Rewitalizacji* wymaga stałego monitorowania efektów rzeczowych i finansowych poszczególnych projektów. W celu uwidocznienia zmian zachodzących w obszarze prowadzonych działań rewitalizacyjnych, niezbędne jest porównywanie wskaźników wg stanu na początku okresu z tymi samymi wskaźnikami osiąganymi w późniejszych etapach realizacji *Programu Rewitalizacji*.

15. Spis tabel

Tabela 1. Liczba mieszkańców Gminy Zbójno, powiatu golubsko-dobrzyńskiego i województwa kujawsko-pomorskiego w latach 2010-2015	14
Tabela 2. Wyniki egzaminu szóstoklasistów na terenie Gminy Zbójno, i województwa kujawsko-pomorskiego	16
Tabela 3. Wyniki egzaminów gimnazjalnych na terenie Gminy Zbójno, powiatu golubsko-dobrzyńskiego i województwa kujawsko-pomorskiego w 2015 roku.....	16
Tabela 4. Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem na danym obszarze	20
Tabela 5. Udział bezrobotnych w ludności w wieku produkcyjnym na danym obszarze	21
Tabela 6. Liczba przestępstw młodocianych (popelnionych na danym obszarze) na 1000 mieszkańców	22
Tabela 7. Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem na danym obszarze	23
Tabela 8. Wynik średni sprawdzianu szóstoklasistów (w placówkach działających na danym obszarze)	24
Tabela 9. Wskaźnik liczby zarejestrowanych podmiotów gospodarczych osób fizycznych na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym na danym obszarze	25
Tabela 10. Charakterystyka występowania negatywnych zjawisk na terenie Gminy Zbójno	26
Tabela 11. Liczba wskaźników świadczących o sytuacji kryzysowej na obszarze zdegradowanym ...	30
Tabela 12. Liczba ludności i powierzchnie obszarów rewitalizowanych	32
Tabela 13. Cele rewitalizacji i kierunki działań	47
Tabela 14. Wskaźniki produktu i wskaźniki rezultatu	48
Tabela 15. Główne projekty/przedsięwzięcia rewitalizacyjne – harmonogram i szacunkowe ramy finansowe.....	50
Tabela 16. Uzupełniające projekty/przedsięwzięcia rewitalizacyjne	55
Tabela 17. Inwestycje współfinansowane z funduszy europejskich w Gminie Zbójno w latach 2007-2013.....	64
Tabela 18. Działania w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego 2014-2020 związane z rewitalizacją.....	75
Tabela 19. Główne projekty/ przedsięwzięcia rewitalizacyjne – harmonogram i szacunkowe ramy finansowe.....	77
Tabela 20. Uzupełniające przedsięwzięcia rewitalizacyjne - harmonogram i szacunkowe ramy finansowe.....	82
Tabela 21. Harmonogram realizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji.....	88

16. Spis rysunków

Rysunek 1. Obszar zdegradowany na terenie Gminy Zbójno	28
Rysunek 2. Schemat wyboru obszaru rewitalizacji	29
Rysunek 3. Obszary objęte rewitalizacją na terenie Gminy Zbójno	33
Rysunek 4. Schemat organizacyjny Urzędu Gminy Zbójno	85

17. Spis wykresów

Wykres 1. Kształtowanie się przyrostu naturalnego dla Gminy Zbójno, powiatu golubsko-dobrzyńskiego i województwa kujawsko-pomorskiego w latach 2010-2015.....	15
Wykres 2. Udział % ludności wg ekonomicznych grup wieku w ludności ogółem sołectwa Klonowo ..	34
Wykres 3. Charakterystyka pomocy społecznej na terenie sołectwa Klonowo w 2015 roku	36
Wykres 4. Udział bezrobotnych w ludności w wieku produkcyjnym na terenie sołectwa Klonowo.....	36
Wykres 5. Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych osób fizycznych na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym na obszarze sołectwa Klonowo	38
Wykres 6. Udział % ludności wg ekonomicznych grup wieku w ludności ogółem sołectwa Ruże.....	40
Wykres 7. Powody udzielania pomocy społecznej na terenie sołectwa Ruże	41
Wykres 8. Udział bezrobotnych w ludności w wieku produkcyjnym na terenie sołectwa Ruże	41
Wykres 9. Wyniki sprawdzianu szóstoklasistów.....	42
Wykres 10. Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych osób fizycznych na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym na obszarze sołectwa Ruże	43
Wykres 11. Zaproponowane przez mieszkańców projekty rewitalizacyjne dla sołectwa Ruże	70
Wykres 12. Zaproponowane przez mieszkańców projekty rewitalizacyjne dla sołectwa Klonowo	71

Uzasadnienie

do projektu uchwały w sprawie przyjęcia Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Zbójno na lata 2016-2026.

1. Wyjaśnienie celu przyjęcia uchwały, w tym przedstawienie istniejącego stanu faktycznego w dziedzinie, która ma być unormowana oraz wykazanie różnic między dotychczasowym a projektowanym stanem prawnym:

Uchwałą Nr XXX.187.2017 z dnia 23 marca 2017 r. Rada Gminy przyjęła Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Zbójno na lata 2016-2026. Programy rewitalizacji podlegają wpisowi do Wykazu programów rewitalizacji Województwa Kujawsko-Pomorskiego. Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Zbójno na lata 2016-2026 został wpisany do ww. wykazu. Pojawiła się jednak konieczność zmiany źródła dofinansowania dla projektu „Przebudowa świetlicy wiejskiej w miejscowości Klonowo” oraz „Zakup wyposażenia świetlicy wiejskiej w miejscowości Klonowo”, w związku z czym konieczne jest ponowne podjęcie uchwały w sprawie przyjęcia Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Zbójno na lata 2016-2026.

2. Charakterystyka przewidywanych skutków związanych z wejściem uchwały w życie, w tym w szczególności skutków finansowych:

Wejście w życie uchwały stanowić będzie podstawę do ubiegania się o środki finansowe w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego.

3. Omówienie wyników konsultacji społecznych bądź wydanych opinii i/lub dokonanych uzgodnień, jeżeli obowiązek taki wynika z przepisów prawa:

Spotkania konsultacyjne z mieszkańcami oraz ankietyzację przeprowadzono podczas opracowywania Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Zbójno. Miało to na celu zapewnić mieszkańcom aktywny udział i zapoznać interesariuszy z przedmiotowym dokumentem. Zmiany wprowadzone niniejszą uchwałą nie wymagają przeprowadzenia konsultacji.